

Izhaja ob 4. jutraj.
Štane mesečno Din 25.—; za ino-
zemstvo Din 40.— neobvezno.
Oglasi po tarifu.
Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5/1.
Telefon šte. 72, po noči tudi
šte. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 497
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.842 — Praha čisto 78.180.
Wien, Nr. 105.241.

**Opozorjamo, da se je celokupna
redakcija «Jutra» preselila v
Narodno tiskarno, Knafljeva uli-
ca št. 5.**

Ljubljana, 6. februarja.
»Ko bi Slovenija imela vsaj toliko av-
tonomije, kot jo je imela včasih deže-
la Kranjska, kaj bi se naredilo s tem
denarjem. Deželni odbor kranjski, ko
ga je vodila SLS, je imel primeroma
dostj manj denarja kot ga sedaj Slo-
venija plačuje in vendar, kaj vse je
storil! Ceste, šole, bolnišnice, vodo-
vodni, živinoreja, melioracija, ludour-
niki itd. Danes pa gre vse v Beograd
in nazaj ne pride nič ali le drobtinice,
za katere se morajo boriti naši po-
slanci za žive in mrtve. Vsa turška
sila in vse avstrijske krivice niso Slo-
veniji v preteklosti toliko škodovala
»Domoljube«.

Priznati se mora: klerikalci so mo-
stri v demagogiji ter nedosegljivi v
varanju javnosti. Drastično znajo opi-
sati težavne razmere, v katerih živi
slovensko ljudstvo, a zvito in narav-
nost zločinsko pa istočasno naprtijo
grehe, ki so jih sami napravili, na hr-
bet drugim. Glavno »poljužno« glosilo
SLS je v svoji zadnji številki s pri-
občutljivo gornjo stavko pokazalo
javnosti v tem pogledu moštvo kler-
ikalne lažnivosti. Prav je, da je to sto-
rilo, ker nam je ojašana prilika znova
razkazati hinavstvo klerikalne politike
do golega ter z njihovim lastnim ar-
gumentom dokazati, kako strašne posledice
za slovensko gospodarstvo je rodila
politika SLS poslednjih sedem let.

Glasi SLS toži, zakaj nima Slove-
nija vsaj toliko avtonomije, kakor jo je
imela včasih dežela Kranjska. Povedali
simo že, da je bila klerikalna večina slo-
venske Narodne vlade tista, ki je iz
lastne volje ukinila avtonomijo dežel-
nega zbora ter vse funkcije deželne
odborna prostovoljno prenesla na dr-
žavno oblast. Tudi deželne avtonom-
ne ustanove in finance je klerikalna
stranka centralizirala v državnih rokah.
Že tu je iskati izvirni greh, iz katere-
ga so se v poznejših letih v geometrični
progresiji stopnjevale zle posledice
nesrečnega centralizma, dokler niso do-
segle obupnega stanja, ki ga klerikalno
časopisje sedaj slika v tako živih bar-
vah. Motijo se klerikalni voditelji, da je
mogoče to za Slovence tako usodno
zgodovinsko dejstvo ignorirati ali pa
celo ironizirati. Nikdar se ne boste
oprli utemeljenega očitka, da ste bili
centralisti v odločilnem trenutku, ko je
bila najugodnejša prilika, da bi očuvali
ljublanski in mariborski oblasti vsaj
ono avtonomijo, kakršno sta imeli svoja-
čas deželi Kranjska in Stajerska.

Klerikalci pa imajo še mnogo več
krivde na usodnem centralizmu. Člen
96. Vidovdanske ustave predvideva
ustanovitev oblastnih in okrajnih sa-
mouprav, katerih avtonomija je mnogo
večja kot je bila ona starih deželnih
zborov in odborov. Vse to, o čemer so
lahko sklepali deželni zbori in še mno-
go več pravice je pridržanih oblastnim
skupščinam že po sedanjih zakonih, ne
gleda na to, da se njihov delokrog še
lahko po potrebi razširi. Avtonomija
oblastnih skupščin je zlasti zato mnogo
večja, ker je državna oblast skoraj brez
ingerence na njihovo delovanje. Av-
strijski deželni zbori so smeli sklepati
zakone šole, če so dobili od cesarja
predskanjo in ko so bili sklenjeni, jih
je moral potrditi cesar. Dejansko je
bilo v Avstriji tako, da je bila deželna
zakonodajna popolnoma odvisna od vlade
na Dunaju, ker je o njihovi usodi
samovoljno odločal pristojni minister.
Za »uredbe« oblastnih skupščin, ki imajo
isto zakonsko moč in veljavo kot
prejšnji deželni zakoni, pri nas ni po-
trebna nobena predhodna odobritev in
nobena vladarjeva sankcija. Nadzor-
stvena pravica velikega župana nad
oblastno zakonodajo obstoji samo v
tem, da sme razglasiti sklenjene ured-
be oblastne skupščine odložit, ako je
protivna splošnim državnim zakonom.
V tem slučaju pa mora veliki župan
napraviti predstavko na Državni svet,
ki je dožan v dveh mesecih izdati re-
šitev glede zakonitosti uredbe. Če tega
ne stori, ostane pri sklepu oblastne
skupščine!

Avstrijski deželni zbori so morali
prostiti vlado za dovoljenje, ako so ho-
teli pridobiti katerakoli finančna sred-
stva ali napraviti kakršnekoli večje in-
vesticije. Naše oblastne skupščine laho-
ko neodvisno gospodarijo do granice
50 odst. od celokupnih državnih nepo-
srednih davkov, v oblasti same uva-
ljajo davke in potrebujejo dovoljenja fi-
nančnega ministra šele za viške nad
50 odst. državnih porezov.

Ni torej niti najmanjša dvoma, da
bi bile oblastne skupščine kot čisto av-
tonomne korporacije velikanske po-
mena za slovensko ljudstvo, ker bi se
v njih lahko še v veliko večji izmeri
reševala gospodarske, socialne in kul-
turne zadeve, kakor preje v deželnih
zborih in odborih. Deželne doklade, ki
danes vse po izjavah »Domoljuba«
gredo v Beograd, da nazaj nič ne pride,

Pomirjevalna ekspedici'a radičevskih ministrov v Zagreb

**Pesimizem splošno prevladuje. — Tudi radikalski sporazumaši
so že obupali. — Uspeh Pašičeve včerajšnje avdijence.**

Beograd, 6. februarja, p. Politična
situacija je še vedno nejasna. Nihče ne
vidi izhoda iz nje. Radičeva stalna agi-
tacija po Dalmaciji in drugih krajih po-
vzroča vedno večje nezadovoljstvo pri
radikalih. To se je najbolje pokazalo
na današnji seji radikalskega kluba.
Vsi govorniki so odločno zahtevali od
vlade, da mora najti izhod iz tega muč-
nega položaja.

Radičevci in pomirjevalci krogi so se
tekotni dneva trudili popraviti mučen
utis dosedanjih Radičevih nastopov ter
so govorili, da bosta g. Nikić in Pavle
Radić, ki se peljeta Radiću nasproti, že
vse uredila in da bo Radić dal zadovol-
ljivo pojasnila. Toda Radičeve izjave,
ki jih priobčuje današnja »Politika«, ne
govorijo baš v prilog tej tezi. Istočasno
se je razvedelo, kako je Radić postop-
pal v Dubrovniku proti ravnatelju uč-
iteljskega Grgorjeviću. Ogorčenje je sploš-
no v vseh nacionalnih krogih in vse
se sprašuje, kam nas še popelje sedanji
režim, pod katerim postaja nacionalna
ideja kaznjiva stvar. Popoldne so do-
spele tudi poročila o Radičevem govoru
v Čapljinah, ki so znova silno razburila
radikale.

Proti Radiću se sedaj obračajo tudi
skora vsi »sporazumaši« v radikalskem
klubu, predvsem Ljuba Jovanović, ka-
terega je Radić še posebej razžalil, tr-
deč, da ne bo več izvoljen... V radi-
kalem klubu je popoldne prečital posl.

Čirković brzojavko, ki jo je prejel od
ravnatelja Grgorjevića. Brzojavka se
glasi: »Danes sem bil brutalno suspen-
diran s svojega mesta, češ da sem kršil
ustavo, proslavljal v šoli sv. Savo in
Strossmayerja. Prosim zaščite in da se
proti meni postopa v smislu določb za-
kona, Mihailo Grgorjević.« Čitanje te
brzojavke so poslanci spremljali z ogor-
čenimi klici. Nocojšnjo sporazumaško
»Vreme« ugotavlja, da se vršijo posku-
si za pomirjenje duhov, toda vsi napor
so zaman, ker g. Radić povzroča s svo-
jim izpadi vedno hušjo kri.

Nekateri radikalski krogi še vedno
upaio, da bo imela Nikićeva mislija
uspeh. Ministra Nikić in Pavle Radić
sta nocoj v spremstvu dr. Košutića
odpotovala v Zagreb, kamor se vrača
v ponedeljek Stjepan Radić. Povdariti
pa je splošni pesimizem, ki je zavladal
v radikalski stranki. Tudi če Radić pri-
stane na odločno pomirjevalne izjave,
vse vsakdo, da je to le trenutno.

O včerajšnji avdijenci gosp. Pašiča
se govori sledeče: Ministrski predsed-
nik je kralju obrazložil težko situacijo.
Vladar smatra, da je definitivno raz-
ščenje položaja mogoče šele po bud-
žetu. S tega vidika je treba presoditi vse
kombinacije, ki se danes porajajo.

Beograd, 6. februarja, n. Danes popol-
dne je imel sejo muslimanski poslanski
klub, ki je razpravljal o splošnem poli-
tičnem položaju.

Generalna debata o proračunu

Govor posl. dr. Spaha. — Živahni incidenti.

Beograd, 6. februarja, r. Današnja
seja Narodne skupščine se je pričela ob
9.15 popoldne. Prvi je govoril posl. dr.
Spaha, ki je izjavil, da je pristaš narod-
nega sporazuma, a je ostro obsodil to,
kar je bilo med radikali in radičevci na
pravljeno kot »sporazum«. Obsirno je
dr. Spaho kritikalno delo posameznih
ministrstev. Zahteval je med drugim,
naj se odpravijo v ministrstvu ver-
odnelki za posamezne veroizpovedi, ki
naj se združijo v en sam oddelek za
vse veroizpovedi. Kot musliman je pri-
pravljen odrediti se posebnemu musli-
manskem oddelku. Trgovinsko mini-
strstvo nima skoro nobene kompetence,
četudi ima šest oddelkov in bo bač
osnovan še sedmi. Glavne kompetence
so temu ministrstvu odvzete: carinskih
zadev se je polastilo finančno minist-
stvo, sklepanje trgovinskih pogodb ima
v rokah zunanje ministrstvo, tarifno
politiko pa vodi prometno ministrstvo.
Končno je dr. Spaho prečital izjavo,
da njegovi poslanci ne morejo gla-
sovati za proračun vlade, ki krši usta-
vo in zakone, zapravlja državno premo-
ženje ter uvaža v sedanji gospodarski
krizi nove davke.

Med njegovim govorom je došlo do
prizora, ki je vzbudil mnogo veselosti.
Iz ministrske sobe je stopil v zboroval-
nico notranji minister Boža Maksimo-
vić, pred katerim sta šla ministra dr.
Nikić in Pavle Radić. Opozicija je pri-
čela klicati: »Oglejte, kako vodi minister
policije radičevci!«

Ko je dr. Spaho izjavil, da je njego-
va organizacija nacionalna in ne ver-
ska, je posl. Vilder zaklical: »Oglejte,
da vas Radić ne suspendira, kakor je
ravnatelj Grgorjević v Dubrovniku!«
Nato se je posl. Vilder obrnil k mini-
strom in dejal: »Po Dalmaciji potuje
neko budalo, ki pravi da je aktivni mi-
nister. Baie bo to kak Kopenick ali
Strassnoffi. Hoče namreč falzificirati ve-
likega Strossmayerja. Potrebno je, da
ga pripeljeta v Beograd, da bo konec
njegovim škandalom in budalostim.«
Predsednik je zaradi tega pozval posl.
Vildera k redu.

Dr. Spaho je končal svoj govor ob
11.10, nakar je bila seja prekinjena ter
napovedana prihodnja za ponedeljek ob
9. popoldne.

V sredo bo govoril Svetozar Pribiče-
vić.

Nova Radičeva izzivanja

**Radičev govor v Čapljinah in njegove izjave v beograjski »Politi-
tiki«.**

Čapljina, 6. februarja, n. Popoldne je
imel Stjepan Radić na glavnem trgu velik
shod. Najprej je govoril o postanku kmet-
skega gibanja na Hrvatskem. Potem je de-
jal, da ne trguje s politiko in tudi ne z ve-
ro. To dvojje je treba dobro razlikovati. Ra-
dić je nadalje rekel, da je hercegovski kmet
po svoji marljivosti enak slovenskemu, da
pa mnogo bolj ljubi svojo domovino nego
Slovenec. Prosvetni minister je potem na
dolgo in široko govoril o nedotakljivosti
domačega praga in rešal potem na združni
štvo in na finančno politiko. Silovito je na-
padel finančnega ministra, češ dr. Stojadin-
ović je običen bankokrat. Ta gospod bi
moral dati za oškodovance po vremenskih
neizidih 100 milijon / dinarjev, dal pa je
samo enega. Radić je poudarjal, da so Hr-
vatje le zato na vladi, da nadzorujejo radi-
kale, njihovo postopanje s Hrvati in de-
narno poslovanje. Na koncu svojega govora
je dejal prosvetni minister: Vem, da bom,
imel zaradi svojega govora velike komedi-
je v Beogradu, toda tudi to bo prešlo. Ra-
dikali dvigajo večji hrup zaradi premeš-
tve nekakega uradnika, kot pa zaradi uničenja
tisočev kmetijskih družin. Toda jaz zaupam
v pravičnost kralja. On ljubi kmeta. Trdno
sem uverjen, da ostanete zvesti Hrvatski
seljaški stranki in / se bodo stranki vsi
Hrvati, Srbi in Slovenci v eno stranko.
Iz Čapljin se je odpeljal Stjepan Radić

v Ljubuške, kjer je govoril o raznih gospo-
darskih vprašanjih.

Beograd, 6. februarja, p. Novo mučno sen-
zacijo v radikalskih krogih so povzročile iz-
jave g. Radića, ki jih objavlja današnja
»Politika«, katere dopisnik je v Gruzijo opo-
zoril prosvetnega ministra na razburjenje,
ki vlada v Beogradu radi njegovih govorov.
»O tem sem že govoril / svojim nečakom,«
je dejal g. Radić, in v Beogradu vedo, da
ni bilo tako, ako nočejo slabo razumeti.
Ljudje so preveč občutljivi. Tudi g. Ljuba
Jovanović, katerega mandat v južni Dalmaci-
ji ni več siguran. Smatram za svojo pravi-
co in dolžnost povedati, da želim naj se
muslimani opredelijo za Hrvate. Vpitije ra-
di mojih izjav bo trajalo nekaj časa, a go-
spoda se bo že pomirila, ker stvarno te iz-
jave ne značijo ničesar drugega kakor konz-
olidacijo razmer.

Na opozorilo, da je Marko Gjuričić na-
stopil proti njemu, je izjavil St. Radić, da
to gotovo ne more biti točno, ker zaupa
drug drugemu. Nadalje je izjavil, da je srb-
stvo Dubrovniku le politično srbstvo.

O volitvah, o katerih je govoril na shodi
je izjavil St. Radić, da bodo »Stara stvar«
pa je, da gredo radikali in radičevci skupno
na volitve. Sedanji parlament, ki je bil vo-
ljen pod Obznanom, ne more popolnoma iz-
vesti sporazuma. Volitve pa ne morejo biti
tako kmalu, ker veljajo mnogo denarja. Dok-
ler ne bo srbstva volitev, se tudi ne
more izvršiti revizijske ustave, a tudi kralje-
vo kronanje se ne more izvršiti pod se-
danjim parlamentom.

Poseti pri Pašiču

Beograd, 6. februarja, p. Ob 5. popoldne
sta posetila predsednika vlade Pašiča mini-
stra Miša Trifunović in dr. Srskić potem pa
francoski poslanik Grenard. Domnevajo, da
je poset francoskega diplomata pri minist-
skem predsedniku v zvezi s konferenco zu-
nanjih ministrov Male antante.

Junaška bojazen fašistov pred novimi volitvami

**Direktorij fašistovske stranke je nastopil s posebno resolucijo
proti propagandi za nove volitve. — »Fašizem je antiliberalen,
antidemokratski in proti slehernim volitvam!« — Fašisti bodo
nadalje krojili ustavnost in red...»**

Rim, 6. februarja o. Direktorij fašistovske
stranke je pod Mussolinijevim predstvom
proučil na včerajšnji seji vprašanje volilne
propagande, ki jo v državi neprestano ši-
rijo fašistovski nasprotniki. Direktorij je po-
daljši razpravi odobril resolucijo, v kateri
poziva pokrajinske fašistovske voditelje, naj
onemogočijo vsako nadaljno volilno agita-
cijo in vznemirjanje, ker nikakor ni potreb-
no, da izrazi italijanski narod z glasovnica-
mi zaupanje fašistovskemu režimu, in ker je
sedanja parlamentarna volina popolnoma
izvrševala svoje dolžnosti kot fašistovska
revolucionarna ustavotvorna skupščina.

Dobro informirani rimski krogi pravijo, da
so nasprotniki zanesli to propagando tudi v
fašistovski vrste.

V »Popolo di Roma« piše ugledni faši-
stovski novinar Amicucci, naj si zapomni
sleherni fašisti naslednje: 1.) Fašizem je anti
liberalen in antidemokratski, in potenta-

kem proti slehernim volitvam. 2.) Parta-
ment ni nikako središče narodnega življe-
nja. 3.) Vlada ne misli razpisati volitev, ker
manifestira italijanski narod jasno vsak svo-
jo naklonjenost Mussoliniju in torej fašistov-
ski režim ne potrebuje volilnih glasovnic. 4.)
Sedanji italijanski parlament ni poslan-
ska zbornica po starem kopitu, temveč re-
volucionarna ustavotvorna skupščina, ki
mora dati narodu novo ustavo reda, ki ga
pa še ni popolnoma zgradila. 5.) Vsaka
volilna agitacija predstavlja očiten protifa-
šistovski čin. Fašistovski režim mora in bo
tudi temeljito izpremenil Italijansko zborni-
co in senat.

»Popolo di Roma« dostavlja sledeče:
»Oni, ki se bojijo, da se bo fašizem parla-
mentariziral, naj bodo pomirjeni. Če bi bi-
lo to potrebno, bi Mussolini to takoj storil.
Toda resnica je, da širilo volilno gibanje le
oni, ki aspirirajo na nasledstvo.«

Italijanske grožnje Nemčiji

**Interpelacija Farinaccija radi nemškega protitalijanskega boj-
kota.**

Rim, 6. februarja, s. »Messaggero« pripo-
minja k izjavam bavarskega ministrskega
predsednika Helda glede Južne Tirolske, da
ne more niti Italija in niti Nemčija prizna-
ti Bavarski pravice, da se bavi z vprašanjem
Južne Tirolske. Bavarskemu ministrskemu
predsedniku je znano, da so vse vesti, ki
so v Nemčiji razširjene o Italiji, napačne
ali pa pretirane. Znano mu je tudi, da gle-
dajo nemški gospodarski krogi z veliko skrb-
jo na to kampanjo. Ako kampanja za boj-
kot ne bo prenehala, bo Italija organizirala
od svoje strani bojkot nemškega blaga v
Italiji.

Rim, 6. februarja, s. Farinacci je predlo-

žil skupščini nastopno interpelacijo: »Po iz-
javah bavarskega ministrskega predsednika,
ki so sovražne Italiji, zahteva podpisani
nujno od zunanjega ministra poročilo o sta-
nju odnošajev med Italijo in Nemčijo.« Ka-
kor javlja listi, bo ministrski predsednik
Mussolini osebno odgovoril na to interpe-
lacijo.

Inomest, 6. februarja. Radi preklica svo-
ječasno priznanega italijanskega državljani-
stva je bilo 34 oseb izgnanih iz Južne Ti-
rolske. Med izgnanci so učitelji, uradniki,
t-govci in obrtniki. Pričakujejo se novi iz-
goni.

Pred vstopom Nemčije v Zvezo narodov

**Pomemben sestanek nemških ministrskih predsednikov s člani
državnega kabineta. — Francoski glas o vstopu Nemčije v Zve-
zo narodov.**

Berlin, 6. februarja, s. Na povabilo drž.
vlade so se danes popoldne pod predse-
stvom državnega kancelarja sestali minist-
ski predsedniki nemških držav s člani dr-
žavnega kabineta k razgovoru o zunanje-
političnem položaju.

Po ekspoziciji državnega zunanjega mini-
stra in po načelnih izjavah državnega
kancelarja so podrobno razpravljali o vpra-
šanjih, ki so v zvezi z vstopom Nemčije v
Zvezo narodov. Pri tem so zastopniki ne-
katerih držav izrazili svoje pomisleke, kon-
čno se je ugotovilo soglasno stališče, da
bodo posamezne države stobile vse, kar bi
ojačilo položaj Nemčije v Zvezi narodov,
ako bo državna vlada sklenila pristop Nemi-
čije v Zvezo narodov.

Pariz, 6. februarja, s. List »L' Oeuvre« se
bavi v zvezi z bližnjim vstopom Nemčije v
Zvezo narodov z vprašanjem priključitve
Avstrije k Nemčiji ter nastopa proti toza-
devni kampanji. List izjavlja, da more vstop
Nemčije v Zvezo narodov odvzeti temu
vprašanju ostrost tudi v slučaju, ako bi se
to vprašanje načelo, kar se pa ne bo zgo-
dilo, ker se mora Nemčija s svojim vstopo-
m v Zvezo narodov odrediti neodvisni ak-
ciji v tej smeri ter sprejeti le rešitev t
okviru Zveze narodov. List končuje, da je
vstop Nemčije v Zvezo narodov eno jam-
stvo več za vzpostavitev in ohranitev pra-
vega mira.

Odgovornost madžarskega ministerskega pred- sednika za falzifikatorsko afero

**Obdolžitve grofa Karolyja. — Erzbergerjev morilec med falzifi-
katorji.**

Budimpešta, 6. februarja. »Pester
Lloyd« priobčuje članek grofa Emerika
Karolyja, ki stoji v najhujši odnošaji z
državnim upraviteljem Horthyjem. Ka-
rolyj obtožuje Bethlena, da je Nadossy
tekom petih let razpotal z najdale-
kosežnejšimi pooblastili. Bethlen je bil
od novembra dalje trikrat od najresnej-
še strani opozorjen na ponarejanje fran-
kov. Perenyi je sporočil Bethlenu, da
je Nadossy vpleten v afero, in navzlic
temu je ministrski predsednik ravno
Nadossyja poveril s preiskavo. Po po-
vratku iz Zeneve se Bethlen ni brigal
za stvar, temveč se je ukvarjal z lo-
vom. To je težak prestop, ki zasluži
najostrejšo grajo.

Karolyj očita nadalje Bethlenu hi-
navščino, da je že štiri tedne vedel za
ponarejalsko afero, pa se je vseeno de-
lal presenečenega, ko je prišla stvar na
dan. Ministrski predsednik je kriv tudi,
da je dopustil zaupni razgovor med no-
tranjim ministrom in Nadossyjem 24 ur
prej, preden je bil slednji zaprt, čeprav
je medtem že dospela iz Nizozemske
vest o Nadossyjevih krivdi. Bethlen tudi
ni obvestil svojega namestnika ministra
Bazsa in ministra pravde Pesthyja o
aferi in je skušal ovirati preiskavo fran-
coskih organov. Končno skuša Karolyj
oprati državnega upravitelja Horthyja.

Budimpešta, 6. februarja, s. Današnji čla-
nek grofa Emerika Karolyja v »Pester Lloy-
d«, ki dokazuje politično odgovornost mi-
nistrskega predsednika grofa Bethlena v fal-
zifikatorski aferi, daje opozicijskim listom
povod, da pišejo o predstojeci krizi kabi-
neta. Nemo nasproti še uradno ugotavlja,
da se niso pojavili nikakršni momenti, iz
katerih bi se moglo sklepati omajnost za-
upanja v kateregakoli ustavnega faktorja.
Vse tozadevne vesti so popolnoma brez
vsake podlage. Ministrski predsednik grof
Bethlen si je pridržal pravico odgovoriti
članeku na časopisne napade grofa Karo-
lyja.

»Pesti Kurier« trdi danes, da je v falzi-
fikatorski aferi mnogo imenovani Schultz
identičen z morilecem Erzbergerjem, Schul-
tzejem, vendar pa tozadevna poizvedovanja
niso dovedla do nobenega rezultata. Nam-
ščenci v kartografskem institutu so izjavili,
da niso nikoli videli Schultzeja in da ga
sploh ne poznajo.

Kakor javlja »Pester Lloyd«, je izjavil
predsednik državnega pravdnštva, da bo
policija storila nove korake, ako bodo ha-
ski protokoli spravili na dan nova dejstva.
Dal je policiji nalog, da v slučaju potrebe
nastopijo proti osebam, ki so imenovane v
dnevniku polkovnika Jankovicsa.

Seja radikalskega kluba

Beograd, 6. februarja, p. Nocoj se je
vršila seja radikalskega kluba, na ka-
teri je imel Ljuba Jovanović velik go-
vor. Najprej je stvarno kritiziral prora-
čun, potem pa sedanji politični položaj
ter delovanje vlade in zlasti nekaterih
ministrov. O nekaterih članih vlade je
dejal, da je njihovo postopanje v proti-
slovju z določbami ustave. Gosp. Pašić,
ki je zelo zaposlen, ne more vsega kon-
trolirati. Ostro je gosp. Jovanović na-
padel prosvetnega ministra Radića. De-
jal je, da ta gospod ogroža s svojimi
izjavami vse sadove, ki jih je prinesel
narodni sporazum, ki mora biti podlaga
vsej naši notranji politiki. Ako Radić
trdi, da sedanji parlament ne more iz-
vesti državnega akta kronanja vladarja,
se zelo moti. Narodna skupščina ima
za ta državni čin potrebno kvalifikacijo
in ga bo izvedla, čim smatrajo vsi v
poštev prihajajoči faktorji, da je prišel
čas za kronanje kralja. O grožnji Stje-
pana Radića, da je v nevarnosti man-
dat Ljube Jovanovića, je dejal stari ra-
dikalski prvak, naj si gosp. Radić o tem
ne beli glave in da je to že njegova
skrb.

Nova škandalna afera Stjepana Radića

V Dubrovniku je Radić odstavil ravnatelja učiteljskega, ker je proslavljal Strossmayerja kot Jugoslovenal

I Dubrovnik, 6. februarja. Prosvedni minister St. Radić je včeraj s svojo soprogo in posl. Bačinčičem posetil učiteljsko, zavod usmiljenih sester ter trgovsko-pomorsko akademijo. V učiteljsku je sporečil ravnatelju Mihailu Gjorgjeviću, da je odstavljen in da postavlja na njegovo mesto za ravnatelja prof. Ledererja, po letih najstarejšega učitelja v šoli. Ta ukrep gospoda Radića je zbudil v Dubrovniku veliko senzacijo in ogorčenje.

Radić je izjavil novinarjem, da je odstavil sedanjega ravnatelja iz »nujnih pedagoških razlogov«. Že prej je dobival o njem pritožbe, na predvčerajšnji Strossmayerjevi proslavi pa je govoril ravnatelj Gjorgjević o Strossmayerju tako, kakor se ne sme govoriti. Rekel je namreč, da je bil Strossmayer Jugosloven. Ne more pa se o Strossmayerju govoriti kaj takega, ne da bi se reklo, da je bil Hrvat, ker je to zgodovinski falzifikat. G. Gjorgjević je tudi odvopen za to, kar je govorila učiteljica gospa Najdanović. (Ta je namreč poveljevala idejo jugoslovenstva.)

Zaradi odstavitve ravnatelja učiteljskega so profesorji učiteljskega poslali min. predsedniku Pašiču brzojavko, ki pravi: »Vsi Srbi, učitelji na srednjih šolah v Dubrovniku se izjavljamo solidarno z brati Hrvati ter najenergičneje protestiramo proti izjavam prosvetnega ministra G. St. Radića, izrečenim v popolnoma separatističnem duhu na učiteljsku v Dubrovniku ter naperjenim proti učiteljem sploh kakor tudi učiteljem srbskega plemena in obojstrane

vere ter proti delovanju učiteljev v duhu narodnega edinstva. Posebno protestiramo proti odstavitvi ravnatelja učiteljskega g. Mihaila Gjorgjevića, ki je bil ustno suspendiran, ker je kot zelo vesten uradnik vodil poverjeni mu zavod v duhu bratske ljubavi ter narodnega edinstva, kar je za g. Radića protustavno. Ko pošiljamo ta protest, prosimo g. predsedn. vlade, naj nas zaščiti pred takim postopanjem z. ministra prosvete ter njegovimi brezvestnimi prilivci v Dubrovniku, ki so odkriti sovražniki vsega, kar je narodno in bratsko, ker ne moremo vsiliti svoje učiteljske narodne dolžnosti v duhu narodnega edinstva ter bratske ljubavi in sloge, kakor nam to velevala vest ter interesi naroda in države.

Novinarjem ni bil dovoljen pristop v šole, zlasti pa jim je zabranjen vstop v učiteljsko, zaradi česar se ni mogel v celoti objaviti govor, ki ga je imel Radić pri odstavitvi ravnatelja učiteljskega.

Značilno je, da je Radić odredil Strossmayerjevo proslavo samo na hrvatskih šolah, ne pa tudi na slovenskih in srbskih, kar se splošno tolmači kot akt plemenskega separatizma. Dubrovnik, 6. februarja, p. Pod pritiskom splošnega ogorčenja, ki je zavladalo v južni Dalmaciji radi Radićevih terorističnih aktov proti narodnim profesorjem in učiteljem, je tukajšnja okrajna organizacija NRS poslala vodstvu stranke v Beograd zahtevo, da se Radićev ukrep proti ravnatelju Gjorgjeviću takoj razveljavi.

o širokih potezah izvajanja enega glavnih pobornikov panevropske ideje profesorja berlinske tehnike dr. Julija Wolfa. Dr. Wolf povdarja: Na možnost Panevropske se držnem verovati. Ta ideja se uresniči, ker se mora uresničiti. Ako bi ostale evropske države »same in mahine«, bi se za večne čase izločile iz sodelovanja v svetski politiki. Postale bi iz subjektiv objekti politike, iz igralcev figure na šahu. Na sebi ugodno razpoloženje vseh evropskih narodov za ustvaritev Panevropske je imelo za posledico, da se je razmejitev posamnih držav izvršila tako, da ž njo ni popolnoma zadovoljna niti ena država. Tudi ni nobene možnosti, da bi bila razmejitev za vse pravična, ako hočejo vse države ostati neodvisne. Da bi vrnil to, kar mu je dalo srečno naključje, na to seveda nihče ne misli. Vsak skuša na pošten ali nepošten način zaščititi to, kar je pridobil. Zadovoliti se z ustvarjenim položajem, se otežuje premaganjem s tem, da so jim odvzeli poleg ozemlja, ki ga lahko prebolijo, tudi teritorije, ki so jim potrebne za življenje. Nemožnost korigirajočega delanja razpaljuje besede. Pred razprodano hišo igrajo komedijo. Te komedije pa se s posebno bravuro umešujejo tudi nekatere zmagovite države in, kar je zlasti značilno, prav tiste, pri katerih bi morali postaviti pred besedo zmagovit narokovalni znak. Ni samo naključje, da ima Italija svojo Mussolinijevo gardo... Zapreka za čim najskorajšnjo združenje evropskih držav so po mnenju berlinskega znanstvenika mnoge diktatorske in poldiktatorske moči. Te sile so: šovinizem, ki prevladuje v vseh narodih, gospodarska megalomanija posamnih evropskih držav in kapitalizem.

Te notranje odporne sile proti združitvi Evrope v eno državno celoto so mnogo močnejše, kakor one, ki delujejo od zunaj proti taki državopravni reformaciji Evrope.

In kakšna naj bo ta formacija? Dr. Wolf si jo zamišlja kot zvezno državo, ki bi jo tvorile vse sedanje evropske države z Anglijo vred, izključena pa bi naj bila iz te tvorbe — Rusija. Seveda nastaja pri tem vprašanje, ali bi hoteli v to državno tvorbo vstopiti slovanski narodi, če bi bila iz nje izključena Rusija. Najbrže ne, ker bi se pač zavedali, da bi taka Panevropa, ki bi ne obsegala tudi Rusije, že od vsega začetka nasledovala protislovanske cilje, to je namen, da bi slovanske države ne imele sodelujoče besede v zvezi. To uvažuje tudi profesor Wolf, vendar pa je mnenja, da bi se končno i Rusija vdala v svojo usodo, piše: »Za Rusijo seveda bi bila Panevropa, ki bi obsegala vse nazadnjaški orijentirane slovanske narode in ki bi bila ob boku Angliji, občutna omejitev v njeni moči. Toda preprečiti pa bi vendarle ne mogla te nove državne tvorbe, vsaj ne s silami, ki jih ima sedaj na razpolago.

Panevropa se torej udeleži v trenutku, čim se posreči zlomiti odpor v lastnih vrstah. To pa je mogoče samo, ako se preje popolnoma sporazumeta Nemčija in Francija, kar pa bo tem lažje, ker sta obe poklicani, da igrata veliko ulogo v bodoči Panevropi.

Iz teh zadnjih stavkov je vidno konjsko kopito. Čemu se Nemci toliko zavzemajo in navdušujejo za Panevropo? Ker si hočejo s pomočjo te nove tvorbe zopet pridobiti stare svoje pozicije v Evropi in zopet postati v drugi obliki seve, gospodarji zapadnoevropskih slovanskih narodov. Temu cilju predvsem služi teza, da bodi Rusiji vnaprej zabranjen vstop v Združene države evropske. Seveda Slovani z Rusijo na čelu bi tvorili v evropski zvezni državi moč, ki bi daleko nadkriljevala nemško, in zato naj bi se osnovala Panevropa brez Rusije. Ni treba seve povdarjati, da delajo »panevropci« z nazarji profesorja Wolfa račun brez krčmarja. Slovani so ipak prepremetni, da bi se dali znova v te ali oni obliki vpreči v nemški voz. Zato iz te »panevropske moke« sploh ne bo kruha, ako pa se kdaj speče ta kruh, se izpeče samo s sodelovanjem vseh slovanskih narodov in držav, torej tudi Rusije!

H konferenci v Temišvaru

Po tolikih odlašanjih se vendarle sestanejo zastopniki Male antante na konferenci v Temišvaru, in sicer dne 10. t. m. Od vseh treh držav se oficijozno naglašalo, da odlaganje konference nikakor ni morda izraz kakšnega notranjega nesoglasja ali negativna želja enega od članov Male antante ali morda celo efekt kakšne vnanje sile, marveč da ima svoj vzrok edino v tehnični strani. Baš dejstvo, da so se tri zaveznice odločile, da se konferenca vrši že 10. februarja, se more smatrati kot dokaz, da ni bilo nikakih negativnih namenov pri njenem odlaganju.

Pač pa je izredno, da se konferenca vrši v Temišvaru, to je na rumunskih tleh, kakaj določba se glasi, naj se vrši zaporedoma v posameznih od treh držav in bi bila to pot na vrsti Jugoslaviji. Baš ker se rumunska delegacija ne more za dalje časa odstraniti iz svoje države, kjer čakajo njeno stranko burjni dnevi veleodločilnih volitev, se je izbral za kraj posvetovanja Temišvar, ki je za vse tri stranke ugodno prometno križišče. Daje je še omeniti, da se smatra temišvarska konferenca za izredno in da se prihodnja redna konferenca vrši poleti v Jugoslaviji.

Kar se tiče delovnega programa konference, se s poučene strani poroča, da bodo tvorile glavni predmet razpravam zadeve, ki so v zvezi z najvažnejšim političnim dogodkom dobe, ki je pretekla od poslednjega sestanka Male ant-

tante, z locarnskim sporazumom. Na njem je sicer samo Českoslovaška direktno udeležena, toda njene posledice zadevalo v prav toliki meri tudi Jugoslavijo in Rumunijo. Zakaj locarnski pakt je postavil v ospredje celo vrsto izredno važnih političnih problemov, to so predvsem vprašanje nemškega sodelovanja pri Zvezi narodov, ki je postalo sedaj neposredno aktualno, priprave za veliko razorožitveno konferenco, možnost, da v večji meri sodelujeta v splošnoevropskih stvareh Amerika in sovjetska Rusija. Pri tem stopa v ospredje važnost onih določb, ki stoje v mirovnih pogodbah glede posameznih držav, n. pr. glede mednarodne kontrole razorožitve itd. Vse to so stvari, ki se tičejo v največji meri Male antante in vseh njenih posameznih članov in naglašajo se oficijozno, da bodo tvorile glavni del razprav temišvarske konference.

Drugi poglavitni del razprav bo posebej madžarskemu problemu, ki je postal posebno pereč po škandalu s ponarejenimi bankovci. Naglašajo se, da se z madžarske strani ni nič storilo, da bi se zmanjšala utemeljena nezaupnost Male antante napram Madžarski; zato je pričakovati, kakor se napoveduje, da bo temišvarska konferenca razpravljala tudi o tem, kako našteti sredstva, da se zavaruje Mala antanta in vsa Evropa pred ponovitvijo podobnih dogodkov in pred oškodovanjem materialnih interesov onih, proti katerim so bila in so še naperjena ta nesolidna prizadevanja madžarske treldente.

To sta glavna dva predmeta bodočih diplomatskih razprav temišvarske konference. S tem pa ni rečeno, tako se na glasu, da ne bi še marsikaj drugega tvorilo vsebine razgovorom med zastopniki Male antante, toda to bodo stvari, ki se tičejo več ali manj posameznih njenih članov in so stvar posameznih držav. Misli se pri tem očividno na stvari kot so priznanje sovjetske Rusije, priprave za balkanski pakt in slično, kar se ne tiče Male antante kot celote.

Mala antanta je politična zveza, ki jo je svorila živa potreba; zato jo z zadovoljenjem vidimo na funkciji, kadar so na dnevnem redu najaktualnejši mednarodnopolitični problemi. V tem leži hkrati garancija tudi za njeno bodočnost.

Politične beležke

+ Dr. Korošec o Stjepanu Radiću. »Narodna Politika« objavlja govor, ki ga je imel dr. Korošec koncem prošlega meseca na sestanku hrvatske klerikalne stranke v Kriščicu. Na tem shodu je dejal dr. Korošec, da zahteva hrvatska klerikalna stranka avtonomijo Hrvatske in Slavonije, lastno zakonodajo in finančno samostojnost, torej popoln separatizem Hrvatske in Slavonije. Naglašal je tudi, da so bili on, dr. Spaho in Davidović dve leti z Radićem v zvezi, končno pa je izdal Radić vse tri in svoj narod ter odkupil svojo svobodo s suženstvom svojega naroda. Kakor se vidi, bi dr. Korošec rad prevzel bišo ulogo Stj. Radića. In slovanski klerikalci se še branijo očitka separatizma! Da dr. Korošec tudi na Hrvatskem ne bo uspel s svojo separatistično propagando, pa dokazuje govor voditelja hrvatskih klerikalcev Stjepana Bariča, ki je na istem sestanku naglašal, da vidi hrvatska pučka stranka v SLS svojo posestirno in da se hrvatski klerikalci morejo s slovanskimi strinjati v socialnih in kulturnoverskih vprašanjih, ne pa vedno v političnih vprašanjih, ker sta to dve stranki s posebnim vodstvom in posebno politično taktiko. Iz tega se vidi, da dr. Korošec s svojo agitacijo niti med klerikalci na Hrvatskem ni uspel.

+ Svobodna znanost in klerikalci. Lanj se je »Slovenec« ob neki priliki v svojem zavzletu za svobodno znanostjo na univerzah, kar je presenetljivo v neklerikalni javnosti, ki vé, da je klerikalizem od nekdaj bil sovražnik svobodne znanosti. Mi smo tedaj označili »Slovenčev« zahtevo samo kot navadno agitacijsko sredstvo, kar se je tudi kma lu izkazalo kot resnično, ker je klerikalno glosilo kmalu nato začelo zopet objavljati članke v nasprotnem smislu, ki so trdili, da je svobodna znanost samo v toliko dopustna, v kolikor je v skladu z raznimi papeškimi odredbami. Da je svobodna znanost v nasprotju s klerikalnim naziranjem, ki priznava v vsakem oziru končno odločitev rimskega papeža, dokazuje vnovič dekret svetega oficija, ki je bil pred kratkim izdan proti profesorju krščanske zgodovine na rimski univerzi duhovniku Buonantiju, čegar vsa dela so bila obsojena ter mu je bilo prepovedano, da piše, govori in uči v šolah stvari, ki se tičejo vere. Ker Buonanti ni prekinil svojih predavanj je bil ponovno obsojen od Vatikana. Prepovedano mu je bilo nositi duhovniško obleko. Obsojena so bila vnovič vsa njegova dela, zlasti pa njegova revija »Verska raziskavanja«. Iz tega sledi, da naši klerikalci ne morejo in ne smejo biti za svobodno znanost, ako pa so se kdaj izrekli zanjo, so to storili le iz strankarsko - agitacijskih ozirov ter proti intencijam papeža.

+ Okroglica šolskim vodstvom. Prosvetni šef gosp. Lončar je pred svojim »dihodom« imenovan bo namreč za direktorja muzeja, da na ta način pride v 3. grupo I. kategorije — izdal nekako okroglično šolskim vodstvom. Pisana je kakor dobra šolska naloga in ima deloma zbrane misli, ki so pač že dolgo skuena last prijateljev dobre šole.

Okoli vprašanja razmerja do cerkve gre g. Lončar previdno, češ, dajmo cerkvi, kar je njene, tako je. Svoj čas je g. Lončar pisal v tem pogledu mnogo jasneje. V ostalem g. Lončar toliko piše o službovanju na kmetih, o nadurah, o dopustih, kar vse podpišemo tudi mi. Sicer pa gosp. Lončar akcijo g. Dimnika kar najtopleje uradno priporoča. To interesantno dejstvo ne sme ostati nezabeleženo.

+ Radićeva prosvetna politika. Kakor znano, je St. Radić posetil nedavno zagrebški muzej za umetnost in umetno obrt ter zagrozil tamošnjim nameščencem, da jih bo razgaljal, medtem ko je označil umetnine v muzeju za staro kramo. Radić je svojo grožnjo izpolnil, kajti ravnatelj muzeja prof. Gjuro Szabo je po vseh iz Beograda že postavljen na razpoloženje. Z drugim ukazom pa je na Hrvatskem imenovan za okrajnega šolskega nadzornika učitelj Nikola Tot, ki je, kakor javlja »Riječ«, svoječasno prisilil učitelstvo svojega okraja k izjavi proti državi, preprečil zaprisego občinskega zastopnika in organiziral posebno separatistično privatno šolo, ko je bil zaradi republikanske propagande odpuščen iz službe.

+ Pribeževanje shod v Mariboru in »Kmetiskim listu«. Nedavni Radićev shod v Mariboru je bil klavarna komedija v primeri s Pribeževanjem shodom. Tega se zavedajo tudi slovanski radićevci pri »Kmetiskem listu«, ki pišejo sedaj v svoji slabo prikriti zavisti, da je Pribeževanje shod v Mariboru potekel brez zanimanja in da nista bila niti dvorana niti galerija napolnjeni, kakor bi bilo pričakovati, če se računa na ljudsko radovednost! Nadalje pravijo, da ni bilo ob napovedani uri niti polovico dvorane polna in da so Pribeževanju naplavljali le po dvorani razmeščeni plačniki klakerji! Dasi je bilo ravno na mariborskem shodu SDS kmetstvo prebivalstvo zelo častno zastopano, kar se o Radićevem shodu ne more trditi, piše »Kmetisk list« nadalje, da so bili udeleženci izključno iz vrst inteligence, ki so delali opazke, češ, kaj Pribeževanje res misli, da govori samim bedakom. Zato menda pravi tudi Pučljevo glasilo, da se je iz vseh Pribeževanj izvajanih videlo, da je sicer navzet Radićevih nazorov, da pa se še ne more popolnoma otrestiti svoje stare konvencije... Mi se le čudimo kratki pameti ljudi pri »Kmetiskem listu«, ki ne pomislijo niti malo, da njihove bedaste laži škodujejo le njim samim. Ako bi St. Radić doživel v Mariboru tak uspeh, kakor ga je Sv. Pribeževanje, bi pisali vsi radićevski listi, da se je njegovega shoda udeležilo najmanj 25.000 ljudi, in mesec dni bi bili polni njihovi predali opisovanj navdušenja navzočih zborovalcev.

+ Nevarnost razkola v Radićevem klubu. »Pravda« piše, da bo došlo do razkola v Hrvatskem seljaškem klubu, ako bi St. Radić hotel razbiti vladno koalicio ter onemogočiti sprejetje državne proračuna. V tem slučaju bi 20 radićevskih poslancev in 2 radićevski ministri izstopili iz HSS ter omogočili radikalom sprejetje proračuna. »Pravda« trdi, da je v tem pogledu že dosežen sporazum, radi česar radikali lahko trdijo, da je sprejetje proračuna zagotovljeno tudi brez sodelovanja St. Radića.

Kratke brzojavke

Finančna debata francoskega parlamenta

Pariz, 6. februarja. L. Zbornica je danes nadaljevala finančno debato. Finančni minister Doumer in generalni poročevalec finančnega odbora Lamoureux sta očitala poslanecem, da zavlačujejo razpravo. Ko je poslanec Aurioi poudarjal potrebo, da se mora predloga v celoti predelati, je posl. Lamoureux zagrozil, da bo zapustil dvorano. Ko so še drugi poslanci postavili izpremenjevalce predloge, je Lamoureux zapustil dvorano. Seja je bila nato prekinjena, vendar po posl. Lamoureux ni odložil funkcije generalnega poročevalca.

Nov angleško-italijanski dogovor

London, 6. februarja. »Westminster Gazette« trdi, da se je angleško-italijanska pogodba glede dolgov izpolnila z dogovorom med Chamberlainom in Mussolinijem. Po tem dogovoru ima Italija pravico nastopa v Mali Aziji. Zato pa je dolžna pomagati Angliji v Adaliji, ako bi Turčija radi Mosula pričela vojno.

General Gammelin v rokah Druzov

Jeruzalem, 6. februarja. »Kakor poročajo francoski četi v Striji, general Gammelin, na potu v Bajrut padel v roke upornih Druzov, ki so ga prepešali v Džebel Druz.

Obstreljevalne Tetuana

London, 6. februarja. »Times« javlja, da je rška artiljerija zopet obstreljevala Tetuano. Zračno brojevali so padele z bombami odgovorile na to obstreljevanje.

Tečaj za slovansko nacionalno kulturo v Krakovu

Krakov, 6. februarja. »Včeraj se je tukaj na tvačen način otvoril tečaj za slovansko nacionalno kulturo, ki bo nudil českoslovaškim, jugoslovanskim in poljskim učencem ter parlamentarnim priročnik, razpravljati o gospodarskih in kulturnih vprašanjih ter poglabljati misel skupnosti vseh Slovanov ne glede na njihovo državno pripadnost.

Bratianova diktatura v Rumuniji

(Senzacionalne trditve pariškega »Quotidiena« in londonskega »Daily Expressa«.)

—Že Pariz 4. februarja.

Velikansko senzacijo so vzbudila razkritja londonskega lista »Daily Express« in pariškega »Quotidiena« o zakulisnih dogodkih na rumunskem dvoru in njih vplivu na rumunsko politiko. »Quotidien« je poslal posebnega poročevalca v Bukarešto, ki je na licu mesta doznal silno zanimive stvari. Svoja poročila je pošiljal v Pariz iz Beograda, kajti diktatura, ki vlada sedaj v Rumuniji, strogo nadzira inozemsko pošto.

Če je verjeti »Quotidien«u, se je pred par tedni vršil v rumunski kraljevi palači v Cotroceniju sledeči prizor: Kralj in kraljica sta s solzami v očeh prosila ministrskega predsednika Bratianu, naj reši njih sina, prestolonaslednika Karola. Toda Bratianu se ni dal omehčati:

— Če ne zapustite vašega sina, vas bom jaz zapustil. Da dinastija nima močnejše zaščite kot mene in moje stranke, to veste. Če ne sledite mojemu nasvetu, pomislite na posledice: Rusija, ki vedno ogroža Rumunsko, bo zasedla Besarabijo; kmetje pa hočejo postati svobodni lastniki zemljišč, ki jih obdelujejo. Če moja stranka več ne bo branila dinastije, je po njej, kajti zunanji in notranji sovražniki jo bodo uničili.

Preplašena in ponižna sta se kralj in kraljica uklonila. Da ohranita krono sta doprinesla najtežje žrtve, žrtvovala sta svoja otroka.

Jean Bratianu je že dolgo neomejen vladar v Rumuniji. Rumunija je dežela, v kateri menda ni težko vladati. Pet let je bil ministrski predsednik Demeter Sturdza, ki je umrl v neki blaznici v Franciji. Pariški zdravnik, ki ga je preiskal, je vprašal, s čim se bavi. Ko so mu povedali, da je to rumunski ministrski predsednik, je začuden zdravnik vzkliznil:

— Srečna dežela, ki jo lahko brez nevarnosti vlada blaznik!

Jean Bratianu in njegov brat Vintila, ki mu stoji ob strani, sta s sistematičnim delovanjem dobila v pest vse gospodarsko bogastvo Rumunije: banke, petrolejska zemljišča, rudniške koncesije, tramvajski podjetja itd.

Vse to je danes v rokah mož takozvane liberalne stranke. Mala klika si je z pomočjo politične nadvlade zaslužila vso deželo, koje bogastvo izrablja v svojo korist.

To širokopotezno podjetje izžemanja, ropanja in korupcije se vrši od najnižje stopnje pa do vrha, od malega načelnika, ki ne da vagona, če mu ne »mažete«, pa gori do ministra. Vse to se vrši pod krinko patriotizma, kojega maska pa le tu in tam pade.

Malo komu je znano, da ječ Rumunija danes pod hušim diktatorstvom, kot katerakoli druga evropska država. Primo de Rivera, Pangalos in morda celo Mussolini bi se lahko šli učiti k Bratianu!

Opozicija sestoji iz dveh demokratiških strank, iz »tzaranistov«, to je seljaške stranke in narodne stranke, koje načelnik je univ. prof. Jorga.

Na dan 7. februarja je vlada določila občinske volitve, ki so prve po letu 1914! Že iz tega samega je razvidno, kako vlada diktator Bratianu v Rumuniji. Najnovejše vesti iz Rumunije javljajo, da se je Bratianu posrečilo poton nasilja in goljufij, močno stališče opozicije popolnoma omajati, tako, da je ta prisiljena prenesti središče svoje politične akcije v Pariz, torej v inozemstvo. Upanje, da pride v aprilu do razpusta parlamenta in v maju do novih volitev, je s tem pokopano.

Napram Bratianu in njegovim kamrili

Propaganda za Združene države evropske

Po grozotah svetovne vojne se je mogočno ojačil pokret, ki ga imenujemo »pacifizem« in ki stremi za tem, da se ohrani mir med narodi in se v bodočnosti z uporabo primernih sredstev onemogočijo vsa krvava obračunavanja.

Med poborniki pacifizma se je pred leti pojavila struja, ki zastopa mišljenje, da bi se dala nova vojna v Evropi najuspešneje preprečiti, ako bi se vse evropske države združile v veliko državno zvezo po vzorcu Združenih držav ameriških. Za očeta te ideje smatrajo nemškega publicista Coudenhoveja. Ideja o Združenih državah evropskih sprva ni našla v evropski javnosti posebnega odziva, ker se je zdela preutopična. Živalna propaganda, ki so jo započeli Coudenhove in njegovi soimisljeniki za to idejo, na je obrodila sadove. Zanimanje za misel ustanovitve organizacije, ki bi naj obsegala vse evropske države, narašča in pridobiva pristaše med najuglednejšimi državniki, politikami in znanstveniki ne samo v Evropi, marveč tudi v Ameriki. Baš pretekli teden se je vršila v New Yorku konferenca, ki je bila posvečena temu problemu in katere so se udeležile izključno osebe, ki igrajo v ameriškem javnem življenju prav ugledno ulogo. In na tej konferenci se je sklenilo, da se skliče še letos meseca oktobra v enem izmed glavnih evropskih mest kongres vseh pristašev panevropske ideje, na katerem bi se naj v podrobnostih organizirala akcija za ustanovitev Evropskih ujedinjenih držav. Kakor se torej zdi, je takozvani panevropski pokret na potu, da si pridobi toliko spoznavalcev in pristašev v Evropi in Ameriki, da postane uvaževanja vreden faktor tudi v mednarodni politiki.

In res razpravljalo v zadnjem času o tem gibanju najuglednejši svetovni listi v Ameriki, Franciji in Angliji, predvsem pa seveda v Nemčiji, ki je poleg Francije najbolj zainteresirana, ako se izvedejo ideje, ki jih propagirajo pristaši Evropskih združenih držav.

Naša javnost doslej ni imela prilike globlje seznaniti se s tem pokretom, zato se nam zdi umestno, da ji podamo

Naši kraji in ljudje

Slike iz Goriške

«Goriška Matica», ki daje leto za leto veliko število knjig med goriško ljudstvo, se je preosnovala v knjižno zadružno in se je kot taka morala dati registrirati v zadržni register, samo po sebi umevno pod imenom, ki ga nosi od svojega postanka: «Goriška Matica», ker bi slovenskemu književnemu podjetju nikakor ne pristojalo ime «Unione Editoriale Goriziana», kot se glasi v prevodu. Človek obrača — Bog obrne, ali v tem slučaju bolje Slovenec obrača — oblast obrne. Kakor se je zgodilo že mnogokratemu podjetju, ki se mu priznalo samo laški naziv, slovenskega pa črtali, se je zgodilo tudi Matici. Niso namreč dovolili naziva Goriška Matica, niti na drugem mestu ne. Zato se imenuje ta slovenska knjižna zadruga: «Unione Editoriale Goriziana», predseduje pa ji neki Francesco Bevk, v odboru je tudi neki Gaetano Fajzel. Kaj sta ta dva slovenska pisatelja? Nemogoče. Trdili pa bodo lahko, da se Slovenec godi dobro, zakaj celo laška «Unione Editoriale Goriziana» skrbi, da založi slovenske domove s knjigami. Trikrat srečni!

Znano je, da so bili humoristični listi v Italiji zelo razširjeni in da so igrali politično satiro precej veliko vlogo, ker so bili povsem tudi dobro urejeni.

Zadeva je nerodna samo, ker so satirični listi navadno v opoziciji proti vladi, ker drugače sploh ni mogoče. Pri vseh narodih so satirični listi, ki so obrnjeni proti opoziciji, puhli, ker vodijo le obrambo in se kadijo s samohvaljo. Opozicija pa ima dovoli gradiva za duhovito satiro.

Ko so fašisti ojačili svojo moč, so začeli segati tudi po časopisju. Humoristično satirični listi opozicije so kar izginili. Med temi «Serrenissimo», dalje dobro urejani liberalni «a. b. c. . .» ter najbolj urejani «Becco giallo», ki je dosegel med vsemi podobnimi listi največjo naklado. Izhajajo še «420», ki se je bil prvi prodal, «Travaso», ki ma orati po sredi ter «Pasquino», poleg nekaterih manj posebnih listov, ki se omejujejo na to, da smešijo Nemce, Francoze in Angleže. Vsa ostala duhovitost «satire» obstoja v povečevanju fašizma.

To sem povedal smo zato, da bomo razumeli, čemu so vzeli na piko tudi slovenskega «Čuka na palci». Slika se jim zdi nevarnejša kot beseda. In naj si je tudi list še tako previden, ga vseeno doleti prokletstvo oblasti, ako tudi so veroki konfiskacije smešni.

Prvi slučaj: «Čuk na palci» je reven in štedljiv, zato si ne more vedno privoščiti izvršnih risarjev in pošili tu pa tam na desno in na levo in kaj vzame. Zgodilo se je, da je pobral iz nemškega sportnega lista karikature sportnikov, ki nimilo mikastijo razsodnika. «Čuk» je naredil poleg še pesmico in bil — konfisciran.

Oblast je trdila, da so sportniki (brez črnih srajc sicer) fašisti, urednik je trdil, da so dunajski sportniki, kar so tudi res bili. Zmagala je oblast s krilatico: «Kar je med Nemci dovoljeno, ni dovoljeno v Italiji; če izide na Dunaju, to ni nič, če izide pri nas, lahko razburi ti kri . . .»

Pa vendar ta nemški list prodajajo po vseh večjih mestih Italije — in dobiš isto sliko kjerkoli hočeš, le v «Čuku» je zaplenjena.

Drugi slučaj: Pri poslednji številki se je uredništvu trudilo, da bi ne ujezilo niti oblasti, ne škodilo samo sebi. Niti besede o politiki. Ne o notranji ne o zunanji. To je eno. Drugo: Vzelo je poveličane stare klišeje, ki so že prestali krst cenzure, če ne drugje pa v italijanskih listih. Med temi klišeji je bil tudi kliše, ki je predstavljal berača in gospoda. Berač je nosil na prsih tablico z napisom. Kaj je bilo na tablici napisano, urednik ni bral. Kdo mu more zameriti? Kliše je bil namreč tudi precej zamazan. Pod sliko je napisal dovpt in — «Čuk na palci» je bil zrel.

Nesreča ni počivala. Kakor hitro je izšel list, je prišlo povelje, naj se razpošljanje ustavi. (Pol. agent je razumel povelje napačno in ga je tudi napačno sporočil): odtod je prišla napačna vest, da je list sploh ustavljen. To je bilo prvo dejanje. Drugo dejanje je sledilo. List je bil konfisciran. Čemu? Berač je nosil na prsih tablico z napisom: «Senato». To je italijanska gospodarska zbornica.

Bog ti grehe odpusti. «Čuk na palci», daleč si zašel. Senat se upa žaliti. Nič ne pomaga, če se je izgovarjal tvoj urednik: «Toda ta slika je bila že priobčena v nekem italijanskem listu, ki se imenuje «Fioretto» in izhaja v Gorici». Dobil je odgovor: «Kar je lahko Italijanskim listom dovoljeno, vam ni dovoljeno.»

Evo, tu imaš! V žep vtakni in tiho boš! Kar nemški listi tiskajo, ti ni dovoljeno, kar Italijanski, tudi ne. Izviren moraš biti in ponilžen po vrhu, da se ti bo dobro godilo. Satiro pa v koš za boljše čase!

Napoleon

kot mlad oficir, kot general, kot cesar!

Madame Sans Gene

Sokolski dom v Črnomlju

Vzor sokolske požrtvovalnosti naših Dolenjcev.

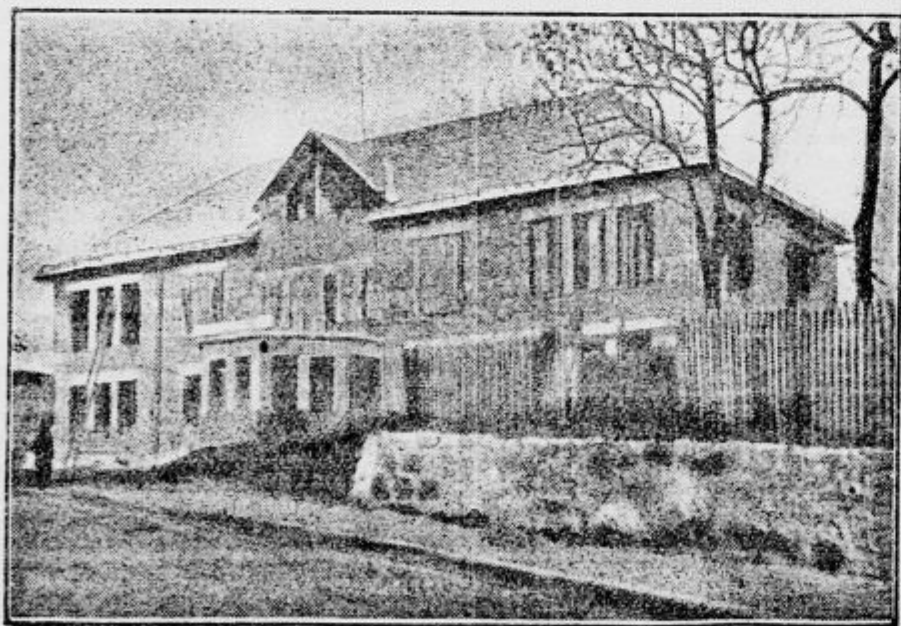
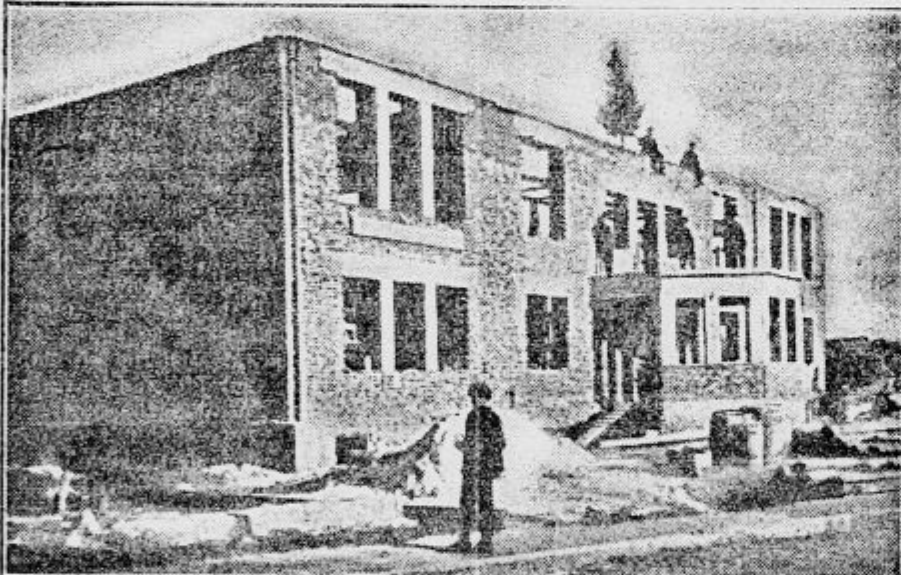
Z zavidnim očesom motrimo Dolenjce, ki smo bolj revni in brez industrije, kako se širijo Sokolski domovi po naši slikoviti Gorenjski. Dobro namreč vemo, kako težko se služi sokolski ideji, ako nima društvo svojega doma. Ni ptička brez lastnega gnezda. Tega se zaveda vsako sokolsko društvo, ki je brez lastne strehe in hoče delovati za širjenje in poglobitev sokolske ideje posebno med podeželskim ljudstvom. Zato se ne smemo čuditi, da se je lotila sokolskih društev nekaka mrzlična delavnost, da vse žuri in hiti postaviti si vsaj štiri stene. Dasiravno ni današnji čas posebno ugoden za zidanje sokolskih domov, moramo vseeno poudarjati, da se more v tem oziru tudi v manjših mestih precej doseči, ako je vodstvo izkušeno, pravilno in pametno.

Pri tem se je treba posebno ozirati na izredno navdušenje kraja in okolice, kjer se zida dom, na agilno in izku-

Posebno previdnost zahteva oddaja dela, paziti se mora, da se odda delo samo Sokolstvu naklonjenim podjetnikom, ki društvo ne bodo izkoriščali. Mnogokrat poskuša vsiliti podjetnik društvu različne brezpomembne in drage konstrukcije, in sicer samo v svojo korist ne v korist društva, ki si je mogoče hotelo v prvem letu postaviti samo štiri stene! Pri vsem tem ne pomisli tak podjetnik, s kako velikim trudom je nabiralo društvo denar za svoj dom. Ako ni pri tem društvo dovolj previdno, zabrede takoj v začetku v dolgove, ki pozneje močno pritiskajo na društvo.

Radi tega je tudi zelo velike važnosti, da pritegne društvo v gradbeni odsek člane, ki so po poklicu gradbeni strokovnjaki: zidarji, tesarji, ključavničarji itd. Koliko nepotrebnih izdatkov se na ta način prihrani!

Ako začne kako društvo graditi dom,

seno vodstvo gradbenega odseka, na dobro organizirano in disciplinirano delo lastnega članstva, brezplačno dajanje gradbenega materiala, nakup materiala po znižanih cenah, na znižano ceno za prevoz celokupnih gradbenih potrebščin po železnici, kakor tudi na organizirano prostovoljno vožnjo domaćih voznikov, na vztrajno nabiranje denarnih prispevkov in forsiranje predstavnost v drugih prireditvah v lastnem okrožju. Vseemu temu pa mora prvač sistem štedenja. Iz lastne izkušnje moramo omeniti, da je zidanje Sokolskega doma na dežele zelo priporočljivo in bolj rentabilno kakor razne loterije.

naj ne misli, da mora biti vse v enem letu končano in to še posebno takrat, ako nima dovolj denarja. Ravno v tem oziru greši velik del naših društev prav mnogo; na ta način pride dolg na dolg in velike obresti zaduše društvo. Zidajmo zato Sokolske domove, če nam treba, tudi več let, in sicer vedno na podlagi razpoložljivih sredstev, vsako leto z umerjenim korakom in potem se ne bo treba bati poloma.

Kot lep primer v tem pogledu nam služi zidanje Sokolskega doma v Črnomlju.

V primeri s krasnim domom, ki stoji v Črnomlju tik Kolodvorske ceste na

Razprodano! Razprodano! Razprodano!

Veliki HUGO BETTAUER-JEV roman v filmu:

ULICA BEDE in GREHA

je že drugi dan razprodan

Vsak naj si ogleda razkošje in bedo, greh in strast, orgije in še več, kar vse se je godilo v Mechorovi ulici na Dunaju, kjer je imela madame Greifer poleg svoje trgovine skrivne saune za ostudna zabavišča moških z dekletami, katere so na ta način plačevale Greiferki doig za toalete.

Pridite, da ne bo prepozno!!!

Predstave v nedeljo ob 11.11., 3., 1/25., 6., 1/28. in 9. uri; ob delavnikih ob 4., 1/26., 1/28. in 9. uri.

Preskibite si vstopnice v predprodaji od 10. do 12. ure dopoldne.

Prednaznailo:

Žene, ki ne smejo ljubiti.

? ? ?

Kino Ljubljanski dvor.

Telefon 730.

Mladini neprimerno:

eni izmed najlepših parcel, je društvo obremenjeno le z majhnim dolgom. S pripravi se je začelo že leta 1923. V naslednjem letu se je izvršilo planiranje stavbišča, ki je bilo radi kamenitih tal izredno nevhvalno in tega leta se je položil tudi temelj. To nam pred očuje slika št. 1 in 2.

Tretja slika nam predstavlja, kako raste zidovje doma v letu 1925. in četrta slika nam pred očuje Sokolski dom, ki je že pod streho.

Organizacija prostovoljnega dela med članstvom je bila naravnost vzorna. Naravnost ginljivi so bili prizori, kako so mladi in stari pomagali pri tej skupni stvari. Približno 35 vagonov opeke in peska so spravili ob najhujši vročini člani in članice s pomočjo domačih voznikov s kolodvora na stavbišče. Tudi se ne sme pozabiti, da se je samo v Črnomlju podpisalo skoro 1000 deležev v skupnem znesku 100 tisoč dinarjev. Ta zavednost je vredna obéudovanja in je lep zgled vsem drugim.

Črnomalci so na svoj Sokolski dom tudi ponosni. Kot pravi hram sokolske misli stoji v vedrini neba in zraka, obdan od sadnega drevja in zelene trave. Prostrano poletno telovadišče z amfiteatralno teraso pa se širi za domom.

Ogromna dvorana za telovadbo in prireditve, ki se nahaja v domu, meri v višini 7 in četrto m. v širini 11 m. a v dolžini 24 m. poleg tega ima dom moderen in velik oder, prostore za buffet, garderobo za telovadce in igralce, kopalno sobo, stekleni paviljon in kuhinjo. Zato s ponosom lahko trdimo, da je to prvi sokolski dom na Dolenjskem, ki odgovarja modernim potrebam Sokolstva.

Potnik, ki pride s kolodvora po pešpoti, ki je delo našega marljivega, naprednega župana g. Janka Struzarja, se pri pogledu na Sokolski dom nehoté ustavi, motri in razmišlja: kaj premore vztrajnost, bratstvo, sloga in ljubezen do ideje!

Profesor dr. Jakob Žmavc

Profesor mariborske gimnazije dr. Jakob Žmavc je stopil 1. decembra 1925 radj bolezn na obeh v pokoj. Proforskodruštvo, sekcija Ljubljana, je smatralo za svojo dolžnost, da počasti svojega zaslužnega predsednika s častno diplomom, umetniškim delom prof. Antona Koželja, ki mu jo je izročilo dne 2. februarja v Mariboru.

Brez dvoma je prof. dr. Žmavc še za časa bivše Avstrije prvi uvidel, da moramo edino z učno knjigo v maternem jeziku doseči trajnih učnih in vzgojnih uspehov ter dvigniti v mladini narodno zavest in ponos. Zato je tudi zasnoval in organiziral težavno delo spisovanja slovenskih učbenikov za srednje šole in dosegel lep uspeh.

Dr. Jakob Žmavc se je rodil 1. 1867. na Rožickem vrhu pri Ljutomeru. Srednjo šolo je obiskoval v Ptuj in Mariboru. Po zrelotnem izpitu se je posvetil modroslovnemu študiju in je poseval vseučilišča v Gradcu, Pragi in na Dunaju. Leta 1894. je promoviral za doktorja modroslovja sub auspiciis imperatoris. Svoje službovanje je nastopil 1. 1895. kot suplent na nižji gimnaziji v Ljubljani. Naslednje leto je služboval na gimnaziji v Kranju, kjer je bil s 1. septembrom 1897. imenovan za pravega gimnazijskega učitelja. Leta 1905. je bil premeščen na 1. državno gimna-

zijo v Ljubljani, kjer je ostal do premeštve 1. 1921. na državno gimnazijo v Mariboru.

V Ljubljani je razvil svoje energično delovanje v profesorskem društvu. L. 1922. je bil odlikovan z redom sv. Save 5. stopnje. Odličnemu šolniku želijo njegovi stanovski tovariši in vsi, ki vedo ceniti zaslužno delo za nacionalizacijo srednješolskega pouka, da bi se še dolgo veselili uspehov svojega požrtvovalnega dela.

Franc. čelistka Juliette Alvin ki priredi v pondeljek, 8. februarja, koncert v dvorani Filharmonične družbe.

Dr. Safvet beg Bašagić

Ob 30 letnici njegovega književnega delovanja.)

Kršna Hercegovina je rodila muslimanskim bratom Safvetbega Bašagića. ki je te dni v Sarajevu obhajal tridesetletnico svojega književnega delovanja. Rojen v Nevesinju, je postal že v ranih letih tovariš Rize bega Kapetanovića, popularnega pisatelja jadne Bosne. Obema moramo šteti v veliko zaslugu, da sta začela buditi zanimanje za lepo literaturo med zatirano rajo.

Safvetbeg Bašagić je začel pisateljvati pod psevdonimom Mirza Safvet. Revija, v kateri je objavljval svoje stih, je bila sarajevska «Nada». Že tedaj je kazal, da temeljito pozna vzhodno literaturo. Bogata arabska zakladnica mu je dala priliko, da je kmalu začel prevajati arabske književne vzorce na naš jezik. Reči je treba, da si je Bašagić pridobil v tem oziru nemale zaslug. Tudi kot originalen pesnik je pokazal svoj slog. Njegova poezija je skoz in skoz optimistična in vedra ter vodi čitatelja po vrhovih lepote in ljubezni. Ta nota je najbolj značilen povdarek Bašagića — pisatelju. Njegova zbirka «Trofanda», ki je izšla 1. 1895., nam ga kaže v tej luči. Knjiga «Misli i čustva», ki je prišla na dan deset let pozneje, pa izpričuje, da se je pesnik izkristaliziral do popolnosti.

Safvetbeg Bašagić se je poskušal tudi v dramski stroki ter je dosegel na tem polju lepe uspehe. Leta 1900. je izšla drama «Abdulah paša», nekoliko pozneje druga drama «Pod Azijom». Obe deli obravnavata snov iz zgodovine.

Danes zadnji dan

krasna, razkošna drama, pretresljive vsebine

„Kaj si želi vsaka žena“

LUCY DORAINÉ

Predstave dop. ob 11.11., 3., 1/25., 6., 1/28. in 9. uri.

Kino Ideal

vine Bosne. «Trofanda» je bila leta in leta najmilejša muslimanska lirski čitanka, drama «Pod Azijom» pa je še danes izredno popularna. Vedno nanovo jo igrajo v zapuščenih bosanskih selih in širijo s tem med ljudimi in zaostalimi, toda dobri bosanski brati prosimo in napredek.

Poleg književnosti je bila Bašagiću tesno pri srcu tudi znanost. Zanj velja v polni meri trditi, da je orientalist prve vrste. Posebno intenzivno je proučeval vlogo Bosancev v vzhodnih literaturah. Kdor ve, da je to slovstvo pisano v treh jezikih (v arabščini, turščini in perzijski) bo vedel, da ni to baš malenkostno delo. Bašagić je poleg tega napisal v srbohrvatskem jeziku nekoliko del znanstvenega značaja. Omenjamo samo dve, ki sta: Uputa u prošlost Bosne, Bosanci i Hercegovci u istočnoj književnosti itd. V «Uputu» se je pokazal izbornega poznavalca bosanske prošlosti in je v knjigi objasnijo burno preteklost muslimanskega življa od l. 1463. do l. 1850. Z veliko marljivostjo in vztrajnostjo je proučeval redko dostopne vire, ki so jih dotlej ljubosumno skrivali bosanski begi in age.

Ko se je začela razvijati ustavna zavest v Bosni in Hercegovini, se je vrzel Savetbež Bašagić tudi na politiko. Imel je tudi tozadevno lepe uspehe. Ljudstvo ga je kmalu izvolilo za poslanca in v tem svojstvu je lepo zastopal interese jadne bosanske raje na merodajnih mestih. Zato je bila proslava tridesetletnice njegovega književnega delovanja, katero so priredila narodna društva v Sarajevu obnem tudi manifestacija njegove politične zrelosti in zavednosti, katere ni nikdar skrivati, kadar je bilo treba izustiti moško besedo.

Zborovanje Zveze kulturnih društev v Mariboru

Zveza kulturnih društev za mariborsko oblast se je odobila, da bo pazila ob raznih priložnostih svoje člane na posvetovanja in razgovore o važnih kulturnih nalogah naprednih društev. Napredno kulturno delo se namreč v mariborski oblasti že tako dobro in široko razvija, da je sklicevanje sestankov vseh članov že neobhodna potreba. Poleg medsebojnega spoznavanja kulturnih delavcev so važni ti sestanki tudi za poglobitev in kulturno delo, izpopolnitev kulturnih organizacij, duhovno podporo, a predvsem za ustvarjanje enotnega duha, ki naj vodi vse napredno kulturno gibanje pri nas.

Udeležba na prvem zborovanju članov, katero je sklical Zveza za nedeljo 31. januarja v čitalniške prostore v Narodnem domu v Mariboru, je potrdila potrebo in važnost takih sestankov. Zastopniki 40 društev z vseh strani naše oblasti so se pazno udeleževali razgovorov o predlogih, ki jih je stavilo vodstvo Zveze, in so stavili tudi sami predloge, ki bi o njih vodstvo Zveze razpravljalo in jih čim prej udeležilo. Razpravljalo se je o pomenu in prirejanju rednih mesečnih ali četrtletnih predavanj o posebnih oddih, odskih prireditvah in vseh potrebnih za take prireditve; o knjižnicah in knjižničarstvu vobče. Temu vprašanju je bil tudi posvečen zaokrožen govor Zvezinega knjižničarja profesorja dr. M. Kovačiča, ki so mu z zanimanjem sledili navzoči ter z odobravanjem sprejeli njegove nasvete o ureditvi in upravi knjižnice. Razpravljalo se je dalje o iskanju sredstev za gmojno okrepitev Zveze in o osnutku fonda pri Zvezi, iz katerega bi dobivala podpore vsa društva zlasti za vse prireditvene potrebe; govorilo se je končno o ureditvi obveznosti članov do Zveze.

O vseh vprašanih, ki so se razpravljala na zborovanju, se bo sestavila okrožnica, ki se razpošlje vsem članom društva, da bodo o njej na prvi odobrovi seli razpravljala in sklepala in svoje sklepe sporočila Zvezi. Obnem z okrožnico doka vsa društva vzorec za letno poročilo, ki ga bodo vnesto v vseh točkah izpolnili, da bo moglo vodstvo Zveze sestaviti potrebno statistiko naprednega kulturnega gibanja v naši oblasti. To letno poročilo s predlogi in nasveti društev bo kašpot vodstvu Zveze za organizacijo kulturnega dela v naši oblasti. Priložena pa bo okrožnica tudi položnica, s katero bo vsem članom omogočeno, da čim prej uredijo svoje članske obveznosti glede na članarino ali ustanovnino.

Zborovanje je poteklo pod vodstvom Zvezinega predsednika g. Antona Skale v najlepšem soglasju in so se zastopniki, ki so se ga udeležili z vseh strani, prepričali, da Zveza ni le na papirju, ampak je to mlađa, ažična Zveza, ki postaja središče in oporišče vsega naprednega kulturnega pokreta v mariborski oblasti.

S posebnim priznanjem je treba omeniti, da se je zborovanja udeležilo iz Celja kar 6 društev po svojih zastopnikih, med njimi znani kulturni delavci in glasbeniki, ravnatelj Glasbene Matice g. I. Saneč, dalje iz Ptuj in Slovenjgradca po tri društva in iz Petrovca in Ljutomerja po dve društvi. Raz-

veseljivo pa je bilo zlasti tudi, da so prihiteli na zborovanje zastopniki društev iz naših obmejnih krajev, ki se niso ustrašili dolge in naporene poti, da osebno prošlo vodstvo Zveze pomoči in podpore pri njihovem najtežjem kulturnem delu na meji. Dobili so zagotovilo, da jih bo Zveza v njihovem delu podpirala in bo društvom v obmejnih krajih pred vsemi drugimi nudila pomoč.

Ob uspešnem zaključku prvega zborovanja je želeli, da Zveza s prihodnjimi sestanki članov nadaljuje. So sicer ti sestanki združeni s stroški, ki pa so neznatni v primeri z uspehi, ki jih bo imel do takih sestankov razvoj naprednega kulturnega dela med našim narodom.

Geopolitičen oris naše države

Ljubljana, 6. februarja.

Druga letošnja prireditve Geografskega društva na univerzi dne 4. t. m. je bila zelo dobro obiskana, kar dokazuje, da so se za predavanja občinstvo že prav priljubila. G. prof. S. Kranjc je aktualno snov spretno opredelil in razjasnil celo vrsto geopolitičnih problemov naše kraljevine.

Preradavatelj je uvodoma objasnili izraz «geopolitika», ki ga je prevzela politična geografija od švedskega državoslovca R. Kjellena za nauk o državi kot političnem ozemlju, ki obravnava njega obliko in meje, lego in fizično strukturo. Podal je po teh vidikih sliko naše države, ki spada po velikosti v vrsto srednjih držav in ima med novimi državnimi ozemliji poleg Rumunije najugodnejšo obliko. Tretjina meje odpade na zelo členovito obalo (1564 km, a le 550 km zračne črte); na kopnem imamo najboljšo mejo proti Bolgariji, najslabšo v Jugoslaviji. Geopolitična lega med 7 sosedih in ob zaprtjem morju ni ugodna, vendar je tkz. kvocijent pritiska (vsota prebivalstva sosedov deljena z vsoto domačega prebivalstva, za nas 6,6) pri Rumuniji in Češkoslovaški še precej višji, v slučaju družitve Avstrije z Nemčijo bi se pa skoro podvojil. Po fizični strukturi sestoji naša država iz treh naravnih enot: savsko-donavskega in moravsko-vardarskega bazena ter dinarskega trikota, ob čigar vrhu leži naša «le de France» s prestolico Beogradom, ki veže obnem tudi prva dva dela. Naloga prometa je, da vse tri, po naravi ločene dele, spoji v čim tesnejšo enoto.

Društvo bo predavanje objavilo v «Geografskem vestniku», da ga bodo mogli proučiti tudi oni, ki ga niso mogli slišati. Prihodnje predavanje bo v drugi polovici februarja in sicer bo govoril g. dr. H. Tuma o toponomastiki, to je o krajevnem imenstvu s posebnim ozirom na naše razmere.

Beograjsko pismo

Beograd, 5. februarja.

Danes si je kralj ogledal renovirano in povečano palačo Narodne banke in njeno ureditev. Pripeljal se je predpoldne z malim spremstvom in si po pozdravu z guvernerjem g. Weifertom in direktorji dal predstaviti uradnike. Takoj nato se je pričelo razgledovanje zgradbe. Kralj si je vse natančno ogledal in se je posebno zanimal za trezorje in varnostne naprave.

Novodoločene partije poslopija so v slogu stare zgradbe, ki napravila cela zelo impozanten vtis. Škoda samo, da je tako obdana s treh strani s hišami, ki preprečajo pregled celokupne zgradbe. Prvo nadstropje zavzemajo blaginje, glavna in sporedne. Tu je posebno lep pod, ki je ves izveden v mozaiku. Celokupna oprema je najmodernejša, ličila, razsvetljava, vse praktično in lepo.

Najinteresnejše v banki pa sta ogromna trezorja, ki sta osigurana z najnovejšimi tehničnimi pridobitvami. Tu občutljivi mikrofoni zaznavajo najmanjši šum, vsako še tako tiho šepetano besedo. Vrata, težka 5000 kg, so vezana s posebnimi električnimi napravami za alarm. Razen tega so razdeljene povsod sirene za oznanjanje nevarnosti. Del novčanic in srebra je že premeščen v te nove trezorje.

Kralj je z zadovoljstvom vzel na znanje sporočilo, da pridejo že tekoma marca meseca v promet prvi zlati Aleksandri.

Politične senzacije, ki se nizajo dan za dnem, nam skoraj ne dajo časa, da obrnemo pozornost na vrsto tihih, a zato tembolj tragičnih dogodkov. To so pogosti samomorji, ki se posebno v zadnjih dveh mesecih vedno bolj in bolj množijo. In kakor da imajo samomorilni kandidati poseben svoj sistem. Tako starejši gospodje vedno potujejo v ta namen v Indijo ali Pančevo, dočim mlajši svet, izgleda, za tako dolgo pot nima potrpljenja ter gre raje doma, v Beogradu, v smrt. Tako se je pred kratkim ubil mlad fant sredi ulice, ker mu je mati njegovega ideala prepovedala vsako sestajanje z njeno hčerko. Skoro istočasno na drugem kraju mesta je končalo svoje mlado življenje dekle, ki je preveč verjelo sladkim besedam starega zanjelca. Posebno razburljiv pa je bil dogodek, ki se je dne dni odigral v poslopiju univerze. S tretjega nadstropja je skočila mlada študentka filozofije in obležala na tlaku dvorišča razmesarjena, a ne mrtva! Sedaj se že par dni bori s mrtvico. Vzroki, ki so jo naglani na ta obupen korak.

Reklame

ne potrebuje

O. Bernatović

ker se blago radi svoje kvalitete in cene samo priporoča.

niso znani. Bila je zelo marljiva in nadarjena dijakinja in kakor se govori, bi se imela po veliki noči omožiti.

Lzis

Zagonetni veliki vlomi v Sloveniji

Vlomilec pri zlatarjih Černetu in Zupancu v Ljubljani ter Stojcu v Mariboru na sledu? — Senzacionalna aretacija na Dunaju. — Draguljar Moranski osumljen vlomov.

Iz Maribora nam pišejo: V noči od 24. na 25. julija 1922. je bil izvršen v trgovino znanega mariborskega urarja in zlatarja, g. Lovra Stojca v Jurčičevi ulici velik in drzen vlom. Storilci so trgovino dobesedno izpraznili. Razen zlatnine in gotovine so odnesli tudi vse poslovne knjige, tako da takrat niti ni bilo mogoče ugotoviti, koliko je pravzaprav znašal plen. Policija je se sicer trudila, da stvar razjasni, toda do danes brez uspeha. Vlomilec so tako spretno postopali, da niso zapustili za seboj niti najmanjših sledov. Za izsleditev je bila razpisana celo nagrada, toda vse zaman. Vlom je ostal do danes nepojasnjen. Te dni pa so inozemski listi prinesli vest o senzacionalni aretaciji juvelirja Moranskega na Dunaju. Moranski je imel v Thaborstrasse veliko trgovino zlatnin in draguljev. Nikdo ni mislil, da je navaden zločinec. Veljal je za bogataša in res so po njegovi aretaciji ugotovili, da znaša vrednost blaga, ki se je našlo pri njem, nad pet milijard avstrijskih kron.

Dosedanji uspeh preiskave je dokazal, da je vse to blago nakradel. Dokazano je, da je izvršil največje vlome pri zlatarjih v Currihu, Budimpešti, Bratislavi, Pragi itd. Turci v Gradcu je bilo leta 1922. izvršenih več takih vlovov. Pri vlovu pri zlatarju Kristlu v Gradcu so našli odise prstov, ki so ga izdali in dovedli do njegove aretacije. Ta vlom je bil izvršen na isti način, kakor pri zlatarju Stojcu v Mariboru. Ze pri takratni preiskavi so izpovedale nekatere osebe, da so opazile pred Stojčevim trgovino avtomobil, ki se je kmalu nato naglo odpeljal. Ker je tudi dognano, da se je Moranski leta 1922. večkrat mudil v Jugoslaviji ter da se je navadno vozil s svojim avtomobilom, obstoja sum, da je v zvezi tudi s tem, doslej še nepojasnjenim vlovom.

Mariborska policija se je sedaj obrnila na dunajsko policijo ter jo prosila za natančnejše podatke o Moranskem. Obstoja nadalje sum, da je vse slično vlovu, ki so bili tekoma zadnjih let izvršeni v Sloveniji, tako n. pr. tudi velik vlom pri zlatarju Černetu in zlatarju Zupancu v Wolfovi ulici, izvršila ta družba. O uspehih nadaljne preiskave bomo še poročali.

Žrtev grde razvade

Mota pri Ljutomeru, 6. februarja.

Ob priliki maškera, katero je priredilo pred kratkim prostovoljno gasilno društvo na Cveni v gostilni Katinke Rajhove na Moti, je prišlo med mlinskimi pomočniki Jakobom Stojkom iz Cveni in posestniškim sinom Ferdinandom Kovačičem radi nekega samokrosa do prepira. Jakob Stojko znan pretepač in surovež, je udaril Kovačiča z roko po glavi in ko mu je ta vrnil zašušico, se je razvil med njima pretep, kateremu so napravili gostilniški gostje konec a tem, da so posedili Stojka na svež krah. Da si ohladi lezo, se je podal Jakob Stojko na svoj dom, se oborožil z gnojnimi vilami in pregovoril svojega brata Jožefa Stojka, da je vzel kramp in šel z njim, da mu pomore maščevati se nad Kovačičem.

Oba sta čakala v temi pred Rajhovo gostilno in ko je okrog dveh zjutraj stopil Ferdinand Kovačič iz gostilne, hoteč kreniti domov, ga je Jakob Stojko udaril s železnimi vilami tako močno po glavi, da mu je prebil na temenu lobanjo in da se je zgrudil nezavesten v svoji krvi na tla.

To pa obema pretepačema še ni zadostovalo, ampak sta čakala še na druge goste, da jih pretepejo.

Vrgla sta na tla nekega čevljarkega pomočnika, ki je prišel iz gostilne in ga je Jakob hotel istotako udariti s vilami po glavi, vendar pa se je napadencu posrečilo, da se je pravočasno umaknil in zbežal.

Ko je potem orožništvo iz Ljutomerja vršilo poizvedbo, sta jim oba storila dvakrat pohablila. Šele po dvočistem zasledovanju se je posrečilo ujeti pretepača in ju izročiti okrajnemu sodišču v Ljutomeru.

Oba osumljena sta svoje dejanje priznala. Poškodba Ferdinanda Kovačiča je smrtonovarna in se mu je vrh tega še omračil um. Prepeljali so ga v bolnišnico v Mursko Soboto in je le malo upanje da okreva.

Tako je uničila v Ljutomerem okraju za libog zelo razširjena pretepaška razvada zopet mlado, upolno polno življenje. Šolska in domača vzgoja bo morala storiti pač vse, da vcepi mladini dovolj črne nobrazbo in jo odvadi surovosti in pretepaštva.

Pred sodniki

Mariška iz Vodmata, žena železniškega uslužbenca, dokra žena, nese večkrat možu kosilo. Tako tudi zadnjič, ko je opazila na tleh okoli 5 kg raztresene premoga. Škoda se ji je zdelo, da bi kurivo prišlo v smeti, kakor tudi, da bi prišla prazna do. In naložila je premog v kosarico v do. bri veri, da ga sme pobrati. Sodišče ji je verjelo in jo opustilo kakor tudi dve drugi radi pobiranja premoga naznanjeni železničarki. Dve sta pa bili že poprej kaznovani in sodniki jima pri najboljši volji ni mogli verjeti, da nista vedeli, da se premog, oziroma drva ne smejo pobirati po tleh, niti vzeti, če jih kak železničar ponudi in bili sta obsojeni: Ana na 1 teden, njena družica pa na 24 ur zapora.

Čevljar Jože iz Sola se je zagovarjal: «Veste gospod sodnik, jaz sem popolnoma nedolžen! Lepega dne stoim želim pred povito. Kar mi prišlo nasproti veseli obraz mojega dobrega znanca Zanka. Kmalu sva v živahnem pogovoru. Zank mi pokaže v levici šop denarja, a v desnici drž čudno vizitko, na kateri je bilo tiskano: «Srečno

novi leto želi prižigale luči! Potem mi reče: «Vem, da rad kadiš cigare in piješ žganjico; na, idi brate, vizitko ti podarim, pa poskusi svojo srečo!» Res nisem prižigale luči, pa, saj to ni tako natančno, reče sem, pa je! No, in stopil sem malo po hišah ter nabral okoli 70 kron. Zdaj sem pa naznanjen. Pogledajte natanko papirje in videli boste, da stoji tam neke zapisan, da sem pod skrbstvom radi slabe pameti! Sodnik je res našel one papirje in Joška oprostil.

Služkinja Rozalka je trdila, da se je nje na gospodinja spozabila in se nekega večera, ko moža ni bilo doma, zaprla z nekim Hrvatom v sobo. Ker pa dekle tega ni moglo dokazati, češ, da ni tega videla nihče drugi, je bila vsled tožbe gospodnje obsojena radi prestopka zoper varnost časti po § 487 kazenskega zakona na 200 Din globe oziroma na 4 dni zapora.

Enonogi berač Jurca je stal pred sodniškom in se zagovarjal: «Naš kšeft ni gre več gospod sodnik! Pravite, da se v naši državi ne sme beračiti. Ze 4 leta nisem prosjačil, čeprav od svoje občine deset let nisem dobil drugega kot 1 čevlji in 50 par. Zadišče so me pa usi toliko časa grizle in preganjale, da sem se odločil stopiti v Ljubljano po — caherlin. Ko priprajam v Vodmat, se spomnim, da sem suh in da «stuce» nihče ne bo hotel podariti. Zato sem stopil v par hiš, a nisem imel sreče. Oke postave predobro videli in ni mi bilo treba caherlina, ker sem se brez njega odel pri sodišču, kjer me imate še zdaj.» — Bil je obsojen na 10 dni zapora.

Danica in Ervina sta se pripravili; pa je bila štiriletna Danica močnejša in porinila je Ervino, da je padla in se pošteno udarila. Okrajno sodišče je bilo mnenja, da je Ervino udarila mati Danice in je isto obsojila po § 411 kazenskega zakona na 100 Din oziroma na 2 dni zapora. Veklična sodnja pa se je prepričala, da je mati nedolžna, pač jo je pa obsojila, ker ni pazila na hudo hčerko. Radi prestopka po § 431 kazenskega zakona na 25 Din globe oziroma 12 ur zapora.

Vrankar in Gril sta bila pri Kavki v Moravcih. Vrankar je pri mizi zaspal in sanjal, da mu je nekdo ukradel uro, verjelo in denar. Ko se je zbudil, je videl, da so bile sanje resnične, vse je izgnilo. Sodišče na Brdu je obsojilo Grila, češ, da je bil on storilec, na 5 dni zapora. Mož se je pritožil. Pri vzklicnem sodišču se je naenkrat pojavila nova priča, neki Brvar, ki je trdil, da je dobro videl Toneta Grila, ki je jermal uro in verjelo, vžigalnik ter nož iz Vrankarjevega čepa. Nazadnje je vzel tudi cigaretno dozo in jo odprl; ker pa je bila prazna, jo je porinil nazaj v čep. Priča je tako živo dogodek opisoval, da se je senat prepričal, da fant samo laže in je Toneta Griga popolnoma oprostil.

Radi žalitve policije je bil dne 4. junija 1925. urednik «Cillier Zeitung» in bivši državni poslanec g. Fran Schauer obsojen na 1500 Din globe. Vlozil pa je ničnostno pritožbo, češ, da mu sodni dvor ni dopustil dokaza resnice. Kasacijski dvor je deloma ogo dil njegovi pritožbi. Dne 3. februarja 1926 se je vršila zveza v Celju vnovič razprava pred senatom, kateremu je predsedoval višnji sodni svetnik dr. Bračič. Slo je za članek v «Cillier Zeitung», katerega je napisal g. Schauer in v katerem očita mariborski policiji, da je izdala Orjunašem kraj in čna sestanka zveze nemških visokosolcev v gostilni Halbwiedl dne 18. aprila 1925. v Mariboru. V članku je med drugim tudi našel, da policija ni vršila svoje dolžnosti in pristupila, da se je incident izvršil nemoteno. Ker se obtoženci ni posrečilo dokaz resnice, je sodni dvor potrdil razsodbo prve instance. Zanimivo pri razpravi je bilo, da se je obtoženec zagovarjal z razburjenjem radi članka v «Jutru» z dne 23. aprila 1925. Izjavil je, da ga je imenovan članek v «Jutru» tako razburil, da je moral nanj odgovoriti. Inkriminirani članek je izšel v «Cillier Zeitung» tudi dne 23. aprila 1925. Ker pa izide ta list en dan prej, kakor je datiran, je jasno, da tudi ta izgovor ni mogel držati.

Dopisi

ST. VID NAD LJUBLJANO. Naš napredni oder si je pridobil zopet novo krovko, novo umetniško sliko za svoj spominski album letnih predstav. — V nedeljo dne 31. januarja je vzprizol burko «Velika repadca». Uspeh je bil v gmojnom in moralnem oziru slajen. Udeležba od strani občinstva vžle slabi pot in vrenemu nad vse pričakovanje števila. Režija g. Bitenca prav vzorna; samo v bodoče naj pazi, da se bodo igralci navadili pravilno naglašati besede. G. Ant. Zalokar v «Kamenarju» ni prišel do svojega občajnega elementa, sploh ni bila vloga prikladna za njega. G. Bitenc v «Pricu» je bil najboljši izmed vseh; podal je svojo vlogo popolnoma naravno. Gdč. Dorca Kregarjeva v «Cepelčevki», Anica Prestorjeva v «Nežki» in gospoda Vinko Zalokar v «Pranceljnu» ter Senk Viktor, so bili brez znatnih peg prav odlični. Gdč. Fanika Cirmanova v «Silkari» in g. Lupša v «Branku» sta pokazala kot igralca začetenjav prav dobre igralske vrline, istotako gdč. Kovačeva v «Micki», samo nespretnega sukantja glave in oči se mora odvaditi, potem pa postane izborna moč v natvni vlogah. G. Gabrovšek v «Cepelču» je bil prav tipičen «Pantofelheld», le pokrivalo na glavi bi vsaj pri zajutru lahko odložil. G. Kunčič v «svetniku Trpčcu» je imel prav neustrašen nastop; priporočal bi mu le temeljite vežbe — v telovadbi, da se malo omeči. Pozabi naj že tudi ljudskosloško — deklaratorno govorjenje. — Vsem igralcem prav iskrene čestitke, kakor tudi iskreno zahvalo za ves užitek in smeha poln večer, menč kot kritiku pa naj prizadejli igralci milostno opustijo, vsaj ni splošna marveč zgoli moja kritika. S. R.

RAVOVLJICA. Dr. Anton Slivnik dne 7., 8., 9. in 10. t. m. ne ordinira.

RADEČE. Pri nas se v tem predpustu mnogo pleše in vse vprek zabava na veselice najkrajnjih društev. Lovci so bili prvi, ki so nas zabavali s plesom ob ustrelnem zalčku. Dne 31. januarja jim je sledil Sokol s svojo maškerao v slajno dekorirani

Jutri v ponedeljek, 8. t. m. ob 20. uri zvečer v Filharmonični dvorani

KONCERT

francoske čelistke Juliette Alvin.

dvorani «Hotela Jadrana», ki je bila precej obiskana in kjer so prišle do veljave tudi pesre maske s priznanjem. — 2. februarja se je pa postavilo gasilno društvo istotam s svojo izredno lepo uspešno veselico s plesom, šaljivo pošto, srečkanjem, ki je prineslo 4 lepe dobrote ter raznimi šaljivimi nastopi, vzbujačimi izredno mnogo zabave. Lepi obisk je društvo dobro podprl s precejšnjim dobičkom. Ljudstvo zna ceniti naše vrle gasilce.

NOVA CERKEV PRI CELJU. Šolska mladiča je vzprizorila na Svednico Tiranovo. «Čudežne gosli». Občinstvo je napolnilo prostorno šolsko sobo do zadnjega kotička. Zahvaljujemo se vsem obiskovalcem, posebno tovarišem iz Vitanja, Smartnega, Frankolovec in Vojnika ter čast. duhovščini z gosp. dekanom. Hvala bralnemu društvu za izposojeni oder ter g. organizistu za spremljevanje pri klavirju. Iskreno se zahvaljujemo g. dr. Vrhovcu, ki nam je igralce lepo maskiral. Učiteljski zbor.

RACE. Za avto-sklad domačega prostovoljnega gasilnega društva so darovali: Občina Race 3000 Din, občina Jelenca 150 in Ljudska posolnica v Slivnici 500 Din. Vsem darovalcem prav prikrita zahvala. — Nadležje je tukajšnji krajni školski svet sklenil nabaviti vsem šolarjem brez izjeme potrebne učne knjige za okroglo 3000 Din. Vsa čast in hvala tako agilnim in idealnim možem!

FRAM. Čitalniška prireditve na Svednici je imela prav lep uspeh. Vsi igralci so jako zadovoljivo rešili svoje vloge. Pokazali so velik napredek v spretnosti in v umevanju vsebine. Tudi pevci so kljub slabi resonanci na odru dobro izvajali «Klicno narodnih» ter Adamčevu «Zrelo žito». Da je bil tudi gmojni uspeh zelo povoljen, ima veliko zaslugu gdč. Ivanka Vabčeva, ki je ves dopoldan po Framu razpečevala vstopnice, ter gdč. Malika Breltnehnerjeva, ki je oskrbela tako lepe cvetke. Obe sta tudi na odru lepo obilo pohvale. Zahvala še tudi gospemu Černejevi in Kodričevi, ki sta s prodajo Mkerlev pripomožle čitalniški knjižnici do novih letnih knjig.

PTUJ. Dne 23. p. m. so priredili ptujski maturanti pod pokroviteljstvom ge. prof. dr. Komkove v okusno dekorirani dvorani Društvenega doma svoj zaključni plesni venček, ki je uspel na splošno zadovoljstvo. Po odplesanju četvorki je maturant S. Pogruje pozdravil zbrano občinstvo in se v imenu plesnega odbora zahvalil plesnemu učitelju prof. Jurku, kateremu je mat. L. Fermečeva v imenu plesne šole poklonila primerno darilo. V nadaljnjem govoru je zahvalil poštvovalni ge. pokrovitelja in ostalim damam, ki so sodelovale. Nato se je ob zvokih delnega orkestra mariborskega Sokola razvila animirana zabava. Glavno zaslugu na uspehi prireditvi imajo g. plesni učitelj prof. Jurko, pokroviteljica ga. prof. dr. Komkova in ga. dr. Fermečeva, katerim s tem izrekamo javno zahvalo. — Sokolska maškera se bo vršila v soboto 13. februarja v Društvenem domu v znaku «Ptujškega sejma». Dvorana bo preustrojena v pristno sejmšče. Sejmšarji dosepejo iz celega sveta. Posebnost se bo nudila najprejstnejša slika in mnogo neprilicne zabave. V mnogih bazarih še bo dobilo tu, in inozemskih izbornih knjižlic in prigrizkov. Sladkosnodi pridejo na svoj račun. Sejmšarji so izjavili, da ne bodo odirali, temveč dali vse «pod lastno ceno».

MARENBERG-VUHRED. Zadnji dan februarja je vporabil naš Sokol za svoj redni občni zbor. Bil je dobro obiskan, tudi vsednje društvo Vuzenica-Muta je poslala na zbor več delegatov, katere je starosta br. Pahernik s posebnim veseljem pozdravil. Poročila društvenih funkcionarjev so govorila potem o silno težkem položaju tega obmejnega društva. Treba bo mnogo poravnosti in medsebojnega razumevanja, da bo društvo lahko uspešno delovalo v smislu Tyrševe ideje. Sledile so volitve, črna točka zborovanja. Dosedanji funkcionarji, povedni začasno kooperirani v odbor namesto prejšnjih premeščenih, so položili svoje funkcije s prošnjo na zbor, da izvoli druge. Šele po zelo burni volilni dobiti je bil soglasno izvoljen nov, na prelog okrožnega delegata, br. Jos. Mravljaka, znatno skrčen odbor, sestavljen iz bratov: Langerška, Mikuličica, P. Mravljaka in namestnikov: S. Drašlerjevo, S. Kriškova br. Bratušo. Načelnika ml. starosta br. br. Pahernik in podstarosta br. Bonač, z občinskim br. Grzetičem in prosvetljarjem Kolškom. Pregledovalca računov sta br. Tomič in Predan. Volitve so zapustile s marsikaterim prisrčnem vtis, da smatrali žal premnogi društvene funkcije za neovirebno balast, s katerim se naj otvorijo nekateri, kar je vsekakor žalosten pojav, posebno neugoden za obmejnega Sokola Marenberg-Vuhred!

„Pariški cunjar“

z NIE. KOLINOM pride v

Kino Ideal

Ako vas boli srce,

imate povodenele žile, vam preti mrtvoud vam zagura narayna Francozeva grenčičanka stotice brez napora. Zn-stvena opozorila na tinitvah za bolni srčni krovci 20 ugotovila. da FRANCOZEVOVA VODA prav dobro služi posebno starejšim ljudem. Dobi se v lekarnah in drogerijah.

9. februarja 1926 „UNION“

Veliki elitni tehniški PLES

pod osebnim pokroviteljstvom

Nj. Vel. kralja Aleksandra,

Udruženja jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov in častnega damskega komiteja

Veliki pustni korzo v orijentalški noči

14. februarja, v hotelu Union.

Domače vesti

Družabni večer s plesom

(Na katoliški podlagi.)

Sem spodoben katolik in sem se zarekel, da se letošnji predpust ne ganim nikamor, ker »plesalec rajalec veselje beži.« — kakor je dejal rajnik Slomšek.

— No, da! so mi rekli drugi, ki so tudi spodobni katoliki in v enem čitalo »Slovenca« in »Bogoljubov«. — No, da! Na naš družabni večer pa le pojdi! Izjeme potrjujejo pravila.

In sem jo snoči po večerji mahnil v Union z dobrim premislekom, da novinarsko ohišien človek ne sme le enostransko požirati »Bogoljubovih« pridgovani zoper plesno rajanje, marveč je treba upoštevati tudi praktično uveljavljanje »Slovenčevih« modnih novosti.

Malce postrani so me že pogledali pri blagajni, ker je bil vstop dovoljen le proti vabilu in visoki vstopnini. Pa sem odkrito povedal, da sicer res nisem še član marijanske kongregacije, vendar da še utegnem postati, če mi bo stvar ugaiala.

Milost božja, pero mi zastaja. Sam sem sedel v kotu kakor v zapetku, prebiral plesni red, se gladi po kolenih, uh, in se čudil drugim in samemu sebi: Ti preklicani klerikalec! ... Proti vabilu in menda pod samim protektoratom prevzvišenega gospoda knezoškofa se ti tu — le v parfumirani dvorani suče članstvo marijanskih kongregacij, gosposide v frakih, gosposodične v tip-top »Slovenčevih« prikrajsanih toaletah, — jaz, bebec naivni, ki sem mislil, da je ples pregrešen tudi takrat, če se vrši v Unionu in v globoko izrezanih oblekah pa sedim kakor teslo in me obhajajo skušnjave kakor svoj čas mojega patrona Antona.

In sem vse večer sedel v kotu kakor lesen bog in prebiral plesni red, da ga znam na pamet: Polonaise — Onestep — Florida — Shimmyfox — Tango — Boston — Onestep — Tango. Polnoč. In po polnoči istotako dalje: Shimmyfox (dame volijo!) — Tango — Blues — Tango — Shimmyfox ... uhi! Zbirka najpregrešnejših plesov je komplotna.

Zamejilo se mi je pred očmi. Vsega tega jaz ne znam, ker sem doslej enostransko upošteval »Bogoljuba«. Odslej pa bom pretežneje čital »Slovenca«, ker je njegova modna rubrika mnogo veljavnejša. Tri dni bom imel mačka in skomine. Se oni dan sem bral, da take stvari delajo le zanikni liberalci ... sedaj pa vidim, da je svet na glavo postavljen.

Ali še ni imenovan gospod koadjutor?

M. A. C.

* Dr. Bedeković bo dodeljen našemu poslanstvu na Dunaju. Bivši zagrebški policijski direktor dr. Bedeković, ki je bil po nastopu sedanega režima prestavljen v notranje ministrstvo kot inšpektor, bo v posebni misli dodeljen našemu poslanstvu na Dunaju. Sedaj se muči že nekaj dni v Zagrebu da uerdi pred odhodom na Dunaj še svoje privatne stvari.

* Rockefellerjeva misija v Jugoslaviji. V Beogradu so prispeli te dni zasopniki Rockefellerjeve fundacije za Evropo profesor Gamd, dr. Misin in dr. Koln. Pregledati bodo naše zdravstvene zavode in zavode za socialno higieno v Južni Srbiji. Iz Beograda odpotujejo v Skopje ter pregledajo vse antituberkulozne postaje v južnih kraji.

* Imenovanje rezervnih oficirjev. S kraljevim ukazom so bili na predlog vojnega ministra imenovani za rezervne inženjerske podporučnike sledeči naredniki-dijaki: Milan Sporn z Jelice, Milan Sever iz Ljubljane, Edo Vujič iz Kočevja in Ožbalt Gros iz Kranja.

* Himen. Na Brezjah sta se poročila 3. t. m. Ludvik Čop iz Maribora in gdč. Hilada Kavsova iz Podnatra. Bilo srečno!

* Smrtna kosa. V Trbovljah-Vodah je v petek zvečer preminula vdova gospa Ana Ranzinger, posestnica v starosti 71 let. Pokojnica je bila izredno blagega srca ter je živela v celi dolini splošne simpatije in spoštovanja. Cenjeni Ranzingerjevi rodbini izrekamo naše iskreno sožalje. — V Širjah pri Zidanem mostu je preminula 5. t. m. gdč. Marija Kadunc, v Zidanem mostu skladiščar drž. železnice Fr. Franjo Zupan v 80 letu starosti. V Radečah pri Zidanem mostu je umrla g. Neža Podlesnik, soproga bivšega trgovca in posestnika v Radečah. Blag jim spomin!

* Evidenca državnega uradništva. Ker vlada sama nima točne evidence o svojih uradnikih in uslužbencih, je ukrenila, da se dožene točno število uradnikov. V to svrhu se za vsakega uradnika, oziroma nameščenca uvede takolimenovani »spisobnik«, kateremu se mora priložiti fotografija. Fotografija se mora vsakihi deset let zamenjati z novo sliko. Razen tega se v Beogradu ustanovi poseben odsek, ki bo vodil evidenco o vseh uradnikih sploh, pa tudi v posameznih ministrstvih in oblasteh. Vlada upa, da se bo na ta način dognalo točno število uradnikov in njihova kvalifikacija, ter da se bodo lahko odseverili iz državne službe vsi oni, ki so se vanjo vtihotapili na nedopusten način.

* Razpisna službena mesta. Veliki župan mariborske oblasti razpisuje mesto upravitelja bolnice v Ptuj v 5. do 2. skupini II. kategorije. Prošnje, opremljene po členu 12. zakona o civilnih uradnikih naj se vložijo do 15. marca. — Pri okrožnem sodišču v Novem mestu se odda mesto izvršilnega uradnika. Mesto se odda v prvi vrsti izvršilnemu uradniku, v podrejeni vrsti pa poduradniku ali slugi. Za izvršilnega uradnika se zahtevajo pogoji za III. uradniško ka-

tegorijo, za poduradnika in slugo pa pogoj za zvanjsko ali službeno službo. Prošnje je vložiti do 12. marca.

* Iz zdravniške zbornice. Iz imenika zdravniške zbornice za Slovenijo so bili izbrani umrli člani dr. Robert Prošnjag, dr. Karel Peternel in dr. Anton Vučina. Na novo pa se je vpisal dr. Ivan Lovšin, zasebni zdravnik v Laškem.

* Državno zdravilišče v Rogški Slatini razpisuje tajniško mesto. Prednost imajo upokojeni državni uradniki, samci, zmnožni več jezikov in strojepljaja. Služba je začasna. Prošnje z dokazili o državljanstvu, telesni sposobnosti itd. naj se do 15. februarja vložijo pri ravnatelstvu omenjenega zdravilišča.

* Hliti, da ne zamudite! Volitve v Delovsko zbornico bodo danes zvečer ob 6. zaključene. Po tem času ni več mogoče izvršiti volilne pravice. Kdor svoje kuverte in glasovnice za Neodvisno delavsko listo še ni izročil tajništvu »Unije« v Kazini, Ljubljana, naj to stori brezpogojno še danes do 12. ure. Zaupniki naše liste morajo vse zbrane in urejene kuverte oddati glavni volilni komisiji najkasneje do 6 ure zvečer. Zberite še raztresene ali neizročene kuverte in jih s prvim vlakom prinesite v Ljubljano. Vsak glas je važen, zato ne odlašajte in ne omalovažite dela v zadnjih urah. Disciplinirana organizacija počiva šele po končanem delu.

* Zvišanje plače za nadurno delo. Prometno ministrstvo je odredilo, da se urede plače za nadurno zaposlenje delavcev pri državnih prometnih institucijah. Ob navadnih dneh dobe delavci za nadurno delo po 50 odstotkov, ob nedeljah in praznikih pa po 100 odstotkov. Nadurno delo pa smejo opravljati le delavci, ki so stari nad 18 let. Odredba je stopila v veljavo s 1. februarjem.

* Naši klerikalni gospodje kot socialni politiki. Organizirani za deželo nam piše: Zadnjič ste objavili članek o organizatovski bedi. Verjemite mi, da so vam vsi organizisti širom cele Slovenije hvaležni za odkrito besedo. Ali smo pravi cerkveni kulakari, bedni med bednimi in bogati gospodje župniki, ki ravno sedaj pridno govorijo o krivicah, ki se godijo nižjim uslužbencem, nimajo za nas nobenega srca, temveč le pogosto še posmeh. Jaz sem organizist v veliki fari, Takorekroč noč in dan moram biti v službi, gojiti moram dobro cerkveno petje, a note moram kupovati sam, klavir moram dati na razpolago sam, in še svoje skromno stanovanje kot prostor za vaje. Ali je potrebno dodati, da seveda tudi note sam pišem in gredo papir ter črnilo in porosa tudi iz mojega »bujeta«. Koliko imam dohodkov? Moja plača, maše, kondukti, izkupiček bere — vse skupaj znaša letno okrog 5000 (pettisoč) Din! In pri tem imam številno rodbino! Že vsa leta sem moledujem in rotil župnika, ki upravlja bogato cerkveno premoženje, prošim oba gospoda kaplana za pomoč, se obračam na naše cerkvene klučarje (vsi so naravno najboljši katoli. možje) zamen. »Za Vas ni denarja« — to stalen odgovor, kadar so dobre volje, če pa so slabe, mi zabrusijo take, da se siromak kar skrijem. Tu pa tam mi nasvetujejo, obrnite se na občino. Poskusil sem tudi to, a prišel sem z dežla pod kap. Farovskiemu hlapcu se bolje godi nego meni. Če se niemu pri g. župniku ne dopade, lahko gre — jaz sem navezan, da si služim nebesa pod krščanskim socializmom svojih duhovnih gospodarjev. Ali ni nobenega sredstva, da se nam bednim organizistom pomaga? Kakaj SLS toliko govori o socializmu in demokraciji, ko pa tam, kjer bi sama lahko vsaj z enim dejanjem pokazala, da njene besede niso le hinavska fraza, niti s prstom ne gane! Nek do mi je svetloval, naj se javno pritožim. Hvala lepa! Jutri bom na cesti. Ostali moji tovariši pa bi najbrž morali podpisati še izjavo, da so v svojih službah silno zadovoljni in srečni in da som jaz navaden obrekovalce.

* Almanah kraljevine SHS za l. 1926-27. Izide letos z naslednjo vsebino: 7. del. Državni ustroj kraljevine SHS s popisom vseh državnih uradov in pregledom posebnih pa nog kulturnega življenja narodov SHS, s pregledom Zveze narodov in življenjem Jugoslovenov v tuzemstvu. 8. del. Prvi pregled kraljevine SHS po oblastih, srezih, občinah in mestih s popisom naših večjih gospodarskih podjetij. 9. del. Izvoz in uvoz kraljevine SHS s pregledom naše zunanje trgovine, s kratkimi podatki o posameznih tujih državah ter s popisom naših večjih izvoznikov in uvoznikov. Cena v predplačilu 200 Din. Naslov glavnega uredništva: Zagreb, Marovska 30.

* Določanje novega voznega reda. V prometnem ministrstvu so se pričela pripravljati dela za določitev novega voznega reda za celotno železniško mrežo naše države. Novi vozni red stopi v veljavo dne 15. maja.

* Pretekli dni so našlo zlatnike v Zlatorog terpentinovem mlu ga. Marija Harlinger, gostilničarka, Stična in Marija Krnc Sodražica.

* Čudno, kako vpliva oblika na okus! Vse vrste »Pekate« se izdelujejo iz enakega testa. V okusu je pa velika razlika med makaroni, špageti, rezanci in drugimi nebrojnimi vrstami, ki jih tovarna izdeluje. Po skusite tedaj različne, da si izberete prave za Vaš okus.

* Kresnice, pikapolonice in cvetice. Zdanja pošta nam je prinesla nekoliko zanimivosti, ki so z ozirom na sedanjo zimsko dobo prava senzacija. Iz Podgrada v novo-mesnem kraju nam je g. nadučitelj Poničkar poslal ob Svečnici pravo kresnico. »Oredoč zvečer s prehoda domova, tako nam poroča, »sem zapazil ob hribu Mehove v travi svetlobo, podobno svitu kresnice. Bila je v resnici kresnica, ki se pojavlja navadno v vročem poletju. Revica se je pač zmotila v letnem času in prišla mnogo prezgodaj še v zimsko puščobo.« — Iz Podpeca pa nam je g. Jost Leskovec poslal »pikapolonice«, ki po ljudskem mnenju prinaša srečo, v sednji zimski dobi pa menda — zgodnjo pomlad. Nato kaže pač tudi cvetoče resje in nežne trobentice, ki so ob enem s »pikapolonice« prilemle v naše uredništvo.

* Vtihotapljen cigaretni papir. V prodajalni trgovca Žarka v Bosanski Gradski so finančni organi zasledili te dni dve skatli cigaretnega papirja, na katerem so bile po narejene omotnice. Trgovca je izjavil, da je kupil papir pri Šmideku v Novi Gradski, kjer je preiskava ugotovila, da se skoraj v vseh trgovinah prodaja vtihotapljen cigaretni papir. Štirje trgovci so bili aretirani.

* Plaz se je vsul v petek zjutraj na cesto 1 in pod km od Save proti Krmelu. Posamezne skale — preko 2 m v premeru — bo mogoče odstraniti le z razstrelivom. Vozni promet na tej cesti bo najbrže danes zopet mogoč.

* Tatfinski fotograf v Ptuj. V Ptuj so se zadnje čase dogajale razne tatvine, zlasti na kolodvoru pri razkladanju in nakladanju blaga. Osumljeni so bili že različni železničarji, toda storilec ni bilo mogoče izslediti. Te dni pa je ponovno izginil s kolodvora cel sod petroleja. Sled, ki je bila na mokrih tleh, je vodila do v bližini stanujočega fotografa Schröterja, pri katerem so našli kar celo zalogo blaga, izvirajočega iz tatvin. Fotografja in njegovega tovariša Zimmerleita so zaprli. Značilno je, da je Schröter pred 4 leti prišel v Ptuj brez premoženja, danes pa je že hišni posestnik. Preiskava, ki je že v teku, bo morda rešila tudi to zagonečo.

* Roparski umor v Beogradu. V beograjskem predmestju Jatan Mali je bil predvčerajšnjim izvršen grozen roparski umor. Se demdesetletno starko Maro Surkalj so našli zadavljeno v njenem stanovanju. Starika je imela, kakor pripovedujejo njeni sosedi, več tisoč zlatih turških lir, ki jih je podedovala po nekem sorodniku. Ves denar je izgubila in ga je ropar brezovno odnesel. Policija je zločinca že na sledu.

* Ponesrečena tatvina državnega denarja. V Štupu v Makedoniji so v četrtek po naključju odkrili veliko tatvino državnega denarja. Komandant 23. pehotnega polka je pri oknu opazil voljaka, ki je nesel dve polni vreči. Sluteč, da gre za tatvino, je voljaka ustavil. V resnici sta bili vreči polni papirnatih novčanic po 50 par. Voljak je priznal, da mu je vreči izročil podnarednik Stojčkov, ki jih je vzel iz uradnih prostorov. V vrečah je bilo novčanic za približno 100.000 dinarjev. Osumljeni so bili aretirani.

* Gospodinja! Kupi in zahtevaj v vseh trgovinah samo črne mešanice »Calanka«. So najzdravnejše. Prodaja se v korist Jugosi Matice.

* Opozorilo! Ker prodajajo nekateri trgovci kot »Pekate« testenine iz drugih tovarn, in sicer po navadi slabeše in cenejše blago, in ker tudi velik del občinstva misli, da se imenujejo vsake testenine »Pekate«, polasnjujemo, da se smejo imenovati »Pekate« samo izdelki naše tovarne testenin »Pekate« v Ljubljani, ki je edina tovarna »Pekate« v Jugoslaviji. Ker je naša znamka »Pekate« zaščiteni, bomo odšli vsako tako zlorabo v lastnem in v interesu prevaranega občinstva sodniško zasledovali. Ceni občinstvo pa prosimo, da zahteva povsod izrecno samo prave »Pekate«, zlasti v naših originalnih kartonih z znamko »Pekate«, ki jamči za prvovrstno in okusno blago. Tovarna testenin »Pekate« v Ljubljani.

* Organizacija absolventov strojne delov. šole v Ljubljani in na l. rednem obnem zboru izvolila sledeči odbor: predsednik Dobovišek, tajnik Meglič, blagajnik Dolinar; odborniki Kovac, Pogačar, Gabrovsek, Accetto, Wagner, Wehli, Primožič, Semenčič, Makovec, Jeras, Heršič in Zupančič. — Tajništvo Ljubljana. Karlovska c. 22., kamor naj se obračajo absolventi strojne delov. šole, posebno za posredovanje služb. Osnovni se je tudi izobraževalni odsek s knjižnico. Novi odbor ima na sporedu tudi važnejša dela, ter se poziva tovariši za čim večje zanimanje. — Odhor.

* Uprava »Geografskega vestnika« prosi p. t. cenjene naročnike, da ji oproste zamudo pri 2. številki »Geografskega vestnika« ki je bila določena že za december, pa bo vsoled nenadnih tehničnih ovir odposlana še le prihodni teden.

* Naš Glas. glasilo združenja slov. sred. nješolcev v Italiji. Izšla je četrta številka sledeče aktualne in zanimive vsebine: I. K. Ob 125 letnici Prešernovega rojstva. — T. P. P.: Borba. — D. G.: Iz improvizacija. — M. C.: Literarne drobtine. — V. M.: Prilatelica Alma. — J.: Odsvit. — M. C.: Lea Faturo. — L. C.: O bistvu in o duhu Gentilieve srednješolske reforme. — Prosveta in srednješolska mladina. — Društvena sentenca. Br. D.: Mi in sodobni aktualni problemi naše manjšine. — Pr. M. A.: Južno podne

reda za celotno železniško mrežo naše države. Novi vozni red stopi v veljavo dne 15. maja.

* Pretekli dni so našlo zlatnike v Zlatorog terpentinovem mlu ga. Marija Harlinger, gostilničarka, Stična in Marija Krnc Sodražica.

* Čudno, kako vpliva oblika na okus! Vse vrste »Pekate« se izdelujejo iz enakega testa. V okusu je pa velika razlika med makaroni, špageti, rezanci in drugimi nebrojnimi vrstami, ki jih tovarna izdeluje. Po skusite tedaj različne, da si izberete prave za Vaš okus.

* Kresnice, pikapolonice in cvetice. Zdanja pošta nam je prinesla nekoliko zanimivosti, ki so z ozirom na sedanjo zimsko dobo prava senzacija. Iz Podgrada v novo-mesnem kraju nam je g. nadučitelj Poničkar poslal ob Svečnici pravo kresnico. »Oredoč zvečer s prehoda domova, tako nam poroča, »sem zapazil ob hribu Mehove v travi svetlobo, podobno svitu kresnice. Bila je v resnici kresnica, ki se pojavlja navadno v vročem poletju. Revica se je pač zmotila v letnem času in prišla mnogo prezgodaj še v zimsko puščobo.« — Iz Podpeca pa nam je g. Jost Leskovec poslal »pikapolonice«, ki po ljudskem mnenju prinaša srečo, v sednji zimski dobi pa menda — zgodnjo pomlad. Nato kaže pač tudi cvetoče resje in nežne trobentice, ki so ob enem s »pikapolonice« prilemle v naše uredništvo.

* Vtihotapljen cigaretni papir. V prodajalni trgovca Žarka v Bosanski Gradski so finančni organi zasledili te dni dve skatli cigaretnega papirja, na katerem so bile po narejene omotnice. Trgovca je izjavil, da je kupil papir pri Šmideku v Novi Gradski, kjer je preiskava ugotovila, da se skoraj v vseh trgovinah prodaja vtihotapljen cigaretni papir. Štirje trgovci so bili aretirani.

* Plaz se je vsul v petek zjutraj na cesto 1 in pod km od Save proti Krmelu. Posamezne skale — preko 2 m v premeru — bo mogoče odstraniti le z razstrelivom. Vozni promet na tej cesti bo najbrže danes zopet mogoč.

* Tatfinski fotograf v Ptuj. V Ptuj so se zadnje čase dogajale razne tatvine, zlasti na kolodvoru pri razkladanju in nakladanju blaga. Osumljeni so bili že različni železničarji, toda storilec ni bilo mogoče izslediti. Te dni pa je ponovno izginil s kolodvora cel sod petroleja. Sled, ki je bila na mokrih tleh, je vodila do v bližini stanujočega fotografa Schröterja, pri katerem so našli kar celo zalogo blaga, izvirajočega iz tatvin. Fotografja in njegovega tovariša Zimmerleita so zaprli. Značilno je, da je Schröter pred 4 leti prišel v Ptuj brez premoženja, danes pa je že hišni posestnik. Preiskava, ki je že v teku, bo morda rešila tudi to zagonečo.

* Roparski umor v Beogradu. V beograjskem predmestju Jatan Mali je bil predvčerajšnjim izvršen grozen roparski umor. Se demdesetletno starko Maro Surkalj so našli zadavljeno v njenem stanovanju. Starika je imela, kakor pripovedujejo njeni sosedi, več tisoč zlatih turških lir, ki jih je podedovala po nekem sorodniku. Ves denar je izgubila in ga je ropar brezovno odnesel. Policija je zločinca že na sledu.

* Ponesrečena tatvina državnega denarja. V Štupu v Makedoniji so v četrtek po naključju odkrili veliko tatvino državnega denarja. Komandant 23. pehotnega polka je pri oknu opazil voljaka, ki je nesel dve polni vreči. Sluteč, da gre za tatvino, je voljaka ustavil. V resnici sta bili vreči polni papirnatih novčanic po 50 par. Voljak je priznal, da mu je vreči izročil podnarednik Stojčkov, ki jih je vzel iz uradnih prostorov. V vrečah je bilo novčanic za približno 100.000 dinarjev. Osumljeni so bili aretirani.

* Gospodinja! Kupi in zahtevaj v vseh trgovinah samo črne mešanice »Calanka«. So najzdravnejše. Prodaja se v korist Jugosi Matice.

* Opozorilo! Ker prodajajo nekateri trgovci kot »Pekate« testenine iz drugih tovarn, in sicer po navadi slabeše in cenejše blago, in ker tudi velik del občinstva misli, da se imenujejo vsake testenine »Pekate«, polasnjujemo, da se smejo imenovati »Pekate« samo izdelki naše tovarne testenin »Pekate« v Ljubljani, ki je edina tovarna »Pekate« v Jugoslaviji. Ker je naša znamka »Pekate« zaščiteni, bomo odšli vsako tako zlorabo v lastnem in v interesu prevaranega občinstva sodniško zasledovali. Ceni občinstvo pa prosimo, da zahteva povsod izrecno samo prave »Pekate«, zlasti v naših originalnih kartonih z znamko »Pekate«, ki jamči za prvovrstno in okusno blago. Tovarna testenin »Pekate« v Ljubljani.

* Organizacija absolventov strojne delov. šole v Ljubljani in na l. rednem obnem zboru izvolila sledeči odbor: predsednik Dobovišek, tajnik Meglič, blagajnik Dolinar; odborniki Kovac, Pogačar, Gabrovsek, Accetto, Wagner, Wehli, Primožič, Semenčič, Makovec, Jeras, Heršič in Zupančič. — Tajništvo Ljubljana. Karlovska c. 22., kamor naj se obračajo absolventi strojne delov. šole, posebno za posredovanje služb. Osnovni se je tudi izobraževalni odsek s knjižnico. Novi odbor ima na sporedu tudi važnejša dela, ter se poziva tovariši za čim večje zanimanje. — Odhor.

* Uprava »Geografskega vestnika« prosi p. t. cenjene naročnike, da ji oproste zamudo pri 2. številki »Geografskega vestnika« ki je bila določena že za december, pa bo vsoled nenadnih tehničnih ovir odposlana še le prihodni teden.

* Naš Glas. glasilo združenja slov. sred. nješolcev v Italiji. Izšla je četrta številka sledeče aktualne in zanimive vsebine: I. K. Ob 125 letnici Prešernovega rojstva. — T. P. P.: Borba. — D. G.: Iz improvizacija. — M. C.: Literarne drobtine. — V. M.: Prilatelica Alma. — J.: Odsvit. — M. C.: Lea Faturo. — L. C.: O bistvu in o duhu Gentilieve srednješolske reforme. — Prosveta in srednješolska mladina. — Društvena sentenca. Br. D.: Mi in sodobni aktualni problemi naše manjšine. — Pr. M. A.: Južno podne

* Določanje novega voznega reda. V prometnem ministrstvu so se pričela pripravljati dela za določitev novega voznega reda za celotno železniško mrežo naše države. Novi vozni red stopi v veljavo dne 15. maja.

* Pretekli dni so našlo zlatnike v Zlatorog terpentinovem mlu ga. Marija Harlinger, gostilničarka, Stična in Marija Krnc Sodražica.

* Čudno, kako vpliva oblika na okus! Vse vrste »Pekate« se izdelujejo iz enakega testa. V okusu je pa velika razlika med makaroni, špageti, rezanci in drugimi nebrojnimi vrstami, ki jih tovarna izdeluje. Po skusite tedaj različne, da si izberete prave za Vaš okus.

* Kresnice, pikapolonice in cvetice. Zdanja pošta nam je prinesla nekoliko zanimivosti, ki so z ozirom na sedanjo zimsko dobo prava senzacija. Iz Podgrada v novo-mesnem kraju nam je g. nadučitelj Poničkar poslal ob Svečnici pravo kresnico. »Oredoč zvečer s prehoda domova, tako nam poroča, »sem zapazil ob hribu Mehove v travi svetlobo, podobno svitu kresnice. Bila je v resnici kresnica, ki se pojavlja navadno v vročem poletju. Revica se je pač zmotila v letnem času in prišla mnogo prezgodaj še v zimsko puščobo.« — Iz Podpeca pa nam je g. Jost Leskovec poslal »pikapolonice«, ki po ljudskem mnenju prinaša srečo, v sednji zimski dobi pa menda — zgodnjo pomlad. Nato kaže pač tudi cvetoče resje in nežne trobentice, ki so ob enem s »pikapolonice« prilemle v naše uredništvo.

* Vtihotapljen cigaretni papir. V prodajalni trgovca Žarka v Bosanski Gradski so finančni organi zasledili te dni dve skatli cigaretnega papirja, na katerem so bile po narejene omotnice. Trgovca je izjavil, da je kupil papir pri Šmideku v Novi Gradski, kjer je preiskava ugotovila, da se skoraj v vseh trgovinah prodaja vtihotapljen cigaretni papir. Štirje trgovci so bili aretirani.

* Plaz se je vsul v petek zjutraj na cesto 1 in pod km od Save proti Krmelu. Posamezne skale — preko 2 m v premeru — bo mogoče odstraniti le z razstrelivom. Vozni promet na tej cesti bo najbrže danes zopet mogoč.

* Tatfinski fotograf v Ptuj. V Ptuj so se zadnje čase dogajale razne tatvine, zlasti na kolodvoru pri razkladanju in nakladanju blaga. Osumljeni so bili že različni železničarji, toda storilec ni bilo mogoče izslediti. Te dni pa je ponovno izginil s kolodvora cel sod petroleja. Sled, ki je bila na mokrih tleh, je vodila do v bližini stanujočega fotografa Schröterja, pri katerem so našli kar celo zalogo blaga, izvirajočega iz tatvin. Fotografja in njegovega tovariša Zimmerleita so zaprli. Značilno je, da je Schröter pred 4 leti prišel v Ptuj brez premoženja, danes pa je že hišni posestnik. Preiskava, ki je že v teku, bo morda rešila tudi to zagonečo.

— I. M.: Intelktualno in moralno vaspitanje. — A. O.—k.: Bele žene. A. O.—k. Nekdo tiho plaka. — Vestnik. Vsem čitateljem ki se zanimajo za dilaske pokrete v Primorju, list najtopleje priporočamo. Naročnina za Jugoslavijo: posamezne številke po 5 Din četrtletno 15 Din, polletno 30 Din celoletno 60 Din. Naroči se lahko pri upravniku za Slovenijo: Mercina Dušan, Ljubljana, Verstovškova ulica 14/I. Vila Croatia.

Blizajo se: Dnevi smeha
BUSTER KEATON
BISCOT
IN ???
Elitni Kino Matica

Iz Ljubljane

u— Zadnji dan! Samo še danes je voličem v Delavsko zbornico mogoče, da izvrše svojo volilno pravico. Kdor svoje volilne kuverte z glasovnicami še ni prinesel v tajništvo »Unije«, Kazina, II. nadstropje, naj to brezpogojno stori danes do 12 ure.

Po tem času pa samo v prav posebno izjemnem slučaju do 6. ure zvečer morajo biti vse kuverte pri glavni volilni komisiji, katera s to uro zaključa s sprejemanjem kuvert in glasovnic. Nihče naj ne zanemari svoje volilne pravice in dolžnosti. Opozorjajte na to tudi druge volilke! Storitve vse, da bo delo kronano z dobrim uspehom!

u— Nagla smrt francoskega državljan v Ljubljani. V čakalnici glavnega kolodvora je včeraj dopoldne nenadoma napadla slabost elegantno oblečenega starejšega gospoda, ki se je pripeljal z jutranjim ekspresnim vlakom v Ljubljano. Telefonično poklicani policijski zdravnik dr. Avramović je neznanca takoj pregledal in ugotovil oslabiljenje srca, nakar so tujca na njegovo odredbo prepeljali v splošno bolnico. Tik pred bolnico pa je postal tujcu nenadoma zopet slabo in je izidilnil v vozni. Zadel ga je srčna kap. Njegovo truplo so prepečala v mrtvašnico k Sv. Krištofu. Umrl tulec je 63-letni Auguste Richomnier, po poklicu tehnik, uslužben v Garmannovih v Slavoniji, sicer pa francoski državljan. Pri njem so našli rujav potni kovček, potni list in precej denarja v tujih valutih. O dogodku je bil takoj obveščen tudi tukajšnji francoski konzulat, da poizve za eventualne sorodnike pokojnika, da odrede pogreb.

u— Instalacija novih avtomatičnih telefonskih aparatov. Poštna direkcija v Ljubljani razglasa: V kratkem bo nova avtomatična centrala v Ljubljani izgovorjena in izročena prometu. Že pred tem pa bo terenska tehnična sekcija montirala pri naročnikih nove avtomatične govornice aparate tako, da se bo priključitev na novo centralo lahko izvršila brez prekinjenja prometa. Da pa delo sekcije vsled pozneje zaželenih izprememb pri naročnikih postajah (n. pr. prostor, kam naj se aparat postavi, tip aparata ali sprememba številke) sedaj ne bi bilo odveč, pozivamo vse ljubljanske naročnike, da čim prej pisмено javijo III. terenski tehnični sekciji v Ljubljani zaželenje izpremembe pri svojih postajah, ki jih bo potem sekcija po možnosti že upoštevala pri montaži novih aparatov. Večje izpremembe, ki bi bile zvezane s povečanjem naprave, direkcija sedaj ne more upoštevati.

u— Narodna knjižarna v Ljubljani. Prešernova ulica št. 7, razprodaja vsled pomankanja skladišnih prostorov zalogo »Ljubljanskega Zvona« in sicer letniki 1892, 1902, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1912, 1913, 1914 in 1915. Cena za vsak letnik 60 Din. Pri naročilu vseh 14 letnikov 25 odstotkov popusta. Razprodaja se tudi zaloga za Prešernovega albuma. Cena 20 Din. Po znižanih cenah se oddajo tudi vse knjige lastnega založništva. Na zahteve se pošlje cenik. Knjižnicam in knjižarnam se pri večjih naročilih dovoljujejo še posebni popusti. Pri zunanjih naročilih se računa poštnina posebej.

u— Bog dati lepo vreme. V deževnih in meglenih dneh je dolgočasno in pusto. Ljudje posedajo po kavarnah in gostilnah, obiskujejo pridno kinematografe, kihajo in to. Žijo čez nadoh. Ceste in ulice so blatne in mokrote se razleže celo po tlaku in hodnikih. Skoro bi dejali, da so celo prvi redni sprehajalci pozabili na pota v dvosklem gaju in ne vedo povedati, kaj se godi tam gor. Pogovarjamo se o lepih dneh, ki bi jih radi in o mičnostih nedeljskih izletov v suhem vremenu. Ljudi vije srce na Šmarno goro, Katarino itd. in celo s Posavjem in drugo bližnjo okolico bi se zadovoljili. Sele včeraj zjutraj menda se je ptičji zbor na obronku gozda oglašal živalineje, znak, da bo nekoliko sprememba. In res, popoldne je že pokukalo skozi meglo zlato solnce in njegovi žarki so se za kratek čas prelivali nad mestom. Komur se danes čev. lili ne bodo smilili ravno preveč, ta gotovo ne vzdrži v mestu. Morda celo na nahod ne bo »porajale«.

u— Kje so moje rožice...? Pogovarjamo se o veselicah, o predavanjih, ki jih prirejajo razna aglana društva, pomenkujemo se o vremenu, o starih dobrih časih, o lepih ženskah, o takih, ki so lepe samo za svojega moža, in o takih, ki so lepe tudi

Šentjakobska maškerada danes zvečer v Narodnem domu

Podutika. Na Končana je žalostna muzika napravila globok dojem, ko se ga tudi pozneje po odhodu v mesto, kamor je krenil po raznih opravkih, ni mogel izbrisati. Žalost pa se je šele povečala, ko se je potopil v žep suknje, ki je med obiskom cigank visela v sobi. Iz nje je namreč izginila listica s 1700 Din gotovine.

— Če se suši perilo na prostem. V mestu in na periferiji se je pripetilo že nebroj slučajev, da so pridne gospodinjice, ki so sušile perilo na prostem isto poslednje jutro pogrešale. Da to nikakor ni priporočljivo, se je ponovno prepričala dne 4. t. m. žena kolarja Ana Tirol, stanujoča v Pohilnovi ulici št. 139 v Mostah. Sušila je več kosov perila na domačem vrtu in zjutraj žalostjo opazila, da sta zmanjkali dve moški modri obleki njenega moža.

— Oropana kapelica. Godzil čuvaj na Gradu, Ivan Sluga, je v soboto zjutraj, ko je prišel na svojem potu do kapelice v Regaljevem gaju, zapazil, da notri ni vse v redu. Po natančnejšem ogledu je opazil, da je bil razbit natirnik, iz katerega je tat pobral vso gotovino. Kapelico oskrbuje mestni magistrat.

— Pet tisoč dinarjev vreden zlat prstan z briljanti je bil pozabljen sredi 7. in 8. uro na pti pri vodovodu v kavarni Union. Najdižel, ki je znal, naj ga vrne proti dobri nagradi plačalnemu natakarku v Unionu.

— Prodaja čevljev po ameriškem sistemu. Velike ameriške trgovine čevljev nudijo svojim odjemalcem potom lastnih prodajalnic dvakrat v letu, to je v mesecu februarju in v jeseni, izredno priliko, da si občinstvo nabavi čevlje po znižani ceni. Tudi z vidu sledi naša tovarna Peter Kozina in Ko. Tržič, ki od 1. do 15. februarja prodaja veliko množino vsakovrstnih čevljev po znatno znižani ceni. Ceni občinstvo naj se o tem prepriča v izložbah na Aleksandrovi cesti in Bregu 20 (glej današnji inšert!).

— Originalna izložba okna ljubljanskih trgovin. Ob priliki svoje elitne črno-bele rešitve sta klub Prémor in ASK Primorje razpisala natečaj za najlepše aranžirane izložbene okna v črno-belih barvah, ki dopuščajo tekmovanje trdnosti z manufakturnim blagom, perilom, modo in konfekcijo ter čevlji in drugimi predmeti. Veliko trgovin se je potrudilo in aranžiralo svoja izložbena okna tako lepo, da so ista ne samo v okras sami trdili temveč vsemu mestu. Imena trdnosti, ki tekmujejo ob tej priliki, kakor tudi jury, ki je sestavljena iz naših najboljših umetnikov-slikarjev, pričakujemo v prihodnjih dneh.

— Senzacionalna maškerada »SOKOLA«: VČ: NOČ NA JADRANU. Kolo salne tehnične predpriprave v velikem tempu. — Ples in makse na dnu morja — gostje in godbe na ladijskih krovih — bari v kajutah — zarometi v svetlinah. Fenomenalne dekoracije. Mornariška velika godba in orkester — v barh jazz-band. O polnoči tekma in nagrada mask itd. V tej predstavi sežiti edina prireditev v tako kolosalnem stilu. — Ne zamudite ! ! ! ! !

Iz Maribora

— Nekaj mariborske policijske statistike. Mariborska policija je prejela 1. 1925 skupno 38.990 vlog. Aretacij je bilo 1015, ovadbe 5177, hišnih preiskav 432, sodnih izrečenih 182 oseb, ovadenih sodnih brez zaporne odredbe 1120 oseb, prostih brez aretacij 28. Radi policijskih prestopkov je bilo kaznovanih: radi pisanosti in razgrajanja 327, radi prekrškov policijske ura 177, radi zlaščevalnih predpisov 164 in radi drugih policijskih prestopkov 530 oseb. Izgnanih je bilo iz države 29, odgorskim potom odpravljenih 1086 oseb. Na policijskih globah se je nabralo: za državni zakonik 4.500, za ubojni zakonik 21.039 Din. Kriminalna razvidnica izkazuje sledeče podatke: Karotek zasledovanih 10.000 listov, razvidnih pri predkaznovanih 6.000, zbirka slik hudodelcev 1255, zbirka daktiloskopijskih kart 1152. Časopisov je izhajalo v preteklem letu 14, novoprijavljenih je bilo v tekočem letu 4, prenehali pa so trije. Društvenih shodov je bilo 276, javnih pa 60. Prireditve: gledaliških predstav je bilo 172, javnih veselje in koncertov 1222, plesov 109, kinopredstav 921, cirkušnih 32, drugih 10, konferenc in predavanj 65, sportskih tekem 54. Potnih listov je bilo novo izdanih 1188, podanih našim državljanom 2715, vidljivim za inozemstvo 7.245, za inozemstvo tu bivačim tujim državljanom pa 2 tisoč. Vseh prošelj v potnih zadevah je bilo vloženih 11.109, prijav v orožju je bilo predloženih 261, orožnih listov izdanih 259. Radioaparati je bilo prijavljenih 31. V hotelih in prenočiščih je bilo naših državljanov 15.861, izemcev pa 5.219, v zasebnih stanovanjih prijavljenih 7.628 naših državljanov in 1.505 izemcev.

— »Prelom«: Gostovanje v mariborskem gledališču. V nedeljo dne 7. t. m. ob 15. go gostovala četvorica mladih iz Ljubljane v mariborskem narodnem gledališču z zanimivim sporedom. Spored tvorijo najzanimivejša recitacije in prizori priznanih avtorjev, slovenskih in tujih, Ivan Cankar je zastopal s koncem iz »Podob iz sanj in usnjeniranim »Strahom«, Oton Župančič s »Oranžo«, Carmen, Dete debila in Svetim duhom, Janez Zagar z enodeljanko tragigro, česko »Zaroka«, Peter Bezruč s »Rudarjem«, A. Čehov pa z dramsko študijo v 1. dejanju »Labodnica«. Na zanimivem prireditvi naših mladih opozarjamo mariborsko javnost, ki naj ne gre mimo njih, ampak naj jih v njihovem stremjenju podpira.

— Ustanovitev protozračne kope za tuberkulozne. Aglita mariborska protituberkulozna liga namerava se prostovoljno opomladiti zgraditi takozvano protozračno kopo za solnčenje tuberkuloznih. Prvotno je obstajal načrt, da bi se postavila kopa kje ob prijaznem, solnčenem vzhodju Kalvarije ali pa na Tenzu. Radi raznih pomislekov, zlasti pa, ker bi bilo vzdrževanje take naprave na samotnem, oddaljenem kraju

predrago in otežkočeno, se je morala ta naprava opustiti. Sedaj je bil sprejet sklep, da se postavi taka kopa v tukajšnji splošni bolnici, na prostornem, lepem in solnčenem vrtu na južni strani medicinskega oddelka. Kopa bo dolga 12 m, 3 m široka in 4 in pol metra visoka ter proračunana za 15 bolnikov. Proti jugu bo kopa odprta, na ostalih treh straneh za zaprta. V svrhu večje stabilnosti dobi severna stran tople plaš iz opeke. Kakor vse dosedanje institucije lige, naj bi se tudi ta nova naprava zgradila z javnimi prispevki, bodisi v denarju ali materijalu. Javnost, ki je bila protituberkulozni ligi vedno naklonjena, se bo tudi tokrat gotovo odzvala temu pozivu.

— Na senenski trg minulo soboto so pripeljali okoliški kmetje 12 vozov sena in voz slame. Senu je cena v zadnjih dneh poskočila. Včeraj so plačevali po 65 Jo 80 dinarjev za meterski stot. Slama je bila po 50 do 55 Din.

— Neosnovana vest. Po mestu je razširjena vest, da je ravnatelj Glasbene Matice v Mariboru g. Chladek podpisal nov kontrakt v Sarajevu. Kakor objavlja sročnji »Tabora«, je ta vest neresnična in brez vsake podlage.

— Himen. Gospod Ivo Letgich, podpredsednik fin. kontrole pri Sv. Križu nad Mariborom, se je dne 2. svečana poročil v Mariboru z gđ. Maljo Čilenšek, pos. hčerko iz Zg. Sv. Kungote. Ob tej priliki se je nabralo med svati 150 Din za koroški tiskovni sklad. Bilo srečno!

— Sobotni trg je bil jako živahen. Speharji so pripeljali 73 vozov svinjskega mesa in slanice. Kljub obilici blaga so cene stabilne. Slanino prodajajo po 20 do 25 dinarjev, meso pa po 18 do 30 Din. Tržno nadzorstvo je včeraj v smislu sklepa občine, skega sveta malo pregledalo cenike, katerih pa večina speharjev sploh nima. Vsak spehar, ki ni imel primerno označenih cen, je moral nabaviti od občine predpisano tablico z natančno označbo cen. Nekateri so se temu z vso silo protivili, tako da je v več slučajih morala intervenirati policija. Med domačimi mesarji je v zadnjem času opazati zopet ostro konkurenco. Goveje meso ponujajo nekateri že celo po 8 Din, seveda pa ni baš prvovrstno. Zelenjadni trg je bil dobro obiskan. Posebno živahen pa je bil trg za perutnino, katere je bilo nad 1000 glav. Cene so zelo padele. Piščance so prodajali že po 15 Din. Tudi na trgu je vedno bolj opazati splošno pomanjkanje gotovine.

— Čegava je deklica? Dne 4. t. m. je našla neka ženska v Mišinski ulici okrog 9 let staro deklico, ki je jokaje tavalja po ulici. Dekle pravi, da se piše Helena Lešnik, ne ve pa, kje je doma. Tudi ne zna povedati, katero šolo obiskuje. Navidezna je deklica nekoliko slaboumna. Policija jo je oddala v dečji dom, starši pa se pozivalo, da se čim prej zgleda na policijskem komisarjatu v Mariboru.

— Tečaj za radiotelefonijsko pripravo Ljudska univerza za radioamaterje. Začetek tečaja, ki je prvi te vrste, bo pravčasno javljen. Prijave sprejema Ljudska univerza še do torka 9. t. m.

— »Prelom«: je naslov današnjega gostovanja četvorice mladih iz Ljubljane v Narodnem gledališču. Pester spored se stavlja komadi raznih izbranih del domačih in tujih avtorjev. Opozarjamo mariborsko javnost, naj ne zamudi te prilike, da se seznani s stremjenji naših mladih.

— Na banke se hočejo vrči radičevci v Mariboru. Kakor poročajo sročnji »Tabora«, nameravajo ustanoviti radičevci v Mariboru svoj denarni zavod. Baje mislijo tudi na ustanovitev seljaškega doma po zagrebškem vzorcu. Kakor pa vse kaže, bo ostalo vse le pri vsakoletečih načrtih.

— Prosto stanovanje. Klub vladajočih stanovanjski bedi v Mariboru se večkrat naidejo stanovanja, ki ne morejo dobiti najemnikov. Stanovanjsko sodišče javlja, da je v Vrazovi ulici št. 2 prosto veliko stanovanje dr. Povaleja, obstoječe iz 7 sob in pritlik. Reflektanti naj se čim prej javijo pri stanovanjskem sodišču.

— Opozorilo ribičem. Člani ribarskega društva v Mariboru, ki reflektirajo na ribolov v postvinskih potokih, naj se javijo do 15. t. m. pri društvenem blagajniku.

Iz Celja

— Meseca januarja so umrli v mestu Celju: Vojko Juvanc, sin kapetana, 6 let; Matija Inkert, mestni revež, 69 let; Eliza Kristan, postrežnica, 64 let; Franc Korošec, poduradnik cinkarne, 70 let; Ana Kolenc, zasebnica, 82 let; Jakob Pašk, elektrotehnik, 44 let; Antonija Jelen, mestna reva, 78 let; Neža Korošec, žena cerkovnika, 41 let; v javni bolnici: Feliks Skale, natakark iz Celja-okolice, 40 let; Ivan Koželj, ključavničar iz Celja, 60 let; Jože Kraker, krošnjar iz Koprivnice, 71 let; Milica Buzina, zasebnica iz Orebiča, 22 let; Janez Jurše, občinski revež iz Vrhopolja, 50 let; Franc Veligovšek, vpokojeni rudar iz Oriz, 48 let; Franc Kramer, trgovec iz Celja, 43 let; Iv. Germačnik, sin dinarke iz Kosev, 9 let; Franc Tkalec, kočar iz Huma, 41 let; Leopold Dankovec, dninar iz Grajske vasi, 22 let; Neža Sattler, natakarkica iz Kondic, 38 let; Ivan Homšek, zasebnik iz Petrovc, 56 let; Martin Oblak, otrok rudarja iz Marja Gradca, 2 let; v celjskem invažiskem domu: Ferdo Borovnik, 31 let, in Miha Azman, 47 let.

— G. lekarnar Andro Posavec v Celju, ki je bil pri zadnjih občinskih volitvah izvoljen na nemško-klertikalni list, je skupno z gđ. Svigo in Zumrom vstopil v radikalni klub. 4 + 3 = 7. Tako raste politična moč papirnatih strank v Sloveniji na papirju do prihodnjih volitev. G. Andro Posavec nam je povedal, da je bil demokrat — davidovčev, ni nam pa povedal, da mu občinskega mandata niso dali celjski radikali, temveč Nemci in klertikalci, ki jim njegov

Nedosegljivo znižanje

cen, priznana najboljšim čevljem. Prepričate se! Ogledite si še danes izložbo pri »Volka« Ljubljana, (nasproti Mesinemu domu).

Mali „CHEVROLET SUPERIOR“

Novodošli modeli leta 1926, za 2 in 4 osebi, ali za 2 osebe in ca. 400 kg teže, so interesentom na ogled in poskušno vožnjo vedno na razpolago pri trrdki

Zahtevajte ilustrovani cenik in ponudbo!

automobili, 20 Hp., so za hribovite kraje in slabe ceste edino primerna trpežna in za vse porabna ter najcenejša motorna vozila, izredne kvalitete.

V. & M. Barešič & Co.,
LJUBLJANA, Dunajska cesta šte. 12.

? Lovci na ženo ?

mandat pripada. G. Andro Posavec je bil dobrovoljec; nismo ga doslej še videli sicer na narodnih prireditvah, pač pa se je udeležil Silvestrovega večera, ki je bil letos v dvorani G. Skoberneza za zaključeno nemško družbo. To je sedaj narodni radikali v Celju.

Iz Trbovelj

— Zadeva nove vođenske kole bo v najkrajšem času rešena, ker so kompletni že vsi spisi, ki so prišli na pokrajinsko vlado v Ljubljani.

— Iz naše največje kulturne organizacije. Pretekli dni se je vršil v Sokolskem domu ob veliki udeležbi članstva občni zbor »Sokola«. Starosta g. Sušnik je poudarjal, da je bilo preteklo leto izvršeno težko delo z vso sokolsko poštovanostjo, katere uspeh je, da se vrši letos občni zbor pod lastno streho. Poleg raznega drugega inventarja je bilo nabavljeno tudi popolnoma novo orožje za telovadnico, ki stane 35.000 Din. Denarnega prometa je imelo društvo preko milijon dinarjev, društveno premoženje se pa cenil na okroglo 1.300.000 Din. Glavno stremenje društva bo šlo letos za tem, da se čimprej poplača znaten dolg, da se bo potem društvo lahko posvetilo svojim višjim ciljem. Splošno mnenje je, da bo dolg radi znane poštovanosti in delavnosti članov, katerih je sedaj 250, kmalu poplačan. Po poročilu društvenih funkcionarjev so sledile volitve. Ker bivši starosta br. Sušnik radi boleznij v družini ni mogel več prevzeti te funkcije, je bil zvoljen na njegovo mesto g. Josip Goropevsek. G. Mirko Sušnik je ostal še nadalje v odboru kot podstarosta. Za načelnika je bil izvoljen g. Dominik Kužnik, kot odborniki pa gđ. Josip Fori, Josip Cibelj, Breda Nerat, Tone Rednak, Mirko Kos, Franjo Feštajn, Ivo Pleskovič, Leopold Ušeničnik, Leopold Remle, Zorka Iskra, Tone Flegar, Ivan Dolinar, Franjo Volčanšek in Janko Finčgar. Za načelnika gospodarskega oddelka je bil izvoljen inž. Hamrla, za načelnika gledališkega Franjo Guček, za načelnika zdravstvenega dr. Tone Cizelj in za načelnika kulturno-prosvetnega Karol Omerzu. G. Goropevsek je zaključil občni zbor s pozivom, naj se poplime članstvo v novem letu dela z isto vneto, kakor je to storilo v preteklem letu.

— Davčni urad v Laškem bo sprejemal naznanila o izvršenih zemljiških spremembah jutri 8. 9. in 10. t. m.

— Revizija občinskih računov od 1. 1923. do 1925. vrši rudniški izvedenec g. Persoglio v prisotnosti štirih gerentskih svetnikov.

Sport

Mednarodne vojaške smuške tekme v Tatri

Pri mednarodnih vojaških smuških tekmah v Tatri, katerih se udeležijo tudi naša vojaška smučarska vrsta, se bodo vršila zanimava zdravniška opazovanja glede vpliva utruditve pri smučarskem sportu na posamezne organe človeškega telesa (srce, pljuča, živčni sistem, jetra itd.). Ta opazovanja bo vodil prof. dr. Libensky od Karlove univerze v Pragi. Pomagalo mu bo več vojaških in civilnih zdravnikov. Doseženi rezultati bodo velike važnosti za presajo telesne sposobnosti pri naporih, ki so v zvezi z vojaško službo. Slični poskusi so bili že napravljeni pri mednarodnih tekmovanjih v Chamoni in tudi na Češkoslovaškem. Ta opazovanja vojaških tekmovalcev imajo to prednost, da se preidejo vedno osebe skoraj enake starosti in da so te zdravniške preiskave obilglatne.

Tekma bodo prisostvovali v zadnjih dneh minister za narodno obrambo, tel. češkoslovaškega generalnega štaba Srvoxy in zastopniki ministrstva za narodno zdravje.

Redna glavna skupščina LLAP.

LLAP. razpisuje za soboto 13. marca ob 20. uri v damskem salonu kavarne Emona redno glavno skupščino s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednika. 2. Tajniško poročilo. 3. Blagajniško poročilo. 4. Poročilo teh. odbora. 5. Poročilo nadzornega odbora. 6. Poročilo absolutorija staremu odboru. 7. Volitev novega odbora. 8. Proračun za 1. 1926. 9. Uporaba podzavne imovine. 10. Sprememba pravil. 11. Predlogi in priporočila članov upravnega odbora. 12. Overovljenje zapisnika prejšnje glavne skupščine. 13. Določitev prispevkov in kvote prireditelj članov. 14. Določitev službenega glasila. 15. Določitev dneva in mesta podzavne prvenstva. 16. Služainosti.

Ako glavna skupščina ne bo sklepna, se isto odgodi za eno uro; druga glavna skupščina se vrši po eni uri brez glavnega dnevnega reda s istim dnevnim redom. Eventuelni predlogi članov se imajo pisмено predložiti upravnemu odboru najpozneje 14 dni pred glavno skupščino.

Glasovalno pravico imajo glasom § 9. pr. viil JLAS-a. § 14. obč. in tekmovalnega pravilnika JLAS-a, sklepa redne gl. skupščine

JLAS-a, iz leta 1925. in redne glavne skupščine LLAP. iz leta 1925., klubi bi so v tekočem letu priredili takozvano dolžnostno prireditve, ki so še eno leto člani LLAP, in ki so se udeležili podzavne prvenstva. Pravico prisostvovala imajo klubi s dvema delegatoma, od katerih ima eden glasovalno pravico.

Službene objave LNP.

(Seja k. in p. o. z dne 5. II. 1926.)

Igralcu SK. Jadrana Strickbergerju se izreka ukor, ker se ni odzval pozivu podzavne veznega kapetana k tekmi A : B timu dne 6. I. 1926. Ukine se zabrana igrice igralcem SK. Jadrana Rape, Pokorn, SK. Ilirije M. klavčič, ostane pa še nadalje zabrana igrice igr. ASK. Primorja za dokler se ne odzove pozivu k. o.

Verificirajo se za Atletik Sportklub Celje igralci Schelleker Franc in Stodir Anton s pravom nastopa dne 1. VIII. 1926. in ing. Anton Cvitkovič s pravom nastopa z dne 1. V. 1926.

Za valed neugodnega vremena odgodene tekme se določijo sledeči termini dne 14. II. tekma za zimski pokal Svoboda : Jadrani; prv. tekme jes. sezone: Primorje : Hermes in Hermes rez. : Ilirija rez. dne 21. II. prv. tekma jes. sezone Jadrani : Hermes; tekma za zimski pokal Slavija : Slovan in Ilirija : Primorje. 28. II. se odigra semifinale za zimski pokal in dne 19. III. finale za zimski pokal.

Termini pokalnega tekmovanja za I. in II. kolo se določijo naknadno.

Klub kolesarjev in motociklistov »Ilirija«. IX. redni občni zbor se vrši v nedeljo 28. t. m. ob 9.30 dopoldne v »Prešernovi sobi« restavracije Novi svet. Dnevni red je: 1. Poročilo predsednika; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. poročilo gospodarja; 5. poročilo revizorjev; 6. volitev novega odbora; 7. volitev revizorjev; 8. služainosti. Ako občni zbor ob navedenih urah ne bo sklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih članov. — Odbor.

Hazena sekcija Alene ima v ponedeljek ob 18. trening v jahalnici. Sledeče članice morajo biti ob 17.45 v jahalnici: Zupančič, Černe, Schiffer, Saplja, Dobret, Jansky, Godler, Cimperman, Petrič, Rebolj, Gira in Miha. — Načelnica.

Pilat pri Sparti. Praška Sparta namesto Schaffera angažirani nekdanjega najboljšega srednjega napadalca Praške Pilata, ki igra sedaj za CAFK.

Italijanski prestolonaslednik pokrovelj nogometnega saveza. Italijanski prestolonaslednik Umberto je prevzel pokroviteljstvo nad italijanskim nogometnim savezom. Ob tej priliki je bilo amnestiranih več kaznovanih klubov in igralcev. Predsednik zboru nogometnih sodnikov dr. Mauro je bil izvoljen za častga člana saveza.

Vremensko poročilo od 6. t. m.:

Kranjska gora ob 7. zjutraj: Temperatura — 3 stop. C, barometar se dviga, jasno, snež 19 cm, seninec ugoden.

Ob 10. zjutraj: Temperatura — 7 stop. C, barometar se stalno dviga, vreme lepo, sneg osuren.

Bolhajska Bistrica ob 7. zjutraj: Temperatura + 1 stop. C, snega 20 cm, za zimski sport neugodno.

Zahvala

Gospod dr. Ivan Sajovic, advokat in župan v Kočevju, mi je dne 29. januarja kot popolnoma privatni osebi z nasvetom in denarjem pomagal iz mojega težkega položaja. Zato se mu tem potom najtopleje zahvaljujem.

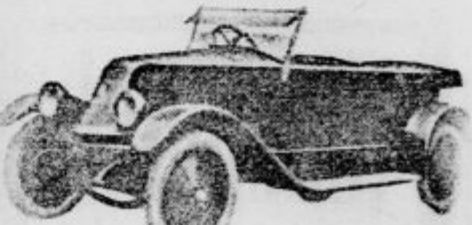
IVAN HUTTER, Dolnja Briga.

257

Poslano

V nekem tukajšnjem tedniku predhaciva gospod dr. Janko Drnovšek gospodu ravnatelju Huberju, da je on kriv, da se vršijo sedaj redukcije delavstva v naših rudnikih. Izjavljam, da te zadeve ne spadajo v delokrog imenovanega gospoda, ampak, da je bilo centralno ravnanje, žal, primarno, radi krize na premogetnem trgu reducirati stalež delavstva.

Trbov. premogokopna družba
Centralno ravnanje.

z modernimi avti. Naročila se sprejemajo po dnevi in po noči.

Pavel Stelč, Ljubljana,
Poljanska cesta 3. 812a Telefon 942

Najlepša in mojstersko dekorirana

maskerada

bo v letošnjem predpustu

Noč na Jadranu

v soboto, dne 13. svečana v Sokolskem domu na Viču.

V torek 16. februarja 1926

„Bajna Indija“

MAŠKERADA „LJUBLJANSKEGA SOKOLA“
(Narodni dom)

Sokol

Občni zbor Sokola v Hrastniku

Otvoril ga je dne 24. januarja starosta br. Hofbauer, pozdravil navzoče, med temi župnega zastopnika brata Čepina, orisal v glavnem delu društva v preteklem letu in nagloge za bodoče poslovno leto ter prebral poslanico Saveza. Po nagovoru župnega delegata in prečitani zapisnika zadnjega občnega zbora je podal v odsotnosti tajnika brat starosta tajniško poročilo, ki se je naslajalo na upravno delo v društvu. Načelnik je poročal o telovadnem obisku. Najimarijše je posejal telovadbo ženski naraščaj ter možka in ženska deca. Tudi Hrastniku primanjkuje prednjakov, a vendar je društvo poslalo na javne nastope telovadce, zlasti naraščaj, ki se je udeležil tudi tekme. Blagajnik brat Fajdiga je izdal gotovino Din 88.55. Društvo je poravnalo, razen seveznega izrednega poverja, katerega plača prihodnje dni, vse obveznosti.

Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: starosta Lojze Hofbauer, podstarosta Davorin Cander, načelnik Vasil Vojmil, načelnica sestra Cirila Laznikova, v odboru Tršek Edvard, Farčnik Ivo, Hribar Anton, Kavšek Miroslav, Ignatjev Vladimir, sestra Julka Stihova, namestnik Groznik Jože, Selen Edvard, rač. preglednika Logar in Simoniček Rudolf. V konzorciu Narodnega doma so bili izvoljeni bratje Hofbauer, Farčnik in Hribar, župniški delegat brat starosta, namestnik brat podstarosta.

Nato se je vršil občni zbor Konzorcije Narodnega doma. — Od postanka konzorcije do današnjega dne je podal izčrpen poročilo brat Logar. Kake težkote je imel odbor in koliko poštovanega dela je bilo treba, da se je omogočilo stavbo Narodnega doma v Hrastniku, kjer ima Sokol svojo telovadnico in kjer je na razpolago udobna, dvorana za kulturne in enake prireditve, morajo vedeti le oni, ki so to poročilo slišali. Duša konzorcije je starosta brat Hofbauer. Vseled vestransko zaposlenosti je hotel breme starosta oblažiti, a navzoči o tem kratkotalo niso dopustili debate. Priznava ne pa tudi bratu Logaru za njegovo vestno in težko tajniško poslovanje. Brat Simoniček je kot blagajnik konzorcije poročal o stanju blaginje. Konzorcija je treba še mnogo truda, da se reši dolgovi. Mesto blaginjska ni zavidanja vredno in hvala br. Simoničku za njegov trud.

Konzorcij Narodnega doma tvorijo trije društve: Sokol, Narodna Italijana in Glasbene matice. Ta tri društva skličejo končno voljavni občni zbor, na katerem se izvedejo tudi volitve. Sokolskemu društvu v Hrastniku želimo, da bi srečno nadaljeval svoj kolosalni del, ki v hrastniški kotlini ni baš lahko. Naprej po ti poti! — Zdravo!

Sokol VIŠ. Prijave za vsesokolski zlet v Pragi sprejema brat Borštink Bruno do 13. t. m. Na poznejše prijave se ne bo oziralo.

Redni občni zbor Sokolskega društva v Središču se bo vršil v nedeljo, dne 7. t. m. ob 7. zvečer v Sokolskem domu z občinskim dnevnim redom. Časina dolžnost članstva le, da se občnega zbora polnočevno udeležijo. Po občnem zboru članka! Zdravo! Odbor.

Blizajo se večeri smeha

v kinu »Dvor«.

Pri boleznih radi žolčnega kamna pij požirkoma pred in po operaciji čašo tople Radenske vode.

Če hočeš dobro kuhati

kuhiti najboljšo aluminasto posodo le pri trrdki Stanko Florinčič, trg. z železnico Ljubljana, Sv. Petra cesta.

Iz življenja in sveta

Srednjeveštvo moderne dobe

Se par besed o bombonski aferi.

Neverjetno se zdi, a mora že biti resnično: nikdar poprej ni menda človeštvo toliko verjelo v čudeže kakor baš v sedanjih dobi prosvitljenosti, moderne tehnike in skepticizma.

Poročali smo že v dogodku v Bombonu v Franciji. A ta primer, ki ni povsem ne tragičen, ne komičen, ne tragi-komičen, zasluži nekoliko vsakega teh treh pridevkov in še nekoliko pojasnila. Dogodek, ki bi je v obraz civilizaciji, prosvitljenosti in religioznosti dvajsetega veka. Dogodek, ki tvori nov, neizbrisen madež na lico one institucije, ki je po svojem visokem poslanstvu prva poklicana, da brani in ohranja čistost Kristovega nauka pred potvorbami plodov histeričnih, versko-bolnih možganov; institucije, ki ji je ime Cerkev.

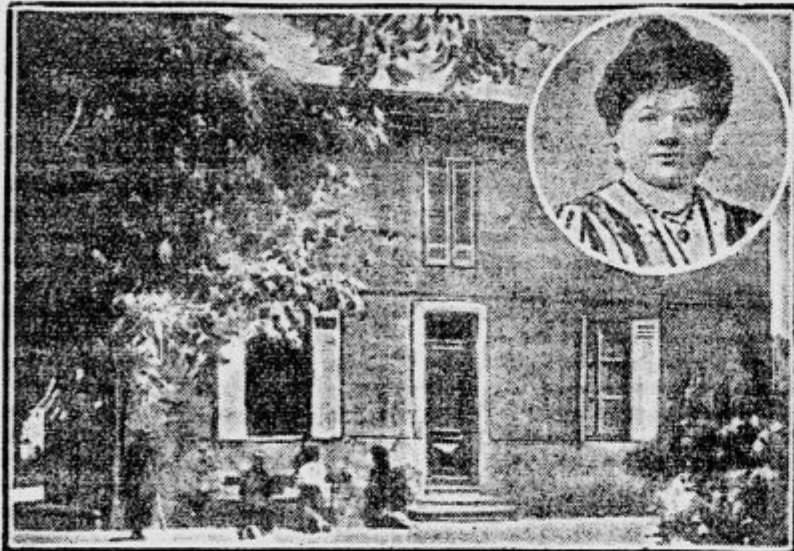
Bombon je majhna in neznatna vas v departementu Seine-et-Marne. Se pred štirinajstimi dnevi je bilo njeno ime širnemu svetu popolnoma neznano. Takrat pa je nenadoma zaslovelo, slično kakor so pred leti zaslovene naše Vodice. Župnik Desnoyers je baš opravil svojo nedeljsko službo božjo, ko je vdrila k njemu v zakristijo dvanajstletica divjih, sfinatiziranih mož in žen, ki so ga zgrabili za roke in noge in ga jeli pretepavati in mučiti. In kaj je bil povod temu brutalnemu činu? Govorica, da je župnik Desnoyers invultral, uročil neko »čudodelno« tercijalko, Marijo Mesminovo po imenu, ki je bila v vasi na glasu velike pobožnjakinje in priproš-njice pri bogu. Može in žene so torej navallili na nesrečnega duhovnika, ho-te ga z bestialno krutostjo pripraviti do tega, da svojo »kletev« umakne. In da bi batnanje in mučenje imelo večji uspeh in bi bilo njihovo ravnanje bogu dopadljivejše, so ves čas peli slavospeve Mariji devici...

Človek normalnega razuma, ki čita o tem grozodejstvu — fanatična tolpa je hotela župniku zgati podplate, iztakniti oči in porezati jezik in ušesa po slavni vzhledih srednjeveških inkvizitorjev, pa so pravočasno nastopili orožniki in rešili nedolžnega župnika iz krempljev pobošnelih »vernikov« — se mora z začudenjem vprašati: ali res živimo v dvajsetem stoletju? Je-li naša doba res doba prosvitljenosti, civilizacije in moderne tehnike? Kdor po vsem tem, kar se danes dogaja na svetu, najsi bo po firmo daytonskega opičlega procesa, ali bombonske afere, ali izganjanja hudičev v Rimu itd., kdor po vsem tem dvomi, da je srednji vek izumrl, ima bogme prav: srednji vek ni umrl, dvajseto stoletje je zgolj izpremenilo svojo številko in se odelo s plaščem civilizacije, v jedru pa je ostalo najtemnejša doba, kar jih pozna zgodovina človeškega rodu.

Malo predzgodovinske bombonske afere. Marija Mesminova, »žrt« urođenja župnika Desnoyersa, je doma iz Bordeauxa, kjer je že pred leti ustanovila posebno versko sekto. Njeni verniki jo nazivajo »mater Marijo«. Predno se je posvetila svojemu sedanjemu poklicu, ki ji je prinesel tolikšno »slavo«, je služila v Bordeauxu v hiši štev. 13 ulice »30. julija« za vratarico. Zgodovina ne pripoveduje, da-li je takrat, v svojih mladih letih, tudi že trpela na preoblični zlih duhov, imenovanih hudiči, kakor tudi ni znano, kdo bi jih ji bil takrat uročil in kdo izganjal. Istotako zgodovina molči o njeni uslužnosti napram hišnim stanovalcem. Ve se le, da je imela vratarica hiše štev. 13 mnogo prostega časa, da je bila njena loža vedno polna, da so se v njej zbirali vsi eksaltiranci iz sosesčine in da so stanovalci hiše, ki jo je imela v oskrbi, leta in leta imeli priliko, uriti se v najlepši božji čednost — potrpežljivosti.

Nekega dne leta 1907 je Marija Mesminova prinesla seboj iz Lurda kip Marije device iz sadre, ki se v ničemer ni razlikoval od sto. in stotisočev po svetu raztresenih lurških kipcev. Vratarica je kip postavila v svojo ložo in glej, leta 1909 je opazila, da tečejo po obrazu in obleki sadrne Marije — sol-

ze, prave slane solze kakopak! Čudež! je viknila pobožna Mesminovka. Marija se joče! Njeni vsakodnevni obiskovalci so seveda tudi opazili, da tečejo Mariji solze po obrazu, prave, pravcate, brez vsakega dvoma pristne solze. Glas o čudežu je kakor vihra prodiril po deželi in vratarica loža se je jela polniti z

Svetišče »svetnice« Marije Mesminove.

Zgoraj njena slika.

ljudmi vseh slojev in poklicev. Tudi duhovnikov ni manjkalo med njimi. Menda ni potrebno obširno razlagati ta »čudež«: vratarica loža je bila vlažna in ker je bila postavljena v njej pečica, je naravno, da se je pod vplivom toplote vlaga zgostila v hlape in vodne kapljice. Isti »čudež«, ki se je zgodil na Marijinem kipu, bi se zgodil na vsakem drugem kipu, pa najsi bi predstavljal boga, svetnika ali pa hudiča...

Glas o čudežu v Mesminini loži je slednjič prišel na ušesa tudi nadškofu bordskemu. Le-ta je pozval vratarico k sebi in ji ukazal, naj preneha z varanjem ljudi, kip »Mater božje v solzah« — kakor so romarji nazivali čudodelni Marijin kip — pa je dal prenesti v nek samostan. Tam ga je seveda vsa čudežnost kmalu minila, znamenje, da v njegovem novem stanovanju ni bilo vlage... Mesminovki pa nadškofova odredba kakopak ni bila pogodu. Preveč se je že bila navadila svetniškega čedenja. Ker so jo enega kipa oropali, je sklenila, da si pač nabavi drugega. Šla je v Tours, kjer si je kupila nov kip Marije device, to pot iz Milana. Postavila ga je v svojo ložo in cela storija se je začela znova. Vnovič so se začele zbirati gručice pobožnih romarjev, vnovič je bila madame Mesminova predmet vsesplošnega občudovanja in čedenja. Stanovalcem hiše št. 13 v ulici »30. julija« se je slednjič vsa stvar začela le prebadata in pripravili so lastnika hiše do tega, da je pobožno vratarico odsvolil. Madame Mesminova je vsled tega »preganjanja« seveda pridobila na slavi in časti... in na denarju. Prihajali so k njej med drugim bogati rentniki, visoki uradniki, pravilo celo, da neki general, in vsi so pri »svetnici« puščali bogate darove, bodisi v denarju, bodisi v naturalijah. To je trajalo leta in leta, prišla je svetovna vojna, romanje na ni prenehalo, nece le še naraslo. Vse nadškofove intervencije so bile zaman. Sprovel je to, da »verniki« nove sekte niso imeli dostona v Mesminino svetišče, ki ga je, odkar so jo nagrali iz hiše štev. 13, prenesla v hišo štev. 24 na bulvaru Petra i.

Nekega dne je prišel v Francijo sirijski prelat, arhimandrit Sapounghi. In zla usoda ga je zanesla tudi v Bordeaux. Tam so mu pripovedovali o čudodelki Mesminovi, ki jo je sklenil ogledati si pri njenem poslu. Pri tem pa je prišlo med svečnikom in svetnico do prepira, pri čemer msgr. Sapounghi očividno ni dobro pazil na svoje besede. Skratka, madame Mesminova je razkrila med svoje vernike vest, da jo je arhimandrit uročil. Posledice seveda niso izostale. Nekega lepega

dne je navallila na arhimandrita, ki se je tedaj nahajal v Nantesu, gruča pre-gorečih Mesmininih pristašev ter ga dodobra pretepla. Epilog temu srednje-veškemu pretepu je napisal kazenski sodnik v Nantesu...

Le-ta dogodek je bil posredni povod bombonski aferi. Madame Mesminova je namreč naprosila abbéja Desnoyersa, ki ga je poznala še od prej, naj jo ozdravi od arhimandritove kletev.

Ostalo je znano. Zdravilo je bilo očividno slabše od bolezn. Mesminova vsaj je zatrjevala, da jo hudiči še bolj muči kakor poprej. To je bil njenim vernikom znak za napad.

H koncu še eno zanimivo konstatacijo: med napadalci na bombonskega župnika je bilo deset žensk in dva moška. Bilo bi nelogično in nenaravno, če bi bilo obratno... Ali pa morda niti ne!

Črtkana linija

(Palos-Fernando Noronha): pot, ki so jo letalci že premerili; polna linija: druga polovica poti.

Polet španskih letalcev

iz Palosa (v južni Španiji) preko oceana v Buenos Aires (v južni Ameriki). Zgoraj hidroplan »Plus-Ultra«, spodaj njegova posadka, od leve na desno: kapetan Ruiz de Alda, poveljnik Franco in praporščak Duran.

Amundsenovi načrti za polet na severni tečaj

Amundsen, raziskovalec severnega tečaja, se še vedno muči v Ameriki, prireja predavanja in nabira prostovoljne prispevke za svojo letošnjo ekspedicijo. Medtem pa so njegovi emisari pridno na delu ter dovršujejo priprave za polet. Italijanski polkovnik Nobile, ki se je pridružil Amundsenovi ekspediciji ter bo spremljal Norvežana na nevarnih potih, se je pravkar vrnil s potovanja po Rusiji in Skandinaviji ter javlja, da bo letel čez Pariz, London in Leningrad v Kašino, kjer so mu dovolile sovjetske oblasti postaviti oporišče za polet na tečaj.

Nobile upa, da doseže cilj v začetku maja. Letel bo pa čez severni tečaj in bo skušal pristati na Aljaški. Mož pričakuje, da se mu polet morebiti posreči, če bo lépo in ugodno vreme, v 50 urah. V tolikem času se namreč dá preleteti 3500 kilometrov.

Ekspedicije se udeležijo to pot veliko število oseb. Poročila se glase na 60 ljudi, kar pa bo najbrže pomota. Bržčas jih vzame s sabo Amundsen le 16. Med njimi bo seveda tudi del lanske posadke, n. pr. Američan Elsworth, Skandinavac Larsen, neki norveški žurnalst, poseben kinooperaer, strokovnjak za radio in šest italijanskih strojnikov. Letalo bo nosilo mesto ime: čisto navadno rimsko številko 1.

Oživljena inkvizicija

Avto-da-fé leta 1926, je vsekakor čudna slavnost, ki je dandanašnji mogoča edino na Špankem, v domovini znane svete inkvizicije. Prošli mesec so namreč prebivalci Madrida, Barcelone, Sevilje, Granade, Bilbao in nekaterih drugih mest na Špankem dobili potom radia poročilo o kaj nenavadnem dogodku.

Na bogatem otoku Majorki, v mestu Porera blizu španske obale se je vršil svečani avto-da-fé. Ob sedmih se je začelo žalostno pogrebno zvonenje v enajstih cerkvah Porerasa. Dve uri pozneje se je zbrala silna množica ljudstva, ki je odšla iz stolnice na trg Konstitucije. Procesija je bila vsa črna. Sprejeli so korakali v četverstopih mestni župnik in kakih 150 menihov. Vsak je držal v roki pogrebno svečo. Za duhovniki so korakali ugledni meščani z ženami in deco. V sprevodu so bili tudi učitelji in učiteljice s šolsko mladino. Sprevod je zaključil vojaški oddelek, kateremu so sledile pobožne staruhe in tolpa radovednežev.

Procesija se je pomikala v počasnem koraku nad dve uri in se je neprestano ustavljala. Molila je pred hišo župana, pred policijskim ravnatelstvom, pred vojaškim poveljstvom in drugimi sedež oblasti.

Na trgu Konstitucije pred škofovo palačo je bila pripravljena velika grmada. Š balkonov in oken sosednih hiš so visle — kakor ob svečanostih — andaluzijske čipke in preproge. Velik trg je bil natrpan od zadnjega prostorka. Ob četrt na enajst so zvonovi utihnili. Svečano oblečeni škof, ki se je pojavil na vrhnji stopnici ob grmadi napravljene utice, je pričel ob svečani asistenci

Grof Teka Alkima Kato

pred dnevi umrl japonski ministrski pred-sednik.

duhovščine brati mašo. Preklinjal je krive nauke v imenu katoliške cerkve. Ko je bila ceremonija pri kraju, so zopet zazvonili zvonovi in duhovniki so pričeli metati na grmado »krivoverske« knjige. Dvigali so se gosti oblaki dima. Pobožni kristjani so se križali, ženske so jokale, velikašem pa se je dobro zdelo in vsi so bili ganjeni.

Ob enajstih je bila stvar zaključena. Meščani so se odpravili domov v zavesti, da je storilo mesto Poreras svojo dolžnost. Mesto ljudi — kakor pred 400 leti — pa so bili pokončani na grmadi spisi učenjaka M. Unamuna, znane filozofa, ki ga je Primo di Rivera prvotno izgnal na Kanarske otoke in kateremu je moral radi protesta kulturnega sveta dovoliti odhod na Franksko. Uničeni so bili tudi politični letaki pisatelja Blasca Iblaneza, ki živi sedaj v Parizu ter »Zgodovina inkvizicije« v treh zvezkih. Slednje krasno delo je pred par leti napisal lani umrl učenjak Peretro Haldosa.

V svetišču modernega čudodelnika

Pariz, začetkom febr.

Bilo je pred štirimi leti, ko sem s tovarišem Slovincem dr. D.-om prisostvoval zanimivemu predavanju moža, ki je postal v Parizu od dne do dne slavnjejši. Ime mu je Coné in govorilo se je o njem, da s pomočjo svoje prepričevalne besede ozdravlja marsikatero, posebno živčne bolezni in slabosti. Srednje veliki, na videz čisto nezanimivi možak name ni napravil prav nikakega utisa. Govornik vsekakor ni in tudi njegov obraz in njegove kretnje zame niso kazale nikake posebne energije. Dvorana je bila nabito polna, pretežno seveda je bil zastopan ženski spol (večinoma pač nad 40 let). Ploskali so izvajanjem z. Conéja naravnost navdušeno. Povedal je približno naslednje:

Glavno pri človeku je domišljija. Ta premaga vse, tudi bolezi in slabosti. Če gre človeku slabo in si domišlja, da mu gre dobro, da mu gre vsak dan bolje, potem se bo v resnici počutil bolje in mu bo nato tudi šlo bolje.

Ko sem odhajal od tega čudnega predavanja, sem si mislil, da so to čisto dobre, dožljive ideje za ljudi, ki nimajo dovolj energije, da jim pomagajo preko vsakdanjih težav, ker sami s svojo voljo tega niso v stanu.

Pozneje sem doznal iz novin, da je gosp. Coné postal zelo slaven s svojimi predavanji in da je s svojo devizo »Vsak dan mi gre bolje« imel velike uspehe v Angliji in Ameriki — tudi v denarnem pogledu, kajti ozdravil je nebroj ljudi.

Ustanovil je »institute« za svojo terapijo potom domišljije v New-Yorku, v Bruslju, v Amsterdamu, v Nemčiji, v Parizu...

Ker sem že, kakor omenjeno, možaka čul pred leti govoriti, sem se zanimal za nadaljni razvoj uspehov tega čudodelnika in se pred nekaj dnevi podal v »Institut Coné« (17 bis, rue Pauquet).

V poltremi dvorani je bilo zbranih kakih štirideset ljudi. Vsedel sem se na stol v

Pes v javnem lokalu

(Idila.)

Nočni lokal je bil prenapolnjen. Pod nizkim stropom je plaval zelenkast dim od cigaret, šumna godba je glušila razgovor. Po praznem parketu med omizjem je plesalo par parov.

Ko so po polnoči vstopili še zadnji gosti, ki so prišli iz kavarn, so v zelenkastem in vijoličnem sijaju polnočnih luči nastopile plesalke. Izmečki velikih mest, ki so v deželskem središču vzbujali začudenje. Oglate kretnje njih plesov so se zlivale s staccato godbe in ostrimi okrasni stopa in svetilk.

Zadnji gost je bil gospod Zajec; z njim je prišel tovariš vseh nočnih izprehodov, gospod Staré. Gospod Zajec ni bil lahkoživec; če si je pa privoščil pristo uro, jo je vžil s tistim velikim, dasi robatim razumevanjem, ki je lastna gospodi, kateri se pozna kmečka prav v nezumljivi fizični sili in prostodušni maniri. Človek, ki noče nikoli biti sam pijan in razbije kozarec iz same dobre volje, polije prt ali pa se kruto norčuje iz natakarija.

Ta večer bi ga morda nihče še opazil ne bil, ko je sedel s tovarišem k mizici in naročil vino, da ni imel psa s seboj

Pes je bil izborne lovske pasme, vreden več nego dekla iz Ribnice, ker je spal mehkeje in jedel bolj izbrano. Kljub temu, da je gospod Zajec imel psa na vrvi in ga je stisnil tesno pod mizo, ga je opazil natakarij, ki je vztrepetal od zadrege.

»Gospod«, je prestavil belo ruto z leve roke na desno in zopet na levo, »oprostite...« in je pokazal na psa.

Gospod Zajec je pogledal začuden in nevoljen, da ga motijo v razgovoru...

»Vino sem naročil...«
»Da gospod: ljutomercana. Ali, pes v javnem lokalu...«

Gospod Zajec ni našel takoj besede in ko jo je našel, je dejal: »Mar vam je na potu?«

»Meni ne...« je dejal natakarij v zadregi in najljubnejše. Vendar je hotel še nekaj pristaviti, da ga ni prehitel gospod Zajec.

»No, potem... Vino prinesite! Kaj onegavite?«

Natakarij je odšel s poklonom. Spotoma je zadel na plačilnega natakarija. Pokazal je s palcem na psa in pošepetal.

Plačilni je stopil do mize, pogledal psa in gospoda, ki je bil v živahnem razgovoru s svojim tovarišem in se ni hotel ozreti, kakor da sluti sitno na-

vzočnost plačilnega natakarija. Tudi plačilni se mu ni upal približati. Stal je par minut in s prosečim pogledom premeril natakarija, ki je našel ljutomercana v kozarec. Pogledal je psa še enkrat, nato plačilnega in odšel.

Gospod Zajec je prijel za kozarec in nehal govoriti. Plačilni se je zganil. Počakal je, da sta gospoda trčila in pila, nato se je nagnil do mize.

»Oprostite, ali je vaš ta pes?«

Gospod Zajec ni hotel razumeti na prvo besedo. Začudil se je in dejal: »Kaj?«

»Če je vaš ta pes?«

»Moj, je odgovoril. »Kaj mu hočete?«

»Pes ne sme ostati v lokalu.«

»Oprostite...« se je razjezil gospod Zajec. »Ali vam je pes na poti?«

»Seveda mi je.«

»Prosimo, je vzrastel gost iz vina in napel oči. »Na kakšen način vam je na poti?« Kje se vam zadržava?«

Njegov tovariš se je smejal, gostje pri sosednji mizi so poslušali. Natakarij je prišel v zadrego. Pes njemu osebno res ni bil na poti. To je moral priznati. Vendar mu je prišla na pomoč druga misel, ki jo je uporabil z istim neuspehom kakor prejšnje.

»Policijski predpisi, gospod.«

»Meni so marli policijski predpisi!«

»Tudi meni ne,« se je nasmešnil plačilni. »Toda saj veste...«

»Pustite me v miru!« se je razhudil gospod Zajec. Nato je obrnil pogled od njega in nadaljeval razgovor.

Plačilni je ostal brez orožja. Hotel je reči še nekaj, a je spregovoril misel komaj do srede stavka. Ko je namreč videl, da ga gost ne posluša, je skomignil z rameni in odšel...

Psu je bilo pod mizico pretesno. Iskal je ugodne lege v tistem prostoru, ki je bil njemu odmerjen in je ni mogel najti. Sprejdnje noge je položil nekam med čevlje svojega gospodarja, rep je podvil pod sed. Kljub pasji previdnosti, ki se ogiblje čevljev, je sezal del njegovega telesa na pot med mize, kjer so se gibali gostje in natakarij.

Nesreča je hotela, da je zadel pol-pijan gost vanj in skoraj izgubil ravnotežje. Pes ni zacvilil. Gost je jezno pogledal psa, nato gospodarja in dejal: »Mrha!«

Bilo je jasno, da je veljala beseda psu in ne človeku, vendar je gospoda Zajca zadel. Pogledal je za gostom, ki je izginil v svojo srečo, da se ni začel prepri.

Črnkast gost pri sosednji mizi je samcat opazoval ta prizor in se je jezil, da ni zabave, pa je dejal glasno,

da ga je slišal še gospodar, ki je pil s policijskim komisarjem pri zadnji mizi.

»Sramota, tak lokal! Človek nima prostora, pes pa ga ima.«

Gospodar je dvignil pogled in vjel oči plačilnega, ki so hoteli nekaj povedati. Par minut za tem je bil položaj gospodarju znan.

Ta je stopil počasi k mizi gospoda Zajca, nagnil se prijateljsko do njegovih ušes in dejal z najuslužnejšim glasom:

»Prosimo, peljite psa v garderobo.«

Gospod Zajec se je hotel razhuditi čez mero, ko pa je zagledal nežen obraz in proseče oči, ki so sijale iz tolišče, je dejal:

»Prosimo, pustite me že enkrat s tem. Vi s odganjate goste!«

»Mi je zelo žal. Policijski predpisi.«

»Pes je miren. Nikomur ne stori žaloga...«

»Gostje se spodbikajo nad njim.« je dejal plačilni, ki se je med tem približal.

»Vi pa kar molčite!« je opomnil gospod Zajec in s srepim pogledom premeril plačilnega.

Še je zamahnil plačilnemu z roko, da se je odstranil. Sam pa je dejal: »Gostje se pritožujejo.«

zadnje vrste in začel poslušati govornika, g. Conéja, ki je z mirnim, melodičnim glasom razlagal:

— Danes zvečer boste jedli s tekmo in spali boste naravnost izborni.

Začel sem si ogledovati navzoče. Oni, ki sem jim mogel videti v obraz s svojega sedišča, so imeli zaprte ali napol zaprte oči. Poslušali so vsi zamaknjeni. Možak pa je s prepričljivim glasom nadaljeval:

— Počutili se boste mirni, vedno bolj mirni... božanstven mir se vas bo polastil. Moje besede bodo pronicale v vas... Ogorim vam jih, da vam bodo koristile; pametne so in postale bodo vaše misli.

— Vsak dan boste lačni, trkrti na dan, ob uri obedov... jedli boste počasi in dobro žvečali, in tako bo vaša hrana prepolna s silo v trenutku, ko jo boste požirali. Prehajali boste popolno in v vašem želodcu se ne bodo več tvorili strupi, ki vam povzročajo bolesto in nepravilnosti.

— Vaša čreva bodo delovala vsako jutro tako, kakor je potrebno...

Govornik nadaljeval z nežnim glasom svoje zdravniške nasvete. Vem, da se bo marsikdo smejal, ko bo to čital, toda smeh ni na mestu. Resnična bolesta, resnična duševna in telesna revščina išče leka. V starih časih so ga iskali v templjih, potem v cerkvah in kapelah... Ti ljudje tu ga niso našli nikjer drugod, zato so se zatekali v to skromno človeško kapelo... In našli so ga.

Prerok in čudodelnik Coné je izjavil pred svojimi učenci in bolniki, ki so prhiteli k njemu:

— Jaz nisem niti prerok, niti čudodelnik!... Ne prosite me, kajti jaz vas ne bom ozdravil. Povem vam, da je ozdravljenje v vas samih.

In razložil je enostavno svojo metodo: potom slik, kakor so drugi preroki propagirali svojo vero potom slik:

— Položite na tla desko, dolgo deset metrov in široko 25 cm. Kdite od enega konca te deske do drugega, ne da bi postavili noge na tla poleg nje. To je otročarija! Vsakdo je v stanu to storiti.

— Toda pritrđite trdno to desko na okroglo v višini cerkvenega stolna in poskusite tle po njej!... Ne bo šlo! Zaman se bo borila vaša volja. In če je vaša volja tako močna, da kljub temu napravite poskus, je 99 odstotkov možnosti, da padete v globino.

— Zakaj? Vaša volja vas lahko napravi junaka, toda obvarovati vas ne more vrtočlavice. Vrtočlavice ni zavisna od vaše volje, temveč od vaše domišljije.

In g. Coné sklepa:

— Kakor koli je domišljija v nasprotju z voljo, vedno domišljija zmaga. V takem primeru ne storimo nikoli tega, kar hočemo, temveč ravno nasprotno. Domišljija je moč, ki nam lahko škoduje, ki nam pa tudi lahko koristi. Toda varujte se poklicati na pomoč svojo voljo, da bi vodila domišljijo. Nikar ne poskusite tega neenakega dvoboja!

— Ako ne morete spati in si rečete: »Hočem spati!«, potem je skoraj čisto gotovo, da vso noč ne boste zadnili očesa. Pustite misel: »Hočem!« in prepustite se mirno, brez reakcije svojim čutom ter primavljajte čisto mehničeno: »Lahko zaspiim, lahko zaspiim...«, ne da bi se silili, da se hočete prepričati, kajti tudi to bi bilo hotenje.

— Lahko zaspiim, lahko zaspiim... lahko za...

— In spali boste!

Conéjevi verniki imajo tudi rožni venec.

Spila

je najboljša za šivanje, vezanje in luknjicanje.

Do bi se v vsaki modni trgovini!

Glavna zaloga pri

Djaković i Spiller,

Zagreb, Zrinjski trg 15.

toda posebne vrste. Ta molek je navadna vrstica, ki ima dvajset vozlov ali jagod. Kadar se vaši prsti ustavijo pri eni izmed njih, izročite nežno nastopno formulo:

— Vsak dan mi gre v vsakem pogledu vedno bolje in bolje!

Q. Coné je ozdravil že mnogo ljudi, namišljenih in pravih bolnikov. Toda on nikakor ne nastopa zoper zdravnike in njih vedo, temveč pravi svojim klientom:

— »Le pojdite k zdravniku in zavlačujte njegova zdravila, kajti dobra so. Še bolje vam pa bodo storila, ako verujete v njih moč.«

V istini, ni je večje moči na svetu, kakor je trdna vera! To hoče poudariti g. Coné.

Don Kihot na piedestalu

Španci so sklenili postaviti spomenik legendarnemu vitezu otočnega lica iz Cervantesovega romana, donu Kihotu. Slava pa ne bo ob tej priliki deležen samo don Kihot, marveč tudi njegov zvesti sluga. Spomenik bo stal v Tobozi, kjer je bila doma lepa opevana in oboževana Dulcinea. Don Kihot bo sedel na konju, Sancho Panza pa na oslu.

Spomenik sam bo zelo velik. Visok bo 52 metrov. Sancho Panza pa se bo moral zadovoljiti samo z 28 metri višine, da bo razlika med gospodarjem in slugo popolnoma očitna. Postavljanje spomenika ne bo lahka stvar. Arhitekti so preračunali delo na celih sedem let. Težak bo spomenik nad 50 tisoč kg, stroški zanj pa so preračunani na 40 milijonov pezeta.

Spomenika Kihota in njegovega sluga seveda ne bosta masivna, marveč votla. Njuna notranjost bo urejena za bivališča in stanovanja. Španci so si stvar zamislili tako, da bo notranjost prikladna za prirejanje razstav. Na glavi Kihotovega konja Rosinanta bo platforma, s katere bo diven razgled po Tobozi. Tudi na klobuku dona Kihota bo razgledišče za publiko. Kopije slavnega viteza pa bo imelo na konici ogromen svetilnik, visok 80 metrov. Okolu spomenika bo tekla električna železnica. Ko čitamo o tem načrtu, se nam resnično zdi, kakor da se je mogel roditi samo v glavi velikega Cervantesa in njegovega neumrlega človeka Kihota. In vendar pravijo Španci, da ga bodo začeli takoj realizirati.

Na Vezuvu za časa erupcije

Malik Kulenović popisuje takole svoj izlet na Vezuv za časa erupcije ognjenika:

Bilo je Silvestrovo. Po napuljskih ulicah so dirjali nesretni avtomobili, tramvaji in kočije. Mnogože so se gnetle po tesnih trotoarjih in trgovine so bile nabite z igračami, knjigami, steklarskimi izdelki in drugim podobnim drobižem. Po manjših in tesnejših ulicah, ki so zelo umazane, se je lovila dečad. Prežala je na košaro s sadjem, oranžami in mandarini, s svežimi indijskimi smokvami in grozdjem. Pred nekaterimi temnimi hiškami je viselo na motovzu razgrnjeno perilo. Pod njim so stale skupine sicilijskih cigánov, ki so vlekli po svojih instrumentih loke ter izsiljevali glasove iz gosli. Prodajalci so se drli, rakete so prasketale, otročad je vpila in vse to skupaj se je vilo in mešalo v obupen krik in tulež, ki je podajal prav točno sliko razpoloženja južnjaškega veličestva.

Vreme je bilo toplo, srebro je stalo 15 do 20 stopinj nad ničlo. Ze nekoliko noči je bruhal Vezuv iz svojega žrela žarke plamene — bilo je videti, da se nahaja žrelo v stanju erupcije. Nas je to še bolj podžgalo, da bi stopili starcu gori na teme. Dogovorili smo se ter prosili našega prijatelja, prof. Alongija, naj telefonira na Eremo blizu Vezuva ter naj vpraša, kakšen je položaj. Dobili smo odgovor, da je stanje brez opasnosti. Odpravili smo se na pot.

Ob 9. zvečer smo stopili na tramvaj pred galerijo Emanuela II. ter se odpravili v Pugliano, malo mestce, ki leži ob vznožju Vezuva. Ze 21 let je zgrajena ta električna železnica, ki vozi človeka navzgor k žrelu. Mi smo se navkreber raje napotili peš. Šli smo po trdi peščen cesti mimo krasnih vrtov z oranžami in citronami. Diven in topel je bil večer. Brez posebnega napora smo korakali dalje. Za nami je ostajal Napulj, obijan od tisočih luči. Na obali sv. Lucije je križaril parobrod z reflektorjem in sijal na mesto. Pred

nam pa se je dvigal od časa do časa goreč jezik, ki je šinil kvišku pa zopet ugasnil. Ze smo stopali po lavi ter dospeli do nekdanjega mesta Herkulanuma. Noč je bila temna, svetila je samo mesečina. Prevzemala so nas na hoji skozi te kraje čudna čustva. Ze 1800 let sta obe mesti, Herkulanum in Pompeji, izbrisani iz zemljevida. In od usodnih dni leta 79. pa do danes je Vezuv bruhal že 58krat. Eden izmed najresnejših poznejših izbruhov je bila erupcija leta 1631. ter leta 1872, ko je trajalo divjanje nekoliko dni. Iz dveh žrel, 300 metrov širokih, je letelo v zrak kamenje 800 metrov visoko, razlivala se je žareča lava in ob strašnem gromu nju podzemskih sil so izginjala mesta Portici, Rosina, Cremano in Tore del Greca. Po napuljskih ulicah pa je padal dež raztopljenih rud in lava se je izlivala v morje. Zadnji izbruh Vezuva pa je bil haš pred 20 leti, leta 1906.

Čimbolj smo šli navzgor, tembolj smo čutili izpremembe v ozračju. Prišli smo iz toplih predelov in hladne in vetrovne struje. Končno smo dospeli v Eremo, kjer se nahaja observatorij. V čakalnici postaja za električno železnico smo se odpočili ter prevedli zadnje hipe starega leta.

Ob 1. uri zjutraj smo peš nadaljevali hojo. Zunaj je bilo temno kakor v predoru. Na vrh vodi odtod 1600 stopnic, ki so precej strme. Z velikim naporom smo korakali dalje. Vsi smo gledali neprestano na Vezuv, o katerem smo se le nekoliko bali, da nas utegne presenetiti z bruhanjem. Od daleč smo slišali, kako bobni zemlja, kako se lomijo njene plasti, ko grme v globlino. Pogled na golo strmino vršaca ni bil nič kaj prijeten. Bili smo 1200 m nad morjem. V eter nam je žvižgal okolu ušes ter nam metal v oči in ušesa ter v obraz pesek in pepel suhe lave.

Zehno nas je. Z velikim trudom smo naposled prišli na vrh, blizu žrela, kjer se nahaja zadnja postaja. Poklicali smo čuvaja. Skozi okno je pomolil glavo starček, ki nas je takoj odpeljal v toplo sobico s prasketajočo pečico. Bila je že 4. ura zjutraj. Odpočili smo se in okrepčali, nato pa nas je vodnik spremil naprej tik do žrela, torej še kakih 100 korakov, po ozki stezi. Ze nam je prihajal naproti gost, dušec dim, pomešan z žveplom. V eter je brl in onemogočal normalno dihanje. Bobnenje v žrelu smo slišali sedaj še razločneje. Pred nami se je odprl strašen, obenem pa božanstven prizor. Iz žrela so se valili gosti oblaki dima s žvižajočimi plameni in na nas so padale iskre. Plamen je včasih žvignil visoko pod oblake, žarko se vzdignil ter osvetlil lica nas vseh. Domislil sem se Danteja in njegove »Divine comedije«, posebno prizora v peklu.

Močan veter, ki je pihal, nam ni dovolil, da bi ostali dlje časa na opasnem robu Vezuvovega žrela. Vrnili smo se torej nazaj v kočico in z radostnim razpoloženjem smo čakali solnčnega vzhoda. Ves ta čas pa nas je zahval stari, sivi možiček ter nam v napuljskem dialektu pripovedoval zanimivosti o Vezuvu in njegovih izbruhih. Počel nam je tudi, da se gledalec ne sme preveč približevati žrelu; v njegovi megli in dimu je pred par leti izginil

Miss Newton

ameriška boksarka, ki se je hotela v Londonu boksati z Magdo Bakerjevo. Oblasti pa so boksmatch — zabranile.

Vsled jutrišnjega koncerta se samo še danes predvaja

duhovita veseloigra:

SREČNA SMRT

Originalna ideja pametne žene

v glavni vlogi slavni ruski komik NIKOLA RIMSKI

Zabavno! Popolnoma novo! Veselo!
Predstave ob: 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri.
Pri vseh predstavah svira prvovrstni umetniški orkester.

Prednaznanilo: Monumentalni film „ROBIN HOOD“ v glavni vlogi Človek iz gumija (slavni Douglas Fairbanks).

ELITNI KINO MATICA, vodilni kino v Ljubljani, tel. 124.

neki nemški profesor, ki je hotel kazati preveč korajže.

Tako nam je potekal čas. Kmalu se je vzhodna stran obzorja odela v divno rumeno barvo, ki se je v daljavi spajala v eno z morjem. Solnce se je začelo dvigati, zarja je bila prekrasna. Pred nami se je širilo vznožje Vezuva z napuljskim zalivom in s cvetočim mestom in okolico, z divnim vrtem Evrope. Bili smo vzhigani nad to krasno panoramo in se le počasi napotili nazaj proti Napulju, ki se je dramil v novoletnem jutru.

Živa bitja na Marsu?

Verjetno, pravijo ameriški astronomi.

Poldruko leto je preteklo od takrat, odkar je bil naš bratski planet Mars v največji bližini zemlji. Sto in stotine teleskopov je bilo tedaj naperjenih na veliko, ognjenorodečo žarečo zvezdo. Ves svet je z nestrpno napetostjo pričakoval, kaj bodo povedali astronomi: je-li življenje na Marsu ali ga ni? In če je: kakšna so bitja, ki so naseljena tam daleč gori na zemlji podobnem planetu?

Minili so kritični dnevi, toda senzacionalnega poročila, ki so ga milijoni in milijoni s toliko nestrpnostjo pričakovali, ni bilo in ga ni hotelo biti. Rečena zvezda se je jela zopet oddaljevati od zemlje; postajala je manjša in bledejša, istočasno pa je tudi bledele in kopnelo zanimanje zanj med zemeljskimi prebivalci. Kmalu potem je prišla iz Amerike vest o tajnstvenih radio-signalih, polavili so se fantastični glasovi, ki so z vso gotovostjo zatirjali, da je vzpostavljena brezžična zveza med zemljo in Marsom: Evropa se je sicer malce začudila, večje pozornosti pa tem vestem ni posvetila. Zanimanje za Mars je zamrlo.

No, in sedaj prihajajo zopet poročila iz Amerike. Dva odlična tamošnja astronomi, ki se že dlje časa bavita z Marsovim problemom, dr. Saint-John in dr. Adams, sta ugotovila, da je Mars obdan z atmosfero. Ta ugotovitev — če je resnična, seveda — je vrlo važna; zakaj če je na Marsu zrak, sledi nujno, da

je tudi temperatura na njem primerna za organska bitja. Kajti atmosfera je nekaj ščit, ki varuje planete podnevi pred veliko toploto, ponoči pa pred prevelikim mrazom.

Toda Saint-Johnovo in Adamsovo odkritje samo na sebi ni toliko važno, saj je znano, da so zvezdoslovci že pred njima z večjo ali manjšo gotovostjo vedeli, da je Mars obdan z atmosfero. Pomen Saint-Johnovega in Adamsovega odkritja leži marveč v tem, da sta našla v Marsovem ozračju vodne hlapne in kisik. Če pa vsebuje Marsova atmosfera vodne hlapce, nujno sledi, da se na planetu nahaja tudi voda; voda in kisik pa sta tisti dve snovi, ki sta organskim bitjem najbolj potrebni za življenje. Saint-John in Adams sta izračunala, da se nahaja v Marsovi atmosferi približno petkrat manj vodnih hlapov kakor v zemeljski, kisika pa šest- do sedemkrat manj.

S pričujočim odkritjem se zdi, da se tajinstveni problem Marsa, ki je doslej tvoril domala le snov za fantastične romane, z velikimi koraki bliža končni razrešitvi. Na Marsu se torej nahajata zrak in voda, v koliki množini in v kakem razmerju do ostalih elementov, to je zaenkrat postransko vprašanje. Kdo si bo po tej ugotovitvi upal še dalje zagovarjati tezo, da je naša zemlja edina srečnica med številnimi planeti, planeti in asteroidi, da je naš planet edini, ki nosi na svojem površju umna in brezumna organska bitja? ... Če so le Saint-Johnovi in Adamsovi računi pravilni!

X Polet Španca Franca čez Atlantski ocean. Najnovejši dogodek v svetovnem zračnem prometu je polet Španca Franca čez Atlantski ocean. Franco se je dvignil v zrak v Madridu in je letel brez ovir do Kapverdskih otokov, kjer mu je pošla zaloga bencina. Da bi napolnil rezervoarje, je skušal doseči nabrežje in se spustiti na tla. Viharno vreme pa mu je onemogočilo, da bi pristal na suhem. Zavaljo tega se je moral spustiti v vodo, kamor je poklical za sabo ladjo z zalagami bencina. Ker je bila voda zelo nemirna, so mornarji le v veliko težavo spravili bencin na krov letala, nakar je Franco nadaljeval svoj polet do končnega cilja. V Buenos Airesu se je spustil na zemljo in je, kakor nekoč Kolomb, poljubil tla. S tem je hotel povedati, da bosta Evropa in Amerika odslej zvezani potom zračnega prometa. Na tisoče ljudi broječa množica mu je živahno vzklikala, zvonovi vseh cerkva pa so zvonili in sirene na vseh ladjah so žvižgale Francu v pozdrav.

X Junštvo francoskega pilota. Franco skemu letalcu Lenardu, ki se je pripeljal tle dni iz Pariza v Bruselj, se je pripetila pri spuščanju na zemljo nezgoda. Radi udarca po vžigalniku je plin bruhal iz rezervoarja. V par minutah je bilo letalo v plamenih. Ogenj se je bil že prijel letalčeve obleke, mož pa je hladnokrvno vodil krmilo dokler ni gladko pristal na zemlji. Potem je urno skočil iz gorečega aeroplana. Ljudje so mu navdušeno poskakali, ker je tako junško rošil svoje življenje.

X Navpičen polet hidroplana. Iz Pariza poročajo, da je napravil španski letalec Dela Cierva na letališču Combleye interesanten poskus. Mož je vzletel s pomočjo nove skonstruirane vijake navpično v zrak, ker je čez nekaj časa mirno obstal. Ta poskus je večkrat ponovil brez vsake nezgode.

»Prosim,« je kipek gospod iz razburjenja nad plačilnim, »tudi jaz sem gost.« Njegov glas je dobil tako ostrino in višino, da se je gospodar preplašen ozrl. Prenehala je bila godba, gostje so se ozirali. V neljubem položaju se je gospodar umaknil, da ne bi izzval skandala, ki bi škodil ugledu lokala bolj kakor pes pod mizo...

Črnkast gost se je smehljaj s prikritim smehom. Opazil je, da se je gospod Zajec čez par minut odločil in dvignil, potrenil psa po hrbtu in ga peljal v garderobo...

Plačilni se je ozrl po občinstvu. Zadovoljen nasmeji mu je spreletel obraz v zavesti, da je zmagal on...

Ščedrin-Saltikov — J. Vidmar.

Hijena

Odprite poljubni prirodopis živalstva in si ogledite sliko hijene. Niso prirosten smrček ne govori ne o lokavstvu ne o volunstvu in tem manj seveda o krutosti, marveč se zdi celo prijazen.

Ta dober vtis vzbuja zavoljo majhnih očes, v katerih se sveti blagobitnost. Druge ostrorile živali imajo oči čiste, bistre, blesteče, pogled oster, zverinski; hijena pa ima modreče, vlažne oči,

pogled na doba, hten k zaupnosti vavabeč. Take mile oči dobi katoški duhovnik, kadar se nameni ad matornem dei gloriom iztikati po vesti svojih ovčic. Ali pa uradnik, ki mu je pod najstrožjo molčečnostjo za praznike natoženo na čisto prepisati spiske z nagradami in ki se prične vsem enako namihati, da bi dal vsakemu upanje in da bi hkratu učeval državno tajno.

Kdo bi si mislil, da ta slika predstavlja eno izmed tistih hijen, ki imajo že od najstarejših časov tako slab sloves?

Stari so videli v hijeni nekaj nadnaravnega in so ji pripisovali čarobne moči. To mnenje o hijeni prevladuje še do danes v veliki meri med praprevljalci tistih dežel, kjer hijene žive. Sode po pripovedovanju Brehma, verujejo Arabci, da človek znoži če živa hijene možgane in da se jih čarovniki poslužujejo, da škodujejo svojim sovražnikom. In še več: Arabci so preverjeni, da hijene niso nič drugega kakor pretvorjeni čarovniki, ki žive podnevu v človeški podobi, pomoči pa nazemajo na pogubo vseh pravičnih duš živalsko podobo.

Očitno so te povesti prav tako malo verodostojne kakor tista baika, ki sem jo slišal od neke kramarice v Zamoskvoščju: češ, da pozna hijeno, ki

sprejema podnevu v človeški podobi svoje ljube goste, komaj se pa zmrca prime za pero in prične v hijenski podobi »časopis pisati...« Kakšna neumnost!

Sicer pa piše Brehm o progasti hijeni dovolj blagohotno, čenrav seveda ne vidi v nji posebnih vrlin. Toda zverine navadno sploh nimajo ne vrline ne napak, marveč samo lastnosti. Tulenje progaste hijene ni po Brehmovem pričevanju niti od daleč tako zoprno, kakor se pripoveduje in Brehm se je čestito zabaval, ko ga je poslušal. Nasprotno pa ima tulenje pegaste hijene resnično značaj »nekakšnega groznega krohota, ki bi ga lahko vsaka verna duša z živo domišljijo pripisala hudiču in njegovim peklenski družini.« Tako da če boste pri branju novic naprimer zaslišali krohota, »ki ga lahko pripisete hudiču«, vedite, da prihaja od pegaste hijene in da je ta vrsta hijen najbolj nevarna in najbolj sovražna vredna izmed vseh.

O tej hijenski osebi njma Brehm nobenih podatkov, toda treba je pripomniti, da je njegovo pripovedovanje o hijenah sploh nekoliko zmedeno. In očitno je, da ima ta zmeda svoj vzrok v tem, da je Brehm tin hijene — vedomca nekako prezrl. Na srečo za ni

prezrla ona kramarica iz Zamoskvoščja, ki sem jo zgoraj omenil in ki je na vsak način videla tako hijeno na lastne oči.

— Če jo takole pogledaš, je čisto prijazna — mi je pripovedovala: — ko pa začne krlutiti in se krohotali... in se ti krohota in krohota, potem se pa naenkrat začmeri... Sam Bog pomagaj in sveta Mati božja!

Vendar pa ni nobenega dvoma, da meni Brehm prav to vrsto, ko pravi, da imajo hijene ostudno-rezek glas, da zoperno zaudarjajo in da pri ledi strahno krehajo, krulijo in se krohotalo, zato da ni prav nič čudnega, če se babjevernim ljudem zdi, kakor da se preganjajo vsi peklenski hudiči. Vrh tega napada ta hijena samo slabe, speče in brezzaščitne (tem bolje je seveda, če je žrtev zvezana), in poleg tega čisto prihaja podnevu v hiše in odnaša majhne otroke. Sploh so otroci priljubljena slastičica hijene-vedomca. Ponoči se pripilja v bivališča mambukov (eno izmed kafsrih plemen), gre mimo telčkov, ki se jih ne dotakne, in odnese izpod odeje speče matere otroka.

Vieti hijeno živo ni težko in zato si jih lastniki zverinjakov dovolj poceni nabavijo in jih v kletkah kažejo občinstvu. Zaprta v kletko poleza hijena po

cele ure na boku kakor klada, potem pa naenkrat plane na noge, buli nepopisno neumno predse, se drgne ob rešetko in sem ter tja prične tuliti s krohodom, ki te spreleta po vseh kosteh.

Pri vsem tem pa je hijena po pričanju istega Brehma prav tako bojazljiva kot je zavratna. Nekoč je naneslo, da je moral Brehm prenočiti v družbi na bregu Modre reke. Nenadoma se je pojavila prav blizu njihovega ognja hijena in pričela tuliti svojo pretresljivo pesem. Toda zbrani družbi ni bilo treba drugače odgovoriti, na to pesem kakor s smehom in nezvama gostja se je prestrašila in je pri priči zbežala. Drugič je srečal Brehm, ko se je opočel vračal iz gostov v neki ulici mesta Senaaria, precejšnje krdele hijen. Toda dovolj je bilo, da je vrzel en sam kamen nanje, da se je vsa čreda razbežala.

Hijene se dajo tudi dresirati. Zabavale seveda ta posel ni, toda za podrobnejše proučevanje navad te živali, niso podobni poizkusi brez haska. Dresiranje gre pri njih dosti lahko izpod rok. Treba ni drugega kot malo pretepanja in hladnih kopeli. »Na ta način dresirana hijena,« pripoveduje Brehm, »je ob njegovem prihodu planila z veselimi tuncenjem pokonci, je pričela skakati okro-

Kraljestvo mode

Iz pariških pisem

Vrvenje v predpustni seziji je v Parizu še vse mikavnejše kakor v poletnih mesecih. Poleg domače pariške nočle mrgoli tudi vse polno tujcev, samih izbranih denarnih in zabave željnih romarjev. Pariz uživa in se zabava, tu očito tam prikrito. Čajanke, ples, gledališča, bari, kabareti... so v polnem obratu. Povsod pa se bleste nenapisane značke: la Mode, la Beaute, la Jeunesse, la Richesse... moda, lepota, mladost bogastvo!

Teh četvero besedi pač tvori in odpira vse. Posebno zdaj v vrvenju pustne sezone, ki pa jo bodo Parižani očividno nategnili še preko pepelnice, ker se 27. februarja vrši v Operi vsakoletni «La bal de la Couture» veliki trgovski ples.

Ohenem pa že tudi vse velike modne hiše razglašajo, da so s 1. februarjem serije pomladnih in poletnih modlov izgotovljene. Izбира bo obilna, vsi interesi pa seveda prav dobro vedo, da bodo modele morali odkupiti z zlatom, v kolikor ne bodo organizirani prekanjeni in dobro plačani špijoni že predčasno in ceneje izvovali napovedanih skrivnosti. Spomladni modelni prvenci pa se že itak razkazujejo po francoskih revijah.

Nekateri modni mojstri skušajo zvončastemu krilu železi končni adijo. Kljub temu pa ni verjeti, da bi se zvončasto krilo kar tako gladko poslovilo. Če in v koliko pa so barske dive mero dajne za modo se izplača beležiti, da se v Parizu že poslužujejo povsem ozkih in seveda kolikor možno kratkih toalet, — pravcati furalovi. Oblačijo se te obleke, ki nalikujejo leskečim kačjim kožam na golo telo, zato se imenujejo «La Mode sans chemise», — brez brezrajna moda.

Naravno, da pariški novinarji to modo glorijarajo naravnost neusmiljeno. Posebno tudi zato, ker je — vsaj pri barskih divah — s to novo modo zvezana interesantna budalost: obrvi, obrite in nadomeščene s potezo pravega kineškega črnega laka. Naravno, da so la kirane tudi ustnice; kajpak ne črno, ampak visoko rdeče.

Francoski novinarji so v svojih komentarjih hudomušni in frivolni kakor pač znajo biti. Moralisti in higienisti pa ugotavljajo, da je Parižanka z brezrajno modo padla na nivo srednjeveških razmer, ko je samo francoska kraljica nosila srajco in je pri oblačenju prisostvovala vsa kraljičina suita.

Eno, kar se v zvezi z novo brezrajno modo ugotavlja v Parizu, pa je osno vano: da namreč tiste Parižanke, ki obče več ne upoštevajo srajčk, ali pa samo še prav majhne srajčice, v nadomestilo nosijo vsekakor najdražje

kožuhe in so na ta način zavarovane pred zločelnim mistralom, ki reže približno kakor naša burja.

To iz pariških pisem.

Marija Šarčeva.

Zavoj iz laméja in šal iz tila

sta za večer vrlo učinkovito in ceneje okrasje. Vzameš enostavno kos laméja, brčkata ali kovinasto broširane svile, ga zaviješ v obliki turbana in vzdaj pritržiš z iglo ali zaponko. Šal iz tila priljubljen pri večernih prireditvah, pa zavežeš v veliko penilo, jo okrašaš z rožo in poudariš ob ramenu, a pramen penilje vržeš preko ramena. Radi večjega efekta pa lahko ta pramen podaljšaš kar v kratko vlečko!

Na svatbi

Pred pustom se ljudje radi ženijo, pa bi torej modna rubrika ne bila popolna, če bi prezrli svatbeno oblačilo. Obličje se za svatbo ni tako lahko. Nevesti, ženinu in gostom dela svatba velike preglavice. Obleka mora biti z ene strani svečana, z druge pa ne sme zbujati preveč pozornosti.

V nobenem slučaju ne spada na svatbo kričeča obleka. Nevestina obleka brez posebnih okrasov doseže največji efekt z bogastvom, eleganco in fino blago. Satenasti kren, svileni velur, atlas ali diskretno srebrni brošje je najbolj priljubljen, zakaj vse te vrste blestečega blaga so kakor nalašč ustvarjene za take obleke.

Pajčolan si pritrji nevesta na glavo z ozkim vencem iz klasične mirtle ali oranžnih cvetov. Toaleti izpopolnijo čevlji iz istega materiala kakor toaleti in pa fine glave ali švedske rokavice.

Ostali damam na svatbi priporočamo moda fine in diskretne barve. Njihove obleke so lahko iz svilenega velurja, krepešina, čipk ali laméja. Letos so zelo modne tudi kombinacije leskečih in motnih barv. Starejšim damam so na svatbah dobrodošle krasne stare čipke. Veliki klobuki so osobito za družice. Moda zahteva, da obleke družic v kroju in barvah medsebojno harmonizirajo. Čevlji, nogavice, rokavice pa morajo itak pri vseh in vedno biti skladne s toaleti.

Omenjeno velja seveda za večje svatbe; za tihe in skromne pa je vse enostavnejše, kar neveste same najbolj vedo in ravnaajo zgolj po svojem okusu in razmerah.

Moški pullover

Namesto telovnika k športni obleki se nosi zdaj skoraj brez izjeme pullover. Za hladno vreme je bolj praktičen kakor telovnik, poleg tega je pa odlično lepši. K pulloveru spadajo kratke brčes-hlače. Pullover je prišel k nam iz Anglije in zdaj se, da ga angleški prestolonaslednik zelo rad nosi. Na vseh slikah ga vidimo v pulloveru. Če pa nosi pullover angleški prestolonaslednik, smo lahko prepričani, da ga bo moda na vse načine propagirala. Kakor njegov ded, tako daje tudi prestolonaslednik na angleškem v moški modni. Isto je bilo s kraljem Eduardom VII., v Parizu pa z vojvodo de Saganu. Angleška in francoska aristokracija.

Toda to je gorostasna in zločinska zaboda. Človečnost se ni nikoli popolnoma poginila, marveč je vselej še naprej gorela pod pepelom, s katerim jo je včasih hienstvo zasulo.

In tudi v bodočnosti ne bo poginilo in ne bo jenjalo goreti — nikoli! Zakaj za to, da bi zatrujmiralo je treba samo enega: razsvetliti srca in umove z zavestjo, da hienstvo nikakor nima tistih čarobnih moči, ki mu jih pripisuje nespametni in zlobni predvodek. Tako ko bo to razsvetljenje izvršeno, ne bo niti dresiranja »hijenskega« več potreba — zakaj neki? »Hienstvo« vseeno ne bo jenjalo smraditi, sploh pa je z dresno mnogo sitnosti, marveč se bo samo po sebi vse bolj in bolj pogrezalo, dokler ga končno ne bo požrlo morje kakor je v starih časih požrlo čredo svinj.

Dixi.

Pariški cunjar!

z NIK. KOLINOM pride v

Kino Ideal

PLESNE TOALETE NA IZBIRO IN PO NAROČILU!

Modni atelje
MARIJA ŠARČ
Kongresni trg 4/L

kracija priznava samo tiste modne novotarije, ki so jih odobrili višji dostojanstveniki.

Pullover mora biti vedno pleten, bodisi na stroj ali na roke. Spretna žena ga lahko naredi možu v enem tednu. Za pullover je najboljša angleška volna in sicer dvojna, kjer je pullover iz tenke volne zelo trpežen in se ne raztegne. Za cel pullover brez rokavov se rabi štiri velike štrene, če ga pa delamo iz dvojne angleške volne, rabi mo 7—8 malih štren. Ko je pullover narejen, ga polikamo skozi mokro platno da se volna lepo poravnava. Najlepši so dvoharvni pulloveri. Volno obeh harv navliemo na prvi istočasno in tako nastane zelo lepa zmes barv.

Laskav primer

«Concours» vajenk glavni pariških modnih ateljev vzbuda v Parizu vsako leto obilo zanimanja. Tudi letos so številna dekleta z lepimi izdelki tekmovala za prvenstvo in nagrade. Rezultat je zanimiv tudi za nas: prvo nagrado za krojaško delo »pour la Lainage Tailleuse« je odnesla mile Guilloton iz louverških ateljev, kjer je odlikovanka delala pod vodstvom Ljub-

Mile Guilloton.

lancanke gđne. Vide Košmeljeve, ki že dve leti deluje v modelnem oddelku pariškega Louvra, dočim je pred svojim odhodom v Pariz delovala v modnem atelju gđne Marie Šarčeve. Isto tako je tudi druga večletna nastavljenka ateljeja Šarč že dle časa nameščena v eni največjih pariških modnih hiš, Maison Chanel. Evo podjetnosti in nadarjenosti slovenskih deklet!

Odlične novosti pri naših čipkah

Kakor že sporočeno, je gospa Zlata Sulajeva iz Zagreba zasnovala 27 krasnih novih načrtov za čipke, osnovanih na temelju hrvatskih srbskih in čeških ornamentov in je izročila te načrte za javno delo državnemu osrednjemu zavodu za ženski domači obrt v Ljubljani. Turjaški trg 4/L.

Greh bi bil preiti preko tega imenitnega dela na dnevni red, ne da bi bila o tem podrobneje informirana naša javnost in naši oficijelni krogi, ki ne smejo ostati pri tej zbirki ravnodušni. Zbirka obsega:

1.) Hrvatske čipke (cvjetarica, mala in velika, cvjetarica v mreži, bademica ali mandulica, hrvatska reliefna čipka, granašica in granolista).

2.) Dalmatinske čipke.

3.) Srbske čipke (šumadinska, bitoljska, mala džurdževačka, velika džurdževačka, prostirka džurdževačka in prostirka bitoljska).

4.) Staroslovenske čipke in cerkvene čipke v 10. motivih in tri češkoslovaške motive.

To je prav vesel pojav na polju našega lepo se razvijajočega narodnega čipkarstva. Tuli, importirani vzorci navadno ne uspevajo in so prehitro zapisani pozabljenosti, dočim so vzorci, zasnovani na temelju bogatih zakladov naše narodne ornamentike, toliko sile, bogastva — lepote je v njih.

Posameznim vzorcem naših navadnih risarjev, se pozna, da ne poznajo do dobra tehlike, pri tej zbirki pa se vidi takoj dovršenost v formi — tehniki. Čudnega to ni nič. Slovenskim strokovnim krogi, je imenovana gospa že dobra znanka. Odlična strokovnjakinja za čipkarstvo se bavi s tem lepim poslom že preko 20 let in ga tudi znanstveno proučava. Leta 1918. je izdala odlično delo: »Hrvatska narodna čipka u domu i na oltaru«. Poleg tega je objavila v raznih listih strokovne članke o narodnem čipkarstvu in ima pripravljeno še okorno gradivo za tisk. Izvršila je vrhu vsega tega nešteto strokovnih načrtov za razne čipkarske izdelke, garniture itd. — vse na podlagi naše domače ornamentike. Vodi lo vzgledna in poštenovalna ljubzen do stvari same, za katero živi in dela brez podpore in subvencij, dasi bi morali mero-dami krogi pač vsa ta dela prevzeti in jih dati našemu čipkarstvu, ki prehranjuje na tisoče žen in deklet. Vidim, da se v tem slučaju zopet premalo gleda za prospeh našega čipkarstva, ki je tako važen faktor v našem narodnem gospodarstvu.

Čipke v tej novi zbirki so posebnost svoje vrste, ki jim ni konkurence na svetu. Motivi so nastali v dušah naših nadarjenih, umetniških jugoslovenskih žen. Ornamentalno — tehnično so tako dovršene, da lahko nastopijo zmagovito pot po vsem kulturnem svetu. Obenem so originalne in kot take novost na čipkarskem trgu. V strokovnjakih krogih je naša zbirka popolno priznanje.

Izvršitev teh vzorcev je prevzel Državni

osrednji zavod pod vodstvom svojih strokovnih učiteljic na zavodu in na podeželskih šolah in tečajih ter jih je izvršil v popolno zadovoljnost. Zelo važno je namreč, da se zasnujejo res taki vzorci, ki se lahko potem splošno delajo, in o teh vzorcih, izvršenih po strokovnjaški roki, lahko trdimo, da je izvršitev vzorcev po preprostih kmetijskih dekliških rokah pokazala, da je temu res tako. Pri tem se tudi vidi sorodnost sesterskih duš — ena zasnuje — druga izvrši do popolnosti, ker razume načrt. Aplicirani ornament iz ene tehnike na drugo, more izvršiti dovršeno le strokovnjak in umetnik. Posebno pa velja to za klekljane čipke. Kdor pozna tehniko in dela sam, ta napravi lahko tudi načrt. To je uspešno gospe Šulajevi mojstersko, ker ona tudi sama dela. Vse je tako popolno in vezano, da izgleda, kakor da je izraslo iz čudodelnega korena. Narodno bistvo je pa nedotaknjeno in to je baš ono, kar mami tujca k nakupu. Državo čaka tu važna naloga, odkupiti je treba to krasno zbirko na korist našega splošnega čipkarstva, ker je polna plodnosnega smena. Založiti in razširiti je treba to delo po čipkarskih kraih. V inozemstvu je treba to delo razstaviti, da nas ne bodo sodili kot barbare, ampak nas spoštovali kot narod visoke kulture. To je dolžnost države, da stori vsaj enkrat nekaj za naše čipkarstvo. Tu ne gre za milijone ali stotisoče, tu ne gre za ničeve podpore, ki se razblinijo, tu gre za varno investicijo državnega ali narodnega premoženja v narodne in državne svrhe.

Državi ne sme biti vseeno, ali ima na tisoče stradalajočih, ki si nočejo ali ne morejo zaslužiti kruha, ali pa ima na tisoče pridnih in delavnih žen ter deklet, ki hočejo delati in živet.

B. R.

Kaj nam prinese pomlad?

Ker so priprave za pomladansko modo že v polnem teku in ker se garde robe modnih hiš že pridno polnijo, so odveč vsa uganjanja in prerokovanja, marveč zadostujejo samo ugotovitve in navedbe. In tu velja predvsem povedati, da se bo letos zopet uveljavil pas, ki sta ga ravna linija in zvonec izolirala iz mode a se zdaj z obnavljanjem obširanih in gubastih oblik zopet vra-

ča na svoje mesto.

Pasovi bodo torej spomladi zopet zelo česti in raznoliki in barvi, obliki in materialu, prilagojeni k promenadnim, sportnim in družabnim oblačilom. Naši trije vzorci želijo dokazati zopetno uveljavljenje pasu in od njega odvisni novi kroji v letošnji spomladanski modi. Izven dvoma pa je, da bo pas povzročil letos še mnogo variant.

Moda starejših dam

Dama, ki hoče dosledno slediti modi, mora imeti brezprizorno, mladostno postavbo. Ako ji narava ni naklonila te popolnosti, tedaj je bolje, da si izbere linijo, ki ni suženjsko vezana na dnevno modo. S tem nikakor ni rečeno, da bi moda starejših dam morala biti monotona in da bi docela izbegavala potrebo in pogoje dnevne mode. Nasprotno! Moda starejših dam mora tako upoštevati modne podrobnosti, v kolikor so zares elegantne, očuvati pa mora v osnovni liniji modela nekoliko primerne konservativnosti.

Kar se predvsem tiče materiala, niso starejše dame nikakor več vezane le na temne barve. Ravno v letošnji pomladni modi si bodo zopet lahko izbrale svetlejšje vzorce; poleg črne in modre bodo fina rjavkasta, decentna peščena in umerjeno zelena barva učinkovale vrlo okusno in otmeno. Temu se bodo v apartno izpopolnitev priključile vezene in čipke, ki uživajo splošno

modno veljavo.

Glede kroja priporočajo modni mojstri starejšim damam plaščaste modele kot najprikladnejšo linijo, ki lahko krije vse pomanjkljivosti postave. Ni treba, da bi se starejša dama oblačila brezpozorno »starkavo«, marveč mora stremeti za tem, da bo njena obleka umerjena in skladna. Za močnejše dame je globlji izrez s plastronom nedopusten; vendar pa se bo ta moda dala v spomladanski liniji izborna nadomestiti na način, kakor to predločuje prvi vzorec na naši sliki. Za srednji model, ki predločuje pomladansko oblačilo, so posebno značilne čipke v obliki enostranske prirejenega revirja, ob strani zapeti pas in plissé, katerega pa lahko nadomestiti tudi enostavno zvončasto krilo. Tretji vzorec na predločuje eleganten plašč za pomembnejše prilike, opremljene z vezeno ter lahkim kožuhovinastim obrobjem, ki bo tudi v letošnji pomladanski modi vrlo upoštevane.

njega, mu je polagala sprednje tace na rame, mu ovohala obraz, kočno pa je dvignila rep naravnost navzgor in pomolela obrnjeno danko poldrugo ali za dve coli iz stoka. Skratka, človek je tudi tukaj zmagal, kakor povsod, le tista stvar z danko je malo od sile.

Sicer na videti radost hijene... to je tudi svoje vrste...

Toda kaj pa pomeni vsa ta stvar in s kakšnim smotrom je napisana? — me mogoče povpraša bravec. — Vidite, povedal sem jo prav za to, da bi nazorno pokazal da mora »človečnost« vedno in neizogibno zmagati nad »hijentvom«.

Včasih se nam zdi, da hoče »hijentstvo« napolniti cel svet, da je razprostrlo krila na desno in na levo in da bo zdaj-zdaj zadušilo vse živo. Take fantazmagorije se čisto lotijo človeka. Okrog in okrog se razlegata peklenški krikot in vrisk: iz globine mraka prihajajo klici, ki pozivajo k sovraštva, k združbam in državljanskim pobojem. Vse živo pada v nerazumljivem strahu na obraz; vse duševno delovanje otrpne pod tlakom ene same moreče misli: poginila je dobroti, poginila lepota, poginila je človečnost. Vse je kakor z neprodinim zastorom zagrnjeno s sovraštvom, klevetništvom, s hijentvom!

Iz narodne borbe pred 50. leti

Srbija. — Milan. — Karagjorgjevići. — Knez Mihajlo. — Slovenija. — Učiteljstvo. — Nemškutarstvo povsod. — Duhovščina. — Škoč. — «Učit. Tovariš.» — «Laib. Schulzeitung». — Vsi uradi nemškutarijo. — Vstaja v Hercegovini in Bosni. — Vstaški poveljnik Slovenec Miroslav Hubmajer. — Črna gora, knez Nikola. — Begunci. — Knez Peter Karagjorgjević in Milanove spletke proti njemu. — Rusi. — Francozi. — Strašna zima. — Muktar paša. — Avstrija se pripravlja na okupacijo. — Mića Ljubibratić. — Luka Petković. — Ljubljanski odbor. — Mraz, koze, kuža. — Bolgari. — Vstaši prodirajo, Turki propadajo.

(Izpiski iz «Slov. Naroda» januarja 1876.)

Aleksander Toman:

Miroslav Hubmajer

Od Balkana do Triglava, zove, zove majka Slava... tako smo peli takrat. In ta klic je našel v naših dušah odjek. In smo šli dolj, na jug. Prvi se je odpravil Miroslav Hubmajer, Ljubljanečan, črkostavec. Sel je v Hercegovino, kjer so Ljubibratić in drugi četniki započeli borbo: za slobodu zlatno, za krst častni.

To je bilo meseca junija, leta 1875. Krutost turškega režima na Balkanu je vzbudila v vseh civiliziranih deželah ogorčenje, vseslovenska misel je začela prodirati v srca slovanske inteligence vseh plemen.

Kmalu je Hubmajerjevo ime zaslovelo. Vsi evropski listi so ga imenovali junaka, neustrašenega voditelja hercegovinskih vstašev, uspešnega stratega, ki je Turkom prizadeval velikanske izgube. Njegova osebna hrabrost ni poznala meje; novine so o njem objavljale poročila, ki so se glasila kakor bajke. A narod, raja, mu je pripisoval nadnaravno moč, kakor da je čudežno zavoran proti krogam sovražnika. Poleg Ljubibratića je Hubmajer v kratkem času postal narodni junak, nepremagljiv četovodja.

Ni čuda, da so bosansko-hercegovski vstaši organizatorji in četovodje na svojem shodu v Jamnici, na avstrijskih tleh, izvolili Hubmajerja za načelnika vseh bosansko-hercegovskih čet. To je bilo meseca decembra 1875.

Na tem shodu je bil navzoč tudi Petar Mrkonjić, ki je takrat načeloval vstaški četi v bosanski Krajini. Na shodu je prišlo do precej burnih prizorov. Petar Mrkonjić je imel dokaj pristašev, ki so hoteli, da on postane vojvoda vsega vstaškega gibanja. Toda predlog ni uspel. Za Hubmajerja so govorili njegovi uspehi, ki si jih je stekel na bojnem polju. Bile pa so še druge okoliščine, ki so nasprotovale Petru Mrkonjiću. On se je šele pred par meseci vrnil iz Švice, kjer je preko 20 let živel v prognanstvu, in ob tem času so Obrenovići vladali v Srbiji (Milan). Narodi imajo slab spomin za svoje dobrotnike, pa morda ni bil osvoboditelj naroda iz tuje sužnosti. Srbski narod je pozabil na Črnega Jurja in na dinastijo, ki jo je on posadil na srbski prestol in katero predstavnik je bil princ Petar Karadjordjević (Mrkonjić). Vdani so mu bili nekateri srbski emigranti v Švici in dijak, ki so v Švici študirali.

Kajpak Petar tudi ni razpolagal z bogastvom, da bi mogel vstaškemu gibanju dati čvrstejšo oporo. Pač pa je srbska vlada podpirala vstaneke z orožjem, municijo in denarjem. Bosansko-hercegovski vstaši iz prejšnjih vstanke in preganjanj srbski sveteniki so našli zavetje in podporo v Srbiji. Le-ti emigranti so se zdaj vrnili iz Srbije, opremljeni z orožjem in denarjem, ki so ga prejeli od srbske vlade. In poleg vseh teh okoliščin sta avstrijska kakor srbska vlada na vse mogoče načine skušali ime Karadjordjevićev ponižati in onečastiti.

Vse to so bili razlogi, da je Mrkonjić na shodu v Jamnici propadel.

Poleg vseh vstaških težav in nepravil pa je bil Petar Mrkonjić vsako minuto izpostavljen tudi smrtni opasnosti od strani zarotnikov. To sem domala jaz nekoč okusil na lastni koži. Po shodu v Jamnici sem se peljal z Mrkonjićem, da se vrneva v naš tabor na turški strani. Bila je velika tema, in ko smo dospeli v neko sotesko, so začele prav v bližini pokati puške. Takoj se je videlo, da so strelj namenjeni nam, ker čutilo se je prav dobro, da svinčenka udarja v kolesa in ogrodi voza. Konji so se začeli vzpenjati in ritati, voznik je izgubil glavo... Jaz vstanem, izvijem vozniku vajeti in bič iz rok ter začnem udrihati po konjih, da so nas v besnem diru odnesli iz nevarnega obližja.

Naslednji dan smo preiskali voz in smo našli na starih sledovih svinčenke, ki so prebile lesovje voza. Če bi bila ena krogla zadela le enega konja, bi bilo po nas.

Pred seboj imam knjižico, tiskano v cirilici, z naslovom: «Četovanje Vojvode Petra Mrkonjića — Kralja Petra. Spisal Milan Karanović.» Tiskana je bila leta 1921, v Sarajevu. Pisatelj pravi v uvodu, da je pisal po poročilih Mrkonjićevih četnikov. Shodu v Jamnici in Hubmajerju posveča več strani. Slednjega naziva za avstrijskega agenta, češ da ga je avstrijska vlada poslala v Bosno in Hercegovino, da deluje zanj in proti srbski stvari. Očita Hubmajerju celo, da je Petru Mrkonjiću stregel po življenju.

S tem se godi Hubmajerju neizrečna krivica! On, kakor vsi Slovenci, udeleženci vstanka, so šli v boj proti Turkom iz najplemenitejših nagibov. Nič, kot čiste slovanske vzajemnosti in čiste istokrvnosti nas je gnalo v Bosno in Hercegovino. Napram Avstriji smo čutili samo gnjev in neomejeno sovraštvo!

Kako je moglo priti do takega gorostanskega obrekovanja?

Ze dejstvo, da je bil Slovenec izvo-

VOJVODA MIROSLAV HUBMAJER, vrhovni poveljnik vstašev. Po fotografiji iz l. 1876.

ljen za načelnika vstaškega gibanja, ki se je smatralo za izključno srbsko, je gotove duhove navdalo s čutom proti Hubmajerju. To je povsem naravno.

Da pa so Hubmajerja nekateri krogi stavili v napačno luč, k temu so pripomogli še drugi okoliščine. Avstriji je vstaneke v Bosni in Hercegovini bil dobrodošel, kakor nalašč. Čim več zmede, tem lažje se bo dežele polastili kot sosedo, tem lažje doseči »pokroviteljstvo« nad njo.

Avstrija ni računala s takratno Srbijo, ker knez Milan je bil itak popolnoma v rokah dunajskih državnikov. Bala pa se je Karadjordjevićev, ker je predobro vedela, da so le-ti precej drugačnega kova kakor Obrenovići...

ALEKSANDER TOMAN. Po fotografiji iz l. 1926.

Petar Mrkonjić, potomec Črnega Jurja in član dinastije Karadjordjevićev, ne sme pod nikakim pogojem obnoviti slavne tradicije dinastije, ki je ustanovila Srbijo...

Na zboru v Jamnici so nasprotniki očitali Hubmajerju, da ga avstrijski vojaški kordon na meji ne preganja in ne ovira tako, kakor preganja in ovira Mrkonjićevce četnike.

To je bilo sicer res; tako je prišlo takratni avstrijski politiki. S tem pa nikakor ni rečeno, da bi bil Hubmajer avstrijski agent ali plačanec.

Seve, tudi to, da je bil Slovenec v bosanskem vstanku uspešen, je lahko prišlo avstrijski politiki, ker uspešen vojvoda v Bosni in Hercegovini zanj ni bil daleč tako nevaren kakor Srb. Ampak Hubmajer je ravno kot Slovenec čutil skozinsko slovansko ter bil predvsem pravokrvni brat Srbov.

Hubmajerju se je tudi očitalo, da je po vstanku in po okupaciji Bosne postal mal avstrijski uradnik. Hubmajer je moral živeti, in če ga je avstrijska vlada vzela v svojo službo, je s tem prav modro ravnala. Popularnost, ki jo je Hubmajer v Bosni užival, je gotovo dobrodejno vplivala na pacifikacijo Bosne. Koliko je v sedanjih Jugoslavij visokih uradnikov in odlikovancev, ki so bili še nedavno njeni zagriženi sovražniki. Se ministri so postali...

Slava Hubmajerjevemu spominu! Ko bo zgodovina v poznejših časih zapisala v svojo zlato knjigo vse one, ki so živeli, delali in trpeli za narod in obstanek naše države, se bo ime Hubmajerjevo bliščalo med prvimi!

Iz zgodovine bosanskega ustanka l. 1875. in 1876

Položaj srbske raje pred vstankom je bil obupen. Srbi so morali dajati turški državi desetino in spahijam (turškim veleposestnikom) tretjino dohodkov. Država pa je svoj del prodajala zakupnikom (kesedžijam), a ti so jemali mesto desetine petino, a spahije mesto tretjine poioivico. Pravzaprav pa so jemali kolikor se jim je zdelo. Vrh tega je morala raja plačevati še porez 26 grošev, za vole in konje po 10 grošev, za ovce po 4 groše, a za svinje po 5 grošev. Kdor ni hotel ali mogel plačati, je bil zaprt in pretepan, mučen ali celo ubit. Spahije so lahko Srbom jemali živino in orodje, a nihče jih ni kaznoval. Pred sodnikom je bil vedno kriv Srb, raja, Turške uradnike so morali Srbi pogoščati in, če so zahtevali, jim privedi tudi dekle ali ženo. Posilstva so bila nekaj navadnega.

JOSIP JURČIČ. Po sliki prof. Ivana Franketa.

To stanje bosanske raje je bilo pravi anahronizem za oni čas. Vse države so že imele ustave, leta 1848, je bilo že davno minilo, a v Bosni in Hercegovini je vladala še vedno tlaka, desetina, pravo suženjstvo.

Bosanci so bežali v Srbijo ali na Hrvaško, Hercegovci pa v Črno goro. L. 1875 so pribegle cele trume v Beograd in v ostala srbska ali hrvaška mesta.

Začetkom julija 1875 so Srbi v Nevesinju ubili nekega Turka, ki je bil prava zver. Iz osvete so Turki ubili štiri Srbe. Nato so se Srbi zbrali, bilo jih je okoli sto. A Turki so pridli na nje in bilo jih je dvesto. Srbi so se morali umakniti in kmalu je zagorela vsa južna in jugoistočna Hercegovina v vstanku. Črna gora je vstaše podpirala z orožjem, municijo in denarjem, a tudi Srbi v kneževini so zbirali za vstaše.

Boj se je začel 15. avgusta. 400 vstašev je udrlo v Prijedor in poklalo mnogo Turkov. Nato so se dvignili Srbi med Uno in Vrbasom, med Savo in Lijno od Kostajnice do Prijedora. P. P. Pecija, Kukrica, Ostoje Kormanov, Marko Bajalica, Vid Bilanović in drugi so napadali Turke in požigali; v stiski pa so begali preko Save. Večinoma so se vršili boji ob avstrijskih mejah. Vstaši so bili slabo oboroženi, ne disciplinirani in brez pravih voditeljev.

Turki so požigali tudi samostane, ki so bili zatočišča vstašev, a menihi, popi in ugledni Srbi so se pridruževali vstajnikom. Beguncev v Hrvatski in Slavoniji, žensk, starecev in otrok, je bilo vedno več. A tudi vstaja se je širila na vse strani. Podporni odbori v Zagrebu, Sisku, Jasenovcu, Petrinji in drugod so imeli mnogo dela s preskrbo beguncev, zbiranjem prostovoljcev in zalaganjem vstašev s strelivom in orožjem.

Septembra 1875 je dospel preko Zagreba v Dubico princ Petar Karagjorgjević, kasnejši kralj Petar Veliki. Ze 16. decembra so se v Jamnici v šoli sestali vsi voditelji vstaških čet. Za glavnega poveljnika je bil izvoljen Slovenec Miroslav Hubmajer, energičen, zelo hraber mož. Milanovi agentje pa so lagali, da teži princ Peter za bosansko krono in so zahtevali celo, da mora Peter oditi z bojišča. Princ je to zahtevo odbil, češ, da se sme vsakdo boriti za svobodo svojega naroda, ker nihče ni vzel rodoljubja v zakup. Tako je princ ostal, a niti Hubmajer ni bil povsod priznavan za vrhovnega zapovednika vstašev, nego so Golub Babić, Trivo Amelica in Janko Bajalica operirali dalje na svojo roko.

Tudi Peter Mrkonjić se je dalje bojeval s četo na Suhi meji. Poslednji njegovi boji s Turki so bili 24. in 30. decembra pri Dobrem selu blizu Zirovca, kjer je pobil sovražnike.

DR. JOSIP VOŠNJAK. Po fotografiji iz l. 1876.

O nadaljnjih dogodkih naj govoré naši izpiski iz «Slov. Naroda». Iz njih naj razvidi čitatelj, kakšne razmere so vladale v januarju 1876 v Srbiji, Sloveniji in med bosansko-hercegovskimi vstaji. Nekatera pojasnila smo dodali iz raznih zgodovin, srbskih virov k dotičnim imenom ali dogodkom.

SREBIA

Zemunski «Graničar» prinaša članek, kateri toži, da »v Srbiji še ni enega človeka, ki bi imel vse vrline patriotizma, oblast, moč in krepost volje, da bi vodil narod v boj, k boljši bodočnosti. A ni ga, nego drug družega ovirajo.« (Sl. N. 1876, I. št.)

Iz Srbije poročajo »Graničarju«, da so prišli na sled zaroti proti knezu Milanu. Zato ostaja Milan doma. Zapri se urednika »Oslobodjenja«. Pričakuje se pronuncijament stranke Karagjorgjevićevcev. (Št. 5.)

Srbski listi v Beogradu in Novem Sadu so neutrudni v pisanju člankov, v katerih bodre in sokole srbski narod in srbsko vlado, naj na spomlad vojno začne proti Turkom, ker pravijo, sedaj ali nikoli je čas, da se Srbstvo osvobodi in zjedini. Če je tem glasom količkar vere, bode na spomlad akcija začela se od strani Srbije. (Št. 6.)

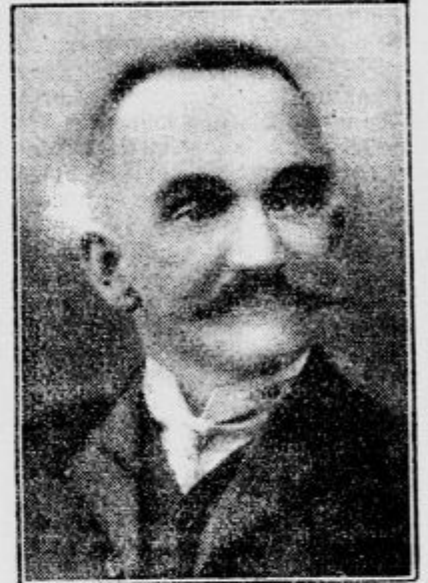
Iz uvodnika »Sl. N.« št. 15: Evropa je še nedavno imela Srbijo za jugoslovanski Piemont; verjela je v njeno misijo ter jo tudi za izvedenje te misije jako cenila. Ideja srbstva se je identificirala že skoro z idejo jugoslovenstva. Celotno jugoslovanstvo je zaupno gledalo na

VIKTOR MERLJAK, slovenski vstaš, ki je Petru Mrkonjiću tihotapil orožje k vstašem. Po njegovi zadnji fotografiji iz l. 1924.

njo... Sanjalo se je Srbom o krvavem maščevanju Vidovega dne, o razdrobljenju turškega gospodarstva v Evropi, o vstajenju Dušanovega carstva in o stari srbski slavi. Vse je bilo krasno osnovano, kar iznenadno iz zasede puška počni in kneza Mihajla mrtvega na tla vrže. To je bil za srbsko idejo smrten udarec.

Naglo je gorela, naglo ugasnila, utrnja se je kakor zvezda utrtnjača. Srbski narod je z Mihajlom izgubil svoj program, svojega vodjo, svojo personifikacijo. Obrenovićevec Milan, zasedši srbski knežev... prestol, ni bil kot Srb odgojen, nego kot »Weltmann« v pariških salonih ter ni imel in tudi še danes nima nobenega pojma o narodnosti... Da Bosna in Hercegovina ne bode srbski — in gotovo je, da ne bode — to ima srbski narod sam sebi pripisati! (Sl. N. št. 15, 20. I. 76.)

FRAN HRIBAR, pok. metteur, ki je tihotapil iz Narodne tiskarne v Ljubljani orožje vstašem. Po fotografiji iz l. 1900.

SLOVENIJA

Ob novem letu 1876 je napisal urednik Slov. Naroda Josip Jurčič uvodnik, v katerem pravi:

»Upajmo, ko smo v sredi srditih bojov za narodno bodočnost, ko stoje sovražne čete na celem liniji še nepremakljive, sedaj, ko so slovanska srca še mehka in komaj ugreta, ko brli pri nas domoljubje kot slaba svetilnica, ki jo vgasne lahen piš, upajmo torej, da živo in svetlo vzplamti v novem letu pred vsem slovanska zavest, narodna zavest... Do tedaj pa je boj naša parola...«

Iz učiteljskih krogov: Nastopil je čas, ko kranjski učitelj ne sme očito priznati, da je Slovenec. Na krmilo so ljudje, kojim je slovenski jezik »Hundesprache« in koji se sramujejo, da jih je slovenska majka rodila... Na slovenske učilne se uriva nemščina. Marsikoj učitelj dal se je preslepiti, in ker je uvidel, da »pri Slovincih zdaj nič ni«, ubežal je v sovražni nam tabor. To so slovenski Efijski in taki nemško-pruskega duha slovensko deco v šoli odgojevali!

MIROSLAV HUBMAJER. Po njegovi zadnji fotografiji iz l. 1903.

Duhovščina obsodila je novoerno (novodobno) šolo za brezversko... Šola bila je duhovščini sredstvo, da se je lahko učitelju nasprotovale... Naznanilo z le, da se začne šolski pouk, se je pridajala navadno kaka ironična opazka, iz koje je hudobno štrlela misel: »saj je vseeno, če pošljete deco vašo v šolo ali ne.«

Dobili smo novega škofa. Iz njegovega pastirskega lista razvidelo se je, da je vnet prijatelj nove šole. A kaj pravi duhovščina na to? Vedno se porablja svoj vpliv proti ljudskemu učilnam... Besede novega škofa bile so z zasmehom sprejete. Nijeden klerikalnih časopisov ni omenil zanimivega pisma našega škofa... Ostalo je vse pri starem. Učitelju kljubuje se še vedno v šoli in zunaj šole!

Tako šoli pogubno vedenje pak podpira tudi naše domače šolske časopise na pr. »Učiteljski Tovariš...« Vedno še nekako sumljivo koketira s prošlo možnarjo. Dà, svetuje učiteljstvu celo

naravnost, naj duhovščino uboga in sluša njene nasvete... Prav je imel oni učitelj, ki je dejal, da »Učit. Tovariši« je bolj klerikalni, kakor vsi drugi ljubljanski časopisi. (Slov. Nar. št. 12.)

»Renegaten, Sklaven, niedrige Bestrebungen, Wolfe im Lehrerkleide, Spione, Heuchler« etc. imenuje »Lai-bacher Schulzeitung« vse slovenske učitelje. (Št. 13.)

Tujemu gospodarju smo sami upogljili svoje tilnike, sami segli s ponižno roko ter sprejeli njegov dar — strup — njegov jezik — nem našemu narodu — povsod in vedno pa prav brezskrbno, kakor bi nas veselilo, da smo vredni pomagati delati oni veliki most, ki bi Tevtonijo z našim lepim slovanskim Jadranom zvezati imel. Le pogledimo v razne c. kr. kancelije, javne in privatne pisarne po Kranjski od one deželne odbora do zadnjega župana, od knezoškofjskega ordinarijata do zadnjega lokalista, c. kr. pošto, vse šolske svete in jedno besedo povsod našli bodejo, če ne čisto samo, pa vendar največ maščine. (Št. 18.)

Jugoslovansko bojišče. — Vstaši

Iz Dubrovnika javljajo, da je šel Ljubibratić v Cetinje nagovarjat, kar Črna gora boj začne.

V Hercegovini je ustanovljen samostan vilajet. Generalni guverner tega vilajeta je imenovan Rauf paša. To je abotno, ker nima zdaj že nobenega pomena. Zdjaj je Hercegovina po večjem vstaški. (Sl. N. 1876, 1. št.)

Vstaši pod poveljstvom Sočice in Simovića so zopet veliko zmago priložili in Turkom veliko živeža vzeli. Naš vrli rojak Miroslav Hubmajer, glavni poveljnik bosenskih vstajnikov, nam iz Bosne piše, da se vstaja v gornji Bosni dobro organizuje. (Sl. N. 2. št.)

Že naslednjega dne pa poročajo, da je zmagal Rauf paša in da je bila četa prostovoljcev razpršena.

Neki dunajski graver je dobil iz vstaškega tabora naročilo za 80.000 svetinj. Te svetinje naj bi imele na eni strani stavek iz narodne pesmi, na drugi pa geslo: Za vero in slobodo! Graver je hotel zvedeti, bo li tudi avstrijska vlada delo dovolila, in je šel k policiji ter je predložil naris. Policija pa mu je delo prepovedala. (3. št.)

»Polit. Corr.« pravi, da so vstaši najprej zmagali, potem pa vsled neskrbnosti Peka Pavlovića bili zmagani. Vstaji tudi to ne bode škodilo; pomlad postavi še druge boritelje na bojno polje. Iz Kostajnice se poročajo, da so bosenski vstaši pri Drakšeniću napali Turke, razbili jih, več glav posekali in nekaj konj osvojili. (4. št.)

Iz okolice črnogorskega kneza se zagreškimi listom poročajo, da bo Črna gora konec februarja v akcijo stopila. To je pisala črnogorska veljavna oseba našemu rojaku Hubmajerju. V Bosni je bil izmed slovenskih prostovoljcev od Turkov ujet Slovenec Mejač. Odveden je bil iz Bihaća v Sarajevo. »D. Ztg.« poročajo, da je v turški ječi zblaznel. (5. št.)

»Polit. Corr.« poročajo, da je bilo pri Krstcu 600 vstašev ubitih, ker Turki so vstajnike napali, ko so se ti razhajali. Pavlović, ki je vstaše tako nesrečno vodil, je moral iti v Cetinje in odslej bode neki črnogorski serdar prevzel vodstvo vstaje. Vodja legije tujevcev, kapitan Barbieux, pričakuje vojakov in podpore iz Francije. Rauf paša je poslan na Kredo, na njegovo mesto pa pride bivši poslanik Ali paša.

Število bosenskih beguncev v vojni Granici je naraslo na 27.999 duš. Največ (5604) jih je v Glini, v okraju Novi 5308, v novog diškanskem okraju pet tisoč 355, ostali so v Petrinji, Dubici, Vrginmostu Orlovcu in Dolnjem Lapku. (Št. 6.)

Cesar avstrijski je poslal knezu Nikoli črnogorskemu vso pripravo za pisanje iz srebra, emajla in drago okrasno. Na vsaki strani so kneževski grbi in cifre. »Glas Črnogorca« piše, da je ta dar nov dokaz simpatije in prijateljstva med avstrijskim cesarjem in črnogorskim knezom.

50.000 patronov za vstaše so nekemu osiškemu trgovcu na Magjarskem zaplenili. (Št. 6.)

Dalmatinsko namestništvo je avstrijskim trgovcem prenehalo prodajati vstašem strelivo in živila.

»Polit. Corr.« poročajo, da je bil vstaški vodja Sočica po izdajalskih vohunih zapeljan v zasedo, od 5000 Turkov obkrožen in le izredni hrabrosti vstašev se je posrečilo, prohibiti se ven.

Iz Petrogradja je v Črno goro poslan sanitetni kor z materialom za sto bolnikov in s 57.000 rublji za podpora hercegovskih beguncev. (7. št. 11. januar. 1876.)

Iz Jesenovca poročajo 5. jan. »Agr. Ztg.«: Odkar je Hubmajer na Jamnici sklenil shodo poveljništvo prevzel, se je v vstajniških krogih Bosne mnogo preobrazilo. Slabo gospodarstvo je odstranjeno. Odkar so morali nekateri udje škofjskega odbora (kakor Pelagić) iz Avstro-Ogarske oditi in odkar so knez za Petra Karagiorgjevića prenevali bojevati se za svoje lastno dobičkarstvo, sicer bi moral boljši zapustiti — pridobila je vstaša zdravjeji temelji ter le je želeli pri znani energiji Hubmajerja najboljši uspeh. V teh krajih Bosne so le še samo mali oddelki vstašev, odkar je preloščena glavna akcija na Suho mejo. (Št. 8.)

Iz Trsta poročajo 10. jan.: Da bode vstanek na jugu rešil ubogo rajo turškega jarma, porok je nam hrabrost vstašev in pomoč vseh vzhodnih slovanskih plemen, kakor vseh svobodnih in neslovenskih narodov. Lepo je bilo videti čvrste Ruse, ki so odhajali v

VOJVODA PETAR MRKONJIĆ,
poznejši: kralj Peter I. Veliki,
Osvoboditelj.
Po risbi iz l. 1876.

obilnimi darovi iz Trsta v Črno goro. Da Črna gora v akcijo stopi morda še ta mesec, to se tukaj govori, kajti agenti črnogorski nakupili so mnogo živeža in streliva, med tem obilo dinamita. Prostovoljci vedno še dohajajo; pretečeni teden je bilo videti po tržaških ulicah hoditi nekoliko francoskih obrazov, ki so še svoje oboroženje v tukajšnjih zalozah dovršili. (Sl. N. št. 8.)

Iz Metkovića poročajo tržaškim listom, da so turški poveljniki v Hercegovino in Carigrad pisali, da se nove reforme, vsled katerih bi kristjanje imeli tako pravico ko Turki, ne dajo izvesti, ker potem bi se turško prebivalstvo uprlo in z orožjem vzdignilo. To je gotovo in vendar se naši krščani nemškutarji ne sramujejo Turke zagovarjati in psovati krščanske vstaše.

Iz Dubrovnika brzojavljajo 11. jan.: 300 turških vojakov je pri Banjani zmrazilo; več stotin jih leži polzmrzlih po bolnicah. Turški vojaki iz Azije evropske zime niso vajeni. V Hercegovini je pa letos (1876) nenavaden mrz (Sl. N. št. 9.)

VOJVODA LUKA PETROVIĆ,
vodja hercegovinskih vstašev.
Po risbi iz l. 1876.

Iz Dubrovnika poročajo »Pol. Corr.«, da bodo Turki v Hercegovini vstaše v trdnjavah čakali, vstašev ne napadali, v Mostaru pa zopet jedno komisijo naredili, ki bode vstaše mirala ali pacificirala — katerej pa noben vstaš verovat ne bode. Turška vojska bo na črnogorske meje pazila, da Črnogorci ne bi mogli vstašem na pomoč. Tu bodo turške divje čete mejo oskrunile in vojna se začne. (Št. 10.)

MICA LJUBIBRATIĆ.
Po risbi iz l. 1876.

Črnogorski knez je sklical vojni zbor, v katerem je bilo sklenjeno, da knez s celo črnogorsko vojsko maršira v hercegovinsko planjavo, ako bodo Turki res večje vojno krdelo postavili na črnogorsko mejo.

Iz Dubrovnika se 12. t. m. Agr. Ztg. brzojavlja: Muktar paša bode v kratkem vse strateško važne kraje na črnogorske meje zasedel.

Od bosenske meje se dunajski »D. Ztg.« poročajo, da je zbranih uže 2000 vstašev, kateri nameravajo v kratkem na Turke udariti. V glavnem kvartirju v Jamnici, kjer je poveljnik Hubmajer, dohaja vedno več prostovoljcev. (Št. 12.)

Iz Kostajnice se 14. t. m. Agram. Ztg. brzojavlja: Turki nabirajo redil vojsko pri Bušimi, da bodejo eventualne napade odbili. Vstaški tabor blizu Jamnice na bosni, zaradi množice vedno s prihajajočimi prostovoljci. Blagoslovila se je ondi tudi vstaška zastava.

Iz Dubrovnika poročajo 19. jan.: Včeraj popoldne je bil velik boj med Turki in vstaši v Radovanovem ždredu med Trebinjem in Drjenom. Trije tabori turške vojske so bili tepeni in razbiti. (Št. 15.)

»Kreuzzeitung« v Berlinu je prinesla članek, da jedini pot za Avstrijo je, da Bosno osvoji. »Sl. Narod« piše: Nemci žele zveze z Bismarkom, Slovani želimo, da bi Avstrija hodila sporazumno z Rusijo. (Št. 16.)

Hubmajer mrtev? »Deutsche Ztg.« poročajo iz Kostajnice, da je naš Hubmajer v ostrogu zavratno ustreljen. Že pred nekaj tedni se je pisalo, da neki ljudje, katere samopridnost in lopovstvo vleče med vstaše, pisano gledajo značajnega in vse sleparstvo sovražečega Hubmajerja. (»Sl. Nar.« št. 16.)

A Hubmajer je telegrafiral, da je živ in zdrav! (Št. 17.)

Hubmajer in drugi vstaši.

Miroslav Hubmajer, rojen leta 1851. v Ljubljani, po poklicu tipograf, je bil v Segedinu topničarski podčastnik, leta 1875, pa je, jedva 24 let star, odšel kot prostovoljec na pomoč bosansko-hercegovskim vstašem. Vstaše so tajno podpirali črnogorski in laški prostovoljci.

VOJVODA MIROSLAV HUBMAJER
s svojim štabom.

Od leve proti desni: Tomašević, Baković, Hubmajer, Vukalović, Babić.
Po risbi iz l. 1876.

Hubmajer se je pridružil vojvodom vstašev, Miči Ljubibratiću, Golubu Babiću, Luki Petkoviću, Tomu Tomaševiću, Tripku Vukaloviću, Radu Bajkoviću, Porobiću i. dr. Kmalu je imel Hubmajer lastno četo, ki jo je vodil izredno spretno in hrabro. Vzdrževal je izvrstno disciplino in si znal pridobiti popolno zaupanje. Vstaši, ki si niso mogli zapomniti njegovega priimka, so ga zvali »črni Miroslav« zaradi njegove goste črne brade in črnih brk. Turki so se silno bali Hubmajerjeve junaške čete. Razpisano je bilo 3000 cekinov na Hubmajerjevo četo. Tako se je moral Hubmajer bati: celo lastnih ljudi. Neko noč se je res pripilil neki velikan v šotor, v katerem je Hubmajer spal. A Hubmajer se je pravočasno zbudil in skočil na izdajalca tovariša, ki je imel v roki handžar. Izdajalec je dal takoj ustreliti, in posledje se ni upal nihče več seči po njegovem življenju.

O Hubmajerju so nastale cele legende. Tako se pripoveduje, da je sam na konju pognal v beg 2000 turških askerjev blizu samostana Duže, tri ure od Dubrovnika.

Obegal je utrdbo Drijeno, se ponoči sam spizljal do nje in jo skušal z dinamitom pognati v zrak. Posrečilo pa se mu je to le deloma.

Nato je šel v civilni obleki v turško mesto Kostajnico vohunit; vstopil je v kavarno in se delal Nemca, ki ne razume ne turščine, ne srbsčine. Zvedel je marsikaj, potem pa odšel in zaklical: »Hej, Mujol Eto ti Miroslava!« — Turki so zaman streljali za njim in nagrade niso prejeli.

Enkrat so mu v bojnem metežu ustrelili konja, a rešil se je z divjo hrabrostjo. Tudi češki pisatelj Jos. Hočeček je pisal o Hubmajerju z velikim občudovanjem v knjigi »Za svobodo«.

Po bojih v Hercegovini in Bosni je Hubmajer odšel o božiču 1877. v Srbijo, kjer je bil poveljnik srbske baterije v bitki na Javoru in drugod. Ker Milanu ni maral služiti, je odločil majorsko uniformo ter se vrnil v Ljubljano. Služil je v Narodni tiskarni. A kmalu se je vrnil med vstaše v Stari Srbiji, se boril v Makedoniji in pomagal tudi Bolgarom proti Turkom. Z Nikolo Pašićem je bežal v Bukarešto in si tam ustanovil litografski zavod; nato je bil zopet v Beogradu urednik in izdajatelj dnevnika »Belgrader Zeitung«, a leta 1896. je sprejel službo v deželni muzej sarajevskem. Obenem je deloval kot novinar in bil v zvezi z mnogimi jugoslovanskimi politiki.

Dne 1. marca 1910. zvečer je naglo umrl, baje na srčni kapi. Nekateri pa sumijo, da je bil od avstrijske strani otrovan.

Hubmajer je bil izredno simpatičen mož, poletna duša, goreč idealist, ki se je vse življenje nesciščno boril za svobodo Jugoslovenov.

Miča Ljubibratić, visok, močan Črnogorec ali Hercegovac, rojen poveljnik, ki je znal vsakomur imponirati, je bil temna, zagonetna pojava. Očitati so mu lehkomišelnost in celo izdajništvo,

a bil je vsekakor zelo sposoben, hraber in zaslužen vstaš.

Luka Petković, star vstaš, nekdanj bogat Trebinjec, molčeč, je užival izredno spoštovanje med vstaši. Po prvem nesrečnem vstanku je moral bežati v Črno goro, a se je kmalu vrnil, se znova boril in padel za svobodo.

Peter Mrkonjić-Karagiorgjević je došel med vstaše v septembru 1875. in jim pripeljal orožja in obleke. Boril se je v vrstah vstašev kot navaden vstaš. Na nesrečo je njegov sluga izblebetal njegov rod. Proti princu so se začele intrige, inspirirane iz Beograda in z Dunaja. Zato je imel tudi med vstaši mnogo nasprotnikov, celo smrtnih sovražnikov. Tudi v Ljubljani so nekateri dvomili o njegovi rodoljubni nesebičnosti.

Ljubljanski odbor za zbiranje milodarov

za pribežle Hercegovce in Bosance je po Sloveniji in drugod od 19. jan. nabral 3783 gld., 1000 frankov v zlatu in 3 srebrne dvajsetice. V odhodu sta bila J. N. Horak, predsednik, Vaso Petričić, pa denarničar. Ta odbor je skrival pošiljal vstašem tudi orožje. Orožje so nakupovali Jos. Jurčić, dr. Jos. Voš-

Ostanke

za smešno nizko ceno,
vse zimsko blago
pa globoko pod lastno
ceno prodaja

„Tekstilbazar“, Ljubljana,
Krekov trg 10, prvo nadstropje in pritličje
nasproti Mesinoga doma. 597

Našemu ženstvu!

Društvo »Kuratorij slepcev«, ki ima namen skrbeti za izobrazbo slepcev in jim postaviti »Dom slepih« v Ljubljani, je sklenilo na eni izmed svojih sej še v l. 1925., tedaj ko se je praznovala stoletnica Braillovega točkopisa za slepce, da zopet oživi delovanje za knjižnico s knjigami za slepce v Braillovem točkopisu, ki se je začelo že v vojnem času začetkom marca leta 1918.

Takrat se je slovensko ženstvo na inicijativo tedanje usmiljenke sestre Klare Vrhunčeve, ki je imela v oskrbi slovenske vojne slepce v graškem »Odi-liebenblinden-Anstalt« in na uvodno predavanje ge. profesorice Minke Skabernetove v Ljubljani o ustanovitvi knjižnice za slepce, navdušeno odločilo, da se posveti kulturnemu delu, prirejevanju del naših slovenskih pesnikov in pisateljev v Braillovo pismo. Po vestnem proučevanju raznih slovenskih leposlovnih del in poučnih spisov so prosile naše žene gospode avtorje in založnike, da so jim brezplačno dovolili ročni pretisk svojih del v svrhu ustanovitve knjižnice za slepce.

Ako si hočejo slepci svoj gospodarski in socialni položaj izboljšati, morajo poznati vse vire, po katerih razširjajo vidci svoje duševno obzorje. V to jim služijo poučni in strokovni spisi tozadevnih pisateljev. Kakor užitek in vir zabave pa nudi slepcem čitanje leposlovnih spisov v urah, ko naj počivajo po svojem delu! Čitanje je pa eden izmed najboljših od pomočkov proti škodljivemu razmišljanju slepcev o lastni nesreči in še bolj proti škodljivemu dolgočasju.

Ker v Sloveniji doslej še nimamo tiskarskega stroja za Braillovo pismo, bodo morali še nadalje nadomeščati po strojih tiskane knjige rokopisi v Braillovem točkopisu. Tudi v drugih državah jih uporabljajo še dandanes, dasi tiskajo v večji meri na stroje. Za izdelovanje rokopisov v Braillovem točkopisu so se kakor drugod tudi pri nas oglasile izobražene žene in dekleta.

Izmed 100 slovenskih žen in deklet, ki so se prijavile l. 1918. za brezplačno pretiskanje knjig v Braillovem črkopisu, sta kmalu dokončali in oddali svojo prevzeto nalogo dobri dve tretjini, ena tretjina pa do danes še ni izvršila svojega dela in tudi ni vrnila v svrhu prepisovanja sprejetega papirja, tablice in pisala.

Ker nameravamo delo, ki je bilo namenjeno tej tretjini, dokončati in sedaj v splošnem povečati knjižnico, vabimo predvsem tiste gospe in dekleta, ki niso držale svoje obljube, da čim prej izgotove knjige in jih potem oddajo njihovega namenu ali pa, da vrnejo izposojeni papir, tablico in pisalo ter povedo naslov knjige, ki bi jo bile morale prepisati. Skrajen čas je, da urede to svojo prevzeto dolžnost!

Nadalje opozarjamo tudi vse one, ki so častno dokončale svoje prevzete naloge, naj se iznova posvete poštvalnem delu za slovenske slepce.

Pomoževanje slovenskih knjig v Braillovem tiskopisu naj nudi izobraženi Slovenci najljepšo priliko udejstvovanja na kulturnem polju.

Razstava »Slovenska žena«, ki naj poda pregledno sliko ženskega dela na kulturnem, socialnem, karitativnem, obrambnem, feminističnem in obrtnem polju in se bo vršila letošnje poletje v času velesoja, to je od 26. junija do 6. julija, naj pokaže, da današnji odkli na slovensko ženstvo v svrhu pomnoževanja slovenskih knjig v Braillovem tiskopisu, ni bil glas vpjočega v puščavi.

Da dosežemo svoj namen in čim več novih svežih moči ter kolikor mogoče veliko prejšnjih poštvalnih delavk v tem pogledu, bo od 11. februarja dalje vsak četrtek med 3. in 5. uro popoldne dalala navodila v pisanju z Braillovimi črkami in prepisovanju knjig v Braillovem črkopisu ga. profesorica Minka Skaberne v sobi 4. vadniškega razreda, ki je v l. nadstropju državnega ženskega učiteljskega na Resljevi cesti.

Dela ne bomo nagrajali, papir, kovinsko pisalo in tablico za pisanje pa dobi vsaka poštvalna Slovenka od društva. Pouk v pisanju je brezplačen.

Na obilno udeležbo vabi odbor.

Za vadniške kapacitete

Levito imeti ni zadosti, treba jo je znati tudi ohraniti, a to je mogoče edino s porabom in uporabo. Vse to je mogoče s porabo in uporabo. Vse to je mogoče s porabo in uporabo.

VISAGINE
ADELINA PATTI

Levito imeti ni zadosti, treba jo je znati tudi ohraniti, a to je mogoče edino s porabom in uporabo. Vse to je mogoče s porabo in uporabo. Vse to je mogoče s porabo in uporabo.

Visagine
ADELINA PATTI

Podpirajte Društvo slepih!

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Začetek ob 20 uri

Nedelja, 7.: ob 15.: »Druga mladost«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Ob 20.: »Obt gospo Warrenove«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Ponedeljek, 8.: »Naša kria«. A. Torek, 9.: Zaprto. Sreda, 10.: Akademija v počaščenje Prešernovega spomina. Izv. Četrtek, 11.: »Druga mladost«. C. Petek, 12.: Zaprto. Sobota, 13.: »Ani Cristie«. Premijera. Izv. Nedelja, 14.: ob 15.: »Vdova Rošinka«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Ob 20.: »Ani Cristie«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Ponedeljek, 15.: »Henrik IV.« B.

Ljubljanska opera

Začetek ob 20 uri

Nedelja, 7.: ob 15.: »Manon«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Ponedeljek, 8.: Zaprto. Torek, 9.: »Manon«. Gostovanje g. Josipa Rijačeva. Predstava v korist Udruga gledaliških igralcev. Izv. Sreda, 10.: Zaprto. (Generalna.) Četrtek, 11.: »Zvedave ženske«. E. Petek, 12.: »Večni mornar«. Premijera. Izv. Sobota, 13.: »Don Juan«. D. Nedelja, 14.: ob 15.: »Zvedave ženske«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Ponedeljek, 15.: Zaprto.

Mariborsko gledališče

Začetek ob 20 uri

Nedelja, 7.: ob 15.: »Prelom«. Gostovanje četvorice mladih iz Ljubljane. Ob 20.: »Zlahtni meščani«. (Kuponi.) Ponedeljek, 8.: Zaprto. Torek, 9.: »Zlahtni meščani«. A. (Kuponi.)

Ljubljansko marionetno gledališče

Nedelja, 7.: ob 3. in 6.: »Gozdni kralj Lavrin«. Spisal Fr. Poci. Predprodaja vstopnic od 10. — 12. dop. in pol ure pred začetkom predstave pred malo dvorano v Narodnem domu. Cene prostora od 3 do 10 Din.

Koncert g. Holodkova v Mariboru

Dne 5. t. m. je nudila ljudska univerza v Mariboru zopet izreden užitek. Na večeru ki je imela na sporedu »Rusko pesem« je nastopil baritonist g. Pavel Holodkov iz Ljubljane, prejšnji bariton Moskovske opere. Spored je obsegal poleg efektne in melodične arije Borodina iz opere »Knez Igor« tudi romane Čajkovskega, Rubinstejna, plemenito in širokopetno »Spilite orli bojevitosti«. Kornilova ter rusko narodno »Zašumela, razigrala...«

G. Holodkov razpolaga z naravnost sijajnim pevskim materialom. Njegov zmagovit glas je zvočen in mehak, vseskozi uglasjen, tehnika predavanja izvrstna. Podala pesmi z vso dušo, s silnim temperamentom. Na mimiki spoznaš takoj opernega pevca izbranih kvalitet. Njegova domena so junaške partije, zato pojmuje tudi lirčna mesta povsem dramatično.

Spremljal je umetnik na klavirju g. kapelnik A. Balatka, čigar fino in diskretno spremljevanje je napravilo na vse poslušalce dober vtis. Dvorana je bila dobro zasedena, razpoloženje občinstva kar najbolje.

Gozdni kralj Lavrin

(K današnji premijeri v Marionetnem gledališču »Atena«.)

Živel je kralj, dobri duh... solnce življenja, svečenik radosti, sodnik in klicar pravičnosti... Ni ga videl nihče, ali kdor ga je potreboval, kdor je trpel krivico, ga je ugledal v najtemnejši uri in kralj mu je pomagal...

Taka je pravilica. Tolažila kot so vse pravilice, obetajoča zmago solca nad temo, in kakor v vsaki pravilici, je tudi tu treba zmago solca nad temo razumeti kot zmago notranjega človeka nad zunanjim. Toda ta notranji svet je v pravilici prikazan prav tako živo, pri Pocijevi lutkovni igri je isto skrivnostno kraljestvo že čisto domače, blizu nam je, da nas ni strah... in tak kralj pravice in ljubezni je tudi gozd, ni duh Lavrin, vtelesena vsemoč gajev in lesov, pravitelj, molčeca, dobra moč. Dejanje se odigrava v dveh ravlinah: na eni so svetla bitja: Ljubislava, princ Zmagoslav in ves krogi okrog njiju, na drugi strani sovražen svet... svet tope, brezmiške brezobraznosti, nasilja in rušilstva zakonitosti: čarovnika, roparja... Nad obema svetovoma pa sumijo gozdovi kot psalmi ubranosti. In tedaj se iz drevesne dupline prikaže bajni kralj... Za-

stirna godba so njegove besede... srebrna mesečina silje iz njih in palčke probuja, zarlo kliče v mladi dan... Igra »Gozdni kralj Lavrin«, je živa pesem gozda. Po Klemenčevi inscenaciji mora močno vplivati. Tak je na pr. prizor v četrtim dejanju, ko se razprostira sprevod Lavrina in njegovega spremstva. Zivahni so prizori v razbojniški koči: na pr. Gašperjeva pesem pri raznju, dvospev obeh roparjev, mičen je dvojni obeh hrustov... Vsako dejanje je v okviru Griegovih zvokov, ki vzdajo celotnemu mišljenju še posebno barvitost. s. d.

Hudožestveniki izven domovine

Skupina igralcev »Hudožestvenice teatra« v Moskvi, ki se nahaja že več let izven domovine in si je izvolila za svojo stalno bivalistično Prago, zaključuje pravkar četrto leto svojega gledališkega delovanja. V zadnjem času so se izvršile v skupini važne izpremembe. Letos se je pravzaprav skupina šele popolnoma osamosvojila potem, ko je pretrpela dve težki izgubi. Dosedanja voditeljica in umetniška predstavnica praških Hudožestvenikov Marija Germanova je odšla v Pariz ter se je morala podvreči težki operaciji. Drugi stebel skupine, režiser Masalitnov, pa je sprejel mesto vodje bolgarskega gledališča v Sofiji. Že s tema dvema izpremembama se je pokazala potreba reorganizacije skupine. Važno pa je, da so ostali tudi tej secesiji ohranjene nekatere prav dobre moči. Med starimi člani najdemo še vedno igralca Pavlova in umetnico Križanovsko. S sodelovanjem teh dveh članov upa skupina, da bo lažje nastopala kakor doslej, ko ji je večkrat oteževalo delo ga. Germanova. Skupina je imenovala za svojega režiserja g. Sarova.

Pod njegovim vodstvom so začeli igralci in igralke študirati večino ruski klasični repertoar. Posvetili so pri tem največjo pozornost igram, ki predstavljajo solnčnijsko stran ruskega življenja. Obenem pa so sklenili, da bodo gojili po možnosti tudi sodobne ruske dramske proizvode ter na ta način seznanjali evropsko javnost z najboljšimi vzorci ruske dramatike.

Za tekočo sezono so Rusi naštnudili več novih iger. Postavili so na spored Ostrovskega igr »Uboštvo ni sramota« ter Tolstoevo dramo »Živi mrtveci«. Prva predstava te drame bo v Pragi koncem januarja. Skupina je naštnudila tudi Puskinove igre: »Kameniti goste«, »Gostija za časa kuge«, »navljala bo Gogoljevo »Ženitev«, Dostojevskega Selo Stepančikov«, Gorko »Na dneve in Dickensov »Zvijlenjski boj«.

Sedaj pojde skupina na gostovanje. Prve predstave se bodo vršile v Podkarpatski Rusiji, sledila bodo gostovanja v Nemčiji, posebn v Monakovem, v Belgiji in bržkone tudi v Franciji. Ni izključeno, da obiščejo Hudožestveniki celo Dunaj in Budimpešto. Gostovanja v Jugoslaviji so postala za disidente Hudožestvenikov takorekoč že tradicionalna. Režiser Sarov se poleg drugega dela trudi in iče slovanskega avtorja, s katerim bi nanovo poizvel slovansko gledališko umetnost ter zainteresiral zanj evropsko javnost. Iz denarnih ozirov pa sponje Rusi poleg gledališča še rusko-češko filmsko podjetje, ki naj bi podprlo njihova umetniška stremjenja na odru.

Prešernova proslava v Ljubljanskem dramskem gledališču. V sredo 10. t. m. ob 8. zvečer bo v Ljubljanskem dramskem gledališču Prešernova proslava z zelo pestrim programom. Med drugim nastopi tudi nečakinja pokojnega pesnika ga. Vida Jeračeva. Na sporedu so glasbene in recitacijske točke ter uvodna beseda pesnika Otona Zupančiča.

Marionetno gledališče »Atena« v Narodnem domu. Vprizori v nedeljo 7. t. m. ob 3. pop. in ob 6. z. v. P. celjevo pravilno igr »Gozdni kralj Lavrin« v 5. dejanjih. Na to vprizoritev posebno opozarjamo občinstvo, ki bo imelo sedaj priliko videti svet vzornu lutkovno igro: romantično viteško zgodbo — motiv ugrabitve prepleteno z mitom o kralju Lavrinu, posebejlenem duhu-čuvanju gozdov in gajev, zaščitniku pravice in dobrote. Ne manjka pa tudi romantične ironije, s katero Poci na pr. v uvodnem prizoru za hip namenoma razbije iluzijo. Gašper je tudi v tej igri pravi razpletalec vseh zadrž in zank in vžaja vse mišije živahnost in razgibanost. Igra je prepletena s prav mičnimi pevskimi

vložkami in delno glasbeno spremljavo.

Poci:

Josip Rijačev gost v naši opori. V torek 9. t. m. gostuje v operi »Manon« kot Des Grieux ljubljenski ljubljanskega občinstva. Rijačev. To je ena njegovih najboljših vlog. Vse ljubitelje lepote peja opozarjamo na ta izredni umetniški užitek. Predstava se vrši v korist Udruga gledaliških igralcev. Odbor Udruga prosi cent. občinstvo, da dokaže z mnogobrojnimi posetom, da zna ceniti in vpoštovati trud in kulturno delo članov slov. Gledališča. Tudi vsa druga zasedba bo prvovrstna. Sodelujejo g. Lovštevica, Poličeva, Potnčkova, Korenkova in g. Betetto, Šubeli, Janko in Mohorič. Opero dirigira in režira g. ravnatelj Poci.

Narodno gledališče v Ljubljani. Danes v nedeljo 7. februaria se pole v opernem gledališču popoldne ob 15. uri Massenetova opera Manon pod vodstvom in v režiji opernega ravnatelja g. Mirka Poliča. Opera je pri našem gledališču občinstvu izredno priljubljena in to vso lepilo sladkih melodij, ki prevečajo to delo. Glavne vloge poje g. Lovštevica ter g. Banovec, Betetto in Mitrovič. V drami se vprizori ob 16. popoldne vsehvalovna česka veselica »Druga mladost«, zvečer ob 20. pa Shawova drama »Obt gospo Warrenove«. Predstave so ljudske in veljajo za ne znižane cene. Tekom prihodnjega tedna ima Nar. gledališče dve premijeri. V operi bo Večni mornar v dramu na O' Neilla »Ana Christie«.

Koncert Glas. Matice v Mariboru bo 3. marca. Na sporedu so Haydnovi »Letni časi«. Solopartije so v rokah sopranistke g. Pavle Lovštevica, tenorja g. notarija Ačiča iz Maribora in basista opernega pevca Križala iz Zagreba. Po možnosti so koncert ponovi 7. marca v Celju.

Vsehvalovna Mollirova komedija »Zlahtni meščani«, ki je vzbudila pri občinstvu mnogo zanimanja in je pri vsakokratni vprizori ritvi izzvala mnogo smeha, se ponovno vprizori v nedeljo 7. februaria ob 20.

Cankarjev »Ilapce Jernej« na mariborskem odru. V najkrajšem času vprizori mariborska drama ob pedesetletnici rojstva pokojnega Iv. Cankarja dramatično povest »Ilapce Jernej« in njegova pravica »v režiji« ravnatelja drame g. Brajine. Že sedaj opozarjamo cent. občinstvo, da bo ta vprizoritev z ozirom na čisto nov način inscenacije (vzbojen horizont) posebnost prve vrste in za Maribor nekaj čisto novega.

Mlad slovenski slikar v francoskem tisku. Pariska »La Revue moderne« omenja v svoji številki od 30. januarja mladega slovenskega slikarja g. Brunona Vavpotiča, ki se izraža o nem v laskavih besedah. G. B. Vavpotič je specialist za gledališke dekoracije.

Staroklasična muzika v Beogradu. V soboto zvečer je priredila beogradska ljudska univerza večer staroklasične muzike. Na sporedu so bila dela iz staroklasične glasbene literature, namreč skladatelji: Bach (Sonata za flavto, violino in klavir), Händel in Gluck, Tartini (Sonata v G-molu), Pugnani I. dr. Produkcija se je vršila pod protektoratom društva ljubiteljev lepih umetnosti »Cvjetka Zuzorić«.

Večer skladatelja Ravela v Hamburgu. Ravel, poleg Debussyja naimejnejši zastopnik impresionistične glasbe med franc. z, je priredil v Hamburgu koncert, na katerem je izvajal lastne skladbe. Da je storil to baš v Hamburgu, mu je dalo pobudo deistvo, da se je lani v Hamburgu izvajala njegova opera »Spanska ura«, katero je občinstvo sprejelo s prav toplimi simpatijami. Mojster je sviral lastne kompozicije najprej na klavirju, potem pa je nastopili godalni kvartet iz Wiesbadna ter je izvajal Ravelovo skladbo za štiri instrumente. Ravel je publika sprejela zelo priščno. To je prvi francoski nastop te vrste na nemškem ozemlju po vojni.

Nova drama pisatelja Maeterlincka. Znan belgijski rojak pisatelja Maurice Maeterlinck je napisal novo dramo z naslovom »Marie Victoire«. Stvar je napisana s posebnim ozirom na angleško igralko Noro Johnstonovo in se prvič vprizori v Londonu. Po snovi spada drama v dobo francoske revolucije.

Rosčev kvartet je izvajal zadnje dni v Zagrebu tri godalne kvartete L. van Bee thovena. Prireditelj je bila razprodana do zadnjega mesta. Kar je v Zagrebu popolnoma razumljivo. Nastopili so: Arnold Rosč, Paul Fischer, Anton Ružička in Anton Walter.

Koncertne in gledališke novice iz Beograda. Koncertna agencija »Baikan« se dogovarja z upravo ruskega gledališča »Simja pica« glede gostovanja v Beogradu. »Sinja pica« je žela zadnje čase v Ameriki veljanske uspehe. Skupina je volina priti v Beograd s celokupnim oseblom. Zbor šteje rad 70 članov, ter ima s seboj tudi balet, orkester in dekoracije. Dne 22. februaria bo koncertiral v Beogradu češki violinski virtuozi Jan Kubelík. Njegova produkcija bo v »Luksozju«. — Poznanja s Salapinovim impresarijem se nadaljuje. Merodajni krogi se trudijo, da bi pridobili glasovitega pevca za več nego en koncert, toda njegovi

pogoji so tako težki, da je leđva pričakovati pozitivnega uspeha.

Komponist Slavko Osterc v Pragi. Skladatelj Slavko Osterc je te dni delal skušnjo na parškem konservatoriju ter je na pravil izpit iz instrumentacije in kontrapunkta z odličnim uspehom. Moral je predložiti izpraševalni komisiji v pregled tudi svoje skladbe, ki jih je enoglasno odobrila. Predložene kompozicije so se izvajale svoj čas v Celju na Osterčevem večeru. V kratkem se bo vršil v Pragi koncert s sporedom modernih slovenskih glasbenikov. Na programu bodo: Škerjanc, Kogol, Ravnik, Lajovic, Risto Savin ter Raiko Osterc. Vsa skladatelji bo zastopan z eno točko, Osterc pa s šestimi.

Stoletna srbskega dramatika Stevana Stevanovića. Dne 3. t. m. so obhvalili v Novem Sadu stoletnico rojstva srbskega dramatika Stevana Stevanovića. Ob tej priliki so odkrili na rojstni hiši spominsko ploščo, gledališče pa je vprizorilo njegovo dramo »Smrt Uroša V.«.

Blitnerova Velika maša s Te Deumom na Dunaju. Na Dunaju se je te dni izvajala skladatelja Julija Blitnerja »Velika maša« Dunajska kritika označuje ta koncert kot eno najpomembnejših prireditve izza izvajanja Mahlerjeve »Osmo simfonije«. Koncert je vodil dirigent Klean.

Nušičev »Svet« v ruskem jeziku. Rusko gledališko društvo v Beogradu je vprizorilo v petek zvečer Nušičevo igr »Svet«. Predstavo je režiral g. Miodrag Ristić in navzoč je bil tudi avtor, ki je prišel nalašč v ta namen iz Sarajeva v Beograd.

Nova literatura o Dostojevskem. V prošlem novembru so izšli pri Gossizdatu v Moskvi »Članki in gradivo za raziskovanje Dostojevskega«. Publikacija obravnava med drugim dualiteto v pisateljevih delih, dalje tezo, da so Dostojevskega romani ne realistični, pač pa ideološka značaja. Knjiga obsega celo korespondenco Dostojevskega s Turgenjevom in Maikovim.

Ruska literarna kronika. Maksim Gorkij je napisal nov roman, ki obravnava prva leta konstitucijskega režima v Rusiji. Vsevolod Ivanov je izdal povest »Pustinja Trubkoja«, Boris Pilniak pa knjigo »Mašiny i volkovi«. Nikolaj Tihonov je napisal svojih »Dvanajst balad« v posebni knjižici. Zbornik »Sudbi ruski inteligencije« obravnava usodo ruskih intelektualcev ter prinaša prispevke Lunačarskega, Sakulina, Buharina Ključnikova.

Pisatelji iščejo štatele. Je naslov nove literarne revije, ki začne meseca marca izhajati na Dunaju. Založništvo mesečnika navaja med stalnimi sodrujki nastopna imena: Karel Čapek, Alfred Polgar, M. Lichnovsky, Evgen Friedell, Patrick O' Cullen, Robert Lynd, Clarence Day, Peter Panther in Jushny.

Univerzalna Edicija na Dunaju obhaja te dni 25 letnico svojega obstoja. Sprva je bila določena za vzorne izdaje klasičnih del, pozneje pa se je prilagodila sodobnemu času in je pomagala marsikateri današnji glashni veličini do popularnosti.

Troje gostovanje g. Rijačeva v Zagrebu. Prihujbeni tenorist g. Jos. Rijačev, ki gostuje te dni v Zagrebu v »Hoffmannovih pripovedkah« in v »Sevškem brivcu«, nastopi tudi v operi »Lakme«.

Nova domača drama. G. dr. Turina, ravnatelj direkcije za gozdove in rudnike v Sarajevu je napisal dramo v štiri dejanjih »Vihor« in je delo izročil sarajevskemu gledališču v vprizoritev.

Vila Farnesia sedež nove italijanske Akademije. Kakor poročajo italijanski listi, je rimska vlada kupila znamenito vilo Farnesino, v kateri se nahaja Raffaellova »Gaiatea« in druge slovite freske. Palača je določena za sedež nove snuioče italijanske akademije za znanost in umetnost.

Gledališka razstava na Dunaju. Na Dunaju so te dni otvorili retrospektivno gledališko razstavo, ki nudi pregled čez razvoj dunajskih gledališč v zadnjih 150 letih. Razstavljeni so portreti in listine, kostumi in fotografije in sploh predmeti, ki ilustrirajo razvoj gledališke umetnosti na Dunaju v zadnjem polstotletju. Posebnost razstave so spomini na slavnega igralca Kalmaza.

Skladatelj Weingartner v Bukarešti. Komponist Feliks Weingartner se nahaja sedaj v Bukarešti, kjer dirigira koncertne in operne prireditve. Njegovo gostovanje je zelo uspešno. Prireditvam pod njegovim vodstvom prisostvujejo tudi člani kraljevega doma. Rumunska kraljica je povabila Weingartnerja celo na dvor. Skladatelj »Vaške šole« se odpelje iz Bukarešte nazaj na Dunaj.

Romani Rolland na celovškem odru. Mestno gledališče v Celovcu je te dni imelo premiero Romani Rollandove »Izre o ljubezni in smrti«. Drama predstavlja tragedijo Lavolierja, žrtve francoske revolucije.

Chestertonov »Četrtek« dramatičan. Kakor poročajo iz Londona, je Chestertonov »Četrtek« sedaj prirejen za oder. Dramatizirala je roman pisateljeva žena s pomočjo Ralpha Realeja. Dramatizacija se je pri premijeri dobro obnesla.

Madame Sans Gene

Gloria Swanson

Ves razkoš in sijaj Napoleona, njegove vojake in dvora in monumentalnem filmu

kino »Dvor«

Da najboljši je to znaj. Colombo Ceylon čaj!

Arh. prof. Kregar Rado.

Slovenski balet

IL

V prvem članku o slovenskem baletu izpadli podatki, katere navajam sedaj v dopolnitvi. Že leta 1912. je povabil takratni intendant slovenskega gledališča g. Gavnekar plesalko gđ. Vojačkovo ter njene partnerja na gostovanje v Ljubljano. Plesalca sta nastopila dvakrat. To je bila prv prireditve plesne umetnosti na slovenskem odru. Leta 1918 je bila gđ. Vojačkova angažirana kot prva plesalka in učiteljica. Tadanje gledališko vodstvo je spoznalo veliko potrebo baleta za izpopolnitev opere. Angažovalo je po odhodu Vojačkove g. V. K. Klementovo ter Slovenke gđ. Bežkova, Japljevo, Moharjevo in Jezerškovo.

Med prvimi in takrat za ples najbolj naderjenimi Slovenkami je bila gđ. Stala Bežkova. Izredno nadarjena plesalka, z močno razvitim muzikalnim čutom, je že v prvih nastopih dosegla lepe uspehe. Prvi je nastopila v »Prodani nevesti«, nato pa na prvem baletnem večeru v samostojni kreiranem plesu »Valček«. Gđ. Bežkova je sodelovala na našem odru še nadaljni dve sezoni. Kljub hitremu napredku ter številnim uspehom pa je dala gledališču slovo ter se posvetila uradniškemu poklicu.

L. 1920 je prišla v Ljubljano Poljakova. Takrat je prišla h gledališču tudi gđ. Ru Vavpotičeva, ki je kmalu pokazala velikega smisla in zmocnosti za plesno umetnost. O Vavpotičevi navajam točnejše podatke in karakteristiko njene plesne umetnosti med umetnicami solo plesalkami.

Tudi druge Slovenke, katere je uprava angažirala, so si v kratki dobi pridobile lepo rutino ter pokazale dovolj talenta, da so mogle kmalu nastopati kot glavne plesalke na baletnih večerih in v operah.

Veliko smisla sta pokazali takoj ob začetku gđ. Moharjeva ter gđ. Japljeva.

Gđ. Moharjeva je plesala številne ples v skupni baletnega zbora ter sodelovala v »Kraljici luti«, v »Sanjah«, »Od bajke do bajke«, v »Ladodjem jezera« in drugih. Ples je lahkotna, nežna, dovršena v tehnični baleta, temperamentna ter dokaj individualna v načinu izražanja.

Tudi gđ. Japljeva je nastopala v skupnih ali samostojno v baletih »Od bajke do bajke«, v »Ladodjem jezera« L. dr. Kot plesalka je izredno temperamentna, kaže gluboko razumevanje za ritem ter čisto samostojno interpretira muzikalno delo, seveda v kolikor je to dopuščeno.

Najmlajša gđ. Jezerškova je plesala z uspehom v »Ladodjem jezera« ter »Od bajke do bajke«.

Istočasno z navedenimi plesalkami je gledališka uprava angažirala gđ. Jančičevo, Jashovo ter nekatere druge. Gđ. Jančičeva in Jashova sta plesali v »Ladodjem jezera« ter »Od bajke do bajke«. Vsem vredenim plesalkam se mora priznati talent. Pod pravim vodstvom so imele lepe uspehe.

Po odhodu g. Pohana iz Ljubljane je gledališka uprava angažirala v sezoni 1922/23 g. Poggoleslaja, baletnega mojstra nekakega gledališča v Pragi. Istočasno z njim pa plesalko gđ. Lio Koisko, Poggoleslaj je bil mojster stare baletne šole. Pripravil sam samostojen baletni večer, po katerem je odpotoval v Firence, kjer je otvoril novo baletno šolo »Scuola di danza«. Njim je odšla v Italijo tudi gđ. Lia Koisko, kjer gostuje v raznih barih in kabarejih. G. tih plesalec je ostala pri nas le še gđ. Svobodova.

„Pariški cunjar“

z NIK. KOLINOM pride v

Kino Ideal

Thomas Mann — Jos Vidmar.

Neliterarna dežela

V tem, da Dostojevskij imenuje Nemce »veliko, pomorno in posebno narodnost«, je veliko obvladanja samega sebe, kajti znano nam je, da je napram Nemčiji občutil vse prej kot ljubezen, in sicer ne radi kakor prve velike simpatije do skrajnega zapada, marveč ker je spadala po njegovem mnenju Nemčija ravno vendar še in kljub svojemu protestantstvu k »vetreni Evropi«, ki jo je iz dna svoje duše zaničeval. V tej njegovi izjavi o Nemčiji je torej mnogo obvladanja samega sebe in pravične zadržanosti, ki sta posledici velikega, svobodnega, zgodovinskega naziranja. Zakaj mesto »pomorna in posebna« bi bil prav tako lahko rekel »uporna, zakrknjena, zlobna narodnost« — in to bi bili še mili izrazi v primeri s tistimi, s katerimi nas je obkladal rimski zapad v svoji veliki omikanosti med vojno. Resnično, Dostojevskega formulacija nemškega bistva, jemske pravoslovosti, večno nemškega, vsebuje popolno utemeljitev in razlago nemške osamljenosti med vzhodom in zahodom, svetovne nepriljubljenosti, antipatije, sovražstva, ki jih mora prenašati in se jih mora braniti v začenjenju in bolečini radi tega sovraštva sveta, ki ga ne razume, kajti Nemčija si je sama o sebi slabo na jasnem in sploh ni v stvare duhovnega spoznanja posebno razvita. V onih besedah je tudi utemeljitev njene ogromne hrabrosti, ki je brez omahovanja sprejela boj z obdajajočim jo

svetom, z rimskim zapadom, ki se danes razprostira skoro vsenaokrog, na vzhodu, na jugu, celo na severu in na oni strani oceana, kjer je zbran novi kapital, te slepe, junaške hrabrosti, ki z orjaškimi zamahi udarja na vse strani... V onih besedah je tudi dobri pomen občutka, da smo »barbari«, ki bi ga bilo nelegično ogorčeno zivčati; zakaj dediči Rima bi si pri svojem zmislu za besedo ne mogli izmisliti boljše preproste, točnejše in bolj agitatorične besede, da bi jo vrgli na tisto, kar od nekdaj in za vse čase instinktivno protestira zoper njihovo svet. Kajti ni to najhujše, da hi notela Nemčija nikoli zediniti svoje volje in svoje besede z voljo in besedo rimske civilizacije: Nemčija ji je zoperstavila le svojo voljo, svojo moč, uporno, soveljavno, »posebno« voljo, ne pa svoje besede, ker je ni imela ker je bila brez besede; Nemčija ni ljubila besede, ni verovala vanjo kakor civilizacija, marveč se je močje in neartikulirano zoperstavljala in nobenega dvoma ne smemo imeti, da je civilizacija »smatrala za bolj »barbarično« in za bolj sovražna vredno njeno brezbesednost in neartikuliranost kot upor sam. Beseda, formulacija volje vpliva spravo, priključuje kakor vse, kar ima opravka z obliko; besed nas končno lahko spravi z vsako voljo, posebno če je beseda lepa, velikodušna, pridobivača in jasnoizgovorna. Beseda je neobhodna za pridobitev simpatije. Kaj pomaga orjaška hrabrost brez velikodušne besede? Kaj pomaga zakrknjenost, da homo nekoč znali izreči

svojo besedo, s katero bomo vodili človeštvo, če pa je ne moremo ali nočemo izreči v odločilnem trenutku — (kajti to je eno in isto: »moči« je posledica hotenja, spretnost v besedi posledica ljubezni do besede, kakor tudi obratno). Brez besede ni mogoče voditi človeštva. Orjaška hrabrost brez dobro artikuliranega ideala, kakratemu velja, je barbarska. Le beseda dela življenje človeka vredno. Brezbesednost je človeka nevredna, je nehumana. Ne le humanizem, — marveč sploh humaniteta, človeško dostojanstvo, spoštovanje človeka in človeško spoštovanje do samega sebe je po prirojenem in večnem prepričanju rimske civilizacije ne razdružljivo zvezano z literaturo. Ne z muziko — ali vsaj ne na vsak način z muziko. Nasprotno, razmerje muzike napram humaniteti je toliko bolj rahlo kot razmerje literature, da se zdi muzikalna usmerjenost literarnemu čutu za krepost najmanj vsaj nezanesljiva, najmanj vsaj sumljiva. Tudi s pesništvo ne: pri pesništvu je vse preveč podobno kakor pri muziki; beseda in duh imata v njem vse preveč posredno, preneseno, neodgovorno in zato prav tako nezanesljivo vlogo. Marveč izrecno z literaturo, z jezikovno artikuliranim duhom, — civilizacija in literatura sta eno in isto.

Rimski zapad je literaren: to ga loči od germanskega — ali točneje — od nemškega sveta, ki nikakor ni literaren, pa naj že bo sicer kakršnekoli. Literarna humaniteta, dedščina Rima, klasični duh, klasični razum, velikodušna beseda, h kateri spada velik

dušna gesta, lepa, srce povzdigujoča in človeku vredna, človeško lepo in dostojanstvo slaveča fraza, akademski umetnost govora na čast človeškega rodu — to je tisto, kar dela na rimskem zapadu življenje ljubejstva vredno in človeka res človeka. To je duh, ki je imel svoj veliki čas v revoluciji, njen duh, njen »klasični« model, tisti duh, ki je v Jakobincu otrpnil v sholastičnem literarnem formulu, v morisko doktrino, v transkološmolstersko pedantnost. Njegova mojstra sta advokat in literat, govornika »tretjega stanja« in njegove emancipacije, govornika prosvetljenstva, razuma, napredka, »filozofije« proti seigneurum, proti avtoriteti, proti tradiciji, proti zgodovini, oblasti, kraljestvu in cerkvi — govorniki duha, ki ga smatrajo za brezpogojno, edino in oslepilo resničnega, za duha samega, za duha kot takega, dasi je tisto, kar mislijo in poznajo, le politični duh meščanske revolucije. Da je »duh« v tem politično-civilizatornem smislu meščanskega reda, čeprav ne meščanske iznajdba (zakaj duh in prosveta v Franciji nista prvotno meščanskega, marveč plemiško-gospodstva izvora in mešan ju je samo uzurpiral) — je zgodovinsko dejstvo, ki ga zmanj taje. Njegov predstavnik je pravzaprav zgovorni meščan, kakor že rečeno, literarni zagovornik tretjega stanja in njegovih duhovnih, kakor tudi — nota bene — materialnih interesov. Zmagovinski pohod tega duha, proces njegove razprostranitve, ki je posledica ogromnih svojstvenih mu agitatoričnih in eksplo-

zivnih moči, bi lahko označili kot razvoj polni pomeščanje in hkratno politiziranje sveta. Kar imenujemo »civilizacija«, se samo tako imenuje,

Gospodarstvo

Tedenski borzni pregled

Slabo zanimanje za bančne in industrijske vrednote. — Nestabilen položaj državnih papirjev. — Nazadovanje dinarja. — Narodna banka intervenira.

Zagreb, 6. februarja.

Položaj na tržišču bančnih in industrijskih vrednot je ta teden ostal prilično neizpremenjen. V začetku tedna je Pskomptna moč neje porasla, vendar pa je potem zopet padla na stari nivo. Hipo se je nekoliko dvignila zaradi pomanjkanja blaga. Prastedion se je gibala okrog tečaj 965—970. Jugo se je popravila za 1 do 2 točki. Pri industrijskih papirjih je prišlo do zaključkov v Trbovljah, Slavonski, Sečani in nekaterih drugih papirjih. Prav velikih zaključkov ni bilo.

Državne vrednote so začele takoj v začetku tedna nazadovati in je do četrtka bilo prijav malo zaključkov v Vojni škodi, ki se je v ponedeljek začela trgovati brez kupona. Živahnost povpraševanja po Vojni škodi je nastala v četrtak, ko je notirala 265. Zaradi večjega zanimanja se je ta papir še istega dne dvignil na 270. V petek je povpraševanje dalje naraslo, kar je dvignilo tečaj ob znatnem prometu na 283. Kakor je podoba, zanimanje za Vojno škodo zopet polaroma narašča, in je verjetno, da se bo v prihodnjem tednu promet precej povečal. Izgledi so, da bo tudi tečaj dalje narasel. Investicijsko in agrarno so se trgovali ob mnogo manjšem prometu; tečaj so se ravnali po Vojni škodi.

Razmere na deviznem tržišču ves teden niso bile priljne in je v četrtak Narodni banki ni bilo treba intervenirati. Dinar je bil ves teden slab ter se je večinoma gibal na nivoju pod 9,14 v Curliu in trgovale z devizami v Zagrebu se je razvijalo paritetno. Blaga je skoro vedno primanjlovalo. Nalveč se je v minulnem tednu povpraševalo po devizah na Italijo, London, New York in Prago. Devizi na Švico in Dunaj sta bili sem in tja pokriti od bančnih ponudb. Včeraj je skoro tri četrtine povpraševanja pokrila Narodna banka sama, ker blaga, zlasti v močnejših devizah, ni bilo. Položaj za dinar ni posebno ugoden. Njegova nadaljna usoda je precej odvisna od ureditve naših vojnih dolgov v Zedinjenih državah.

V današnji slobodnem prometu je bilo nekoliko zaključkov v Vojni škodi ob nespremenjenem tečaju 280 do 281. V devizah je bila tendenca neizpremenjena. Promet minimalen. Blago je ostalo na naslednji višini: Dunaj 800,5, Berlin 1363, Italija 228,75, London 276,45, Newyork 56,8, Pariz 214, Praga 168,4, Švica 1095,5.

Organizacija VI. mednarodnega vzorčnega velesejma v Ljubljani

Kakor je sklepiti iz podatkov, ki smo jih dobili od uprave Ljubljanskega velesejma, bo letošnja prireditel (od 26. junija do 5. julija) prvotna ter bo nedvomno zadovoj tako razstavljalec kakor kupce. Za prireditel določeni čas je po mnenju vseh zelo posrečen. Uprava velesejma je izdelala poseben načrt razstavitve, ki obsega:

A) Mednarodni vzorčni velesej, razdeljen na naslednje blagovne skupine: 1.) strojna industrija; 2.) izdelki iz železa, jekla, puškarstva, municije; 3.) ostali kovinski izdelki; 4.) poljedelski stroji, poljedelsko orodje; 5.) avtomobili, dvokolesa, pnevmatika, vozovi; 6.) elektroinženirski in razsvetljavi; 7.) kozmetika, farmacevtski in kirurški izdelki; 8.) papirna industrija, grafika, kartonaža in pisarniške potrebščine; 9.) pohištvo in stanovanjska oprema; 10.) ostala lesna industrija; 11.) usnje in konfekcija usnja; 12.) tekstilna industrija, tekstilna konfekcija, kožušarstvo, perilo, cerkveni paramenti; 13.) klobuki, slamniki, košarstvo, vezarstvo, šipe; 14.) lončena roba, majolika, favenice, steklo; 15.) galanterija, bižuterija, draguljarstvo, fina mehanika, optika, gravirni, pariserji; 16.) keramična industrija; 17.) industrija živil; 18.) poljedelstvo; 19.) stavbarstvo; 20.) godala; 21.) razno orodje.

B) Skupina obrtnikov. To bo specialna obrtna razstava, organizirana po Zvezi obrtnih združenj v Ljubljani.

C) Posebni oddelek za radio. Sodeluje Ljubljanski Radioklub s svojimi amaterji.

D) Razstava Slovenskega ženstva. To bo kulturno-zgodovinska prireditev, ki jo izvede Splošno žensko društvo v Ljubljani s sodelovanjem vseh ženskih organizacij v Sloveniji.

E) Higijenska razstava, ki se bo priredila že v tretje. Dvakrat je imela že velik uspeh, in zdaj napovedujemo, da bo popolnoma preuredi in dopolni.

Gotovo bo prav lepa tudi razstava avtomobilov. Določeni termin je letos prikratk za to stroko ugoden, medtem ko so se prejšnji velesejmi vršili vedno v jeseni, ko je avtomobilski sezona že nehala.

Velesejma uprava je s polno paro vrši priprave, da bo prireditel čim najbolj uspe la ter zadovoljila razstavljalec in interese te blago.

Ljubljanski trg

Minuli teden so bile v Ljubljani naslednje cene: Meso: goveje 15 — 19, telečje 17 — 20, svinjsko 20 — 25, svinjska pljuča 10, jeta 15 — 20, ledvice 22,50 — 25, glava 7,50 — 10, slanina 19 — 20, mast 26 — 27,50, šunka 35, prekajeno meso 29 — 32, koštruv

nje meso 14 — 15, kozličje 20, konjsko 6 — 8, krakovski klobase 40, hrenovke 35, kranjske sveže 30 — 40, polprekajene 32 — 35, suhe 67, prekajena slanina 30 Din kg. Perutnina: kokoši 25 — 35, petelinji 30 — 40 Din komad. Domači zajci: 10 — 20 Din komad. Ribe: krapci 26 — 32,50, ščuke 25 — 30, klini 12,50 — 15 Din kg. Mlečni proizvodi: mleko 2 — 3, maslo sirovo 40, čajno 50 — 55, kuhano 45, bohinski sir 36 Din kg. Jajca: 2,50 — 3,25 Din za par. Sadje: jabolka 4 — 8, orehi 12, luščeni 35, suhe češnje 10 — 12 Din kg. Specifično blago: kava 40 — 76, pražena 56 — 100, sladkor v kristalih 13,50, v kockah 15, riž 10 — 12, paprika 20 — 56, esenine 9 — 12, čaj 75 Din za kg, namizno olje 0, jedilno 18 Din za liter. Mlevo izdelki: moka «0» 5,75, kaša 6 — 7, jošprenj 6 — 8, ješprenjek 10 — 13, turščina moka 3,50 — 4, turščini zdroh 4 — 4,50, pšenični zdroh 6,50, ajdova moka 8 — 9 Din kg. Žito in stročnice: pšenica 350 — 360, rž 260 — 290, ječmen 240 — 260, oves 245 — 260, prosa 275 — 300, turščica 215 — 225, ajda 300 — 325, fižol 350 — 360, grah 400 — 500, leča 600 Din za 100 kg. Zelenjava in solivje: endivija 18 — 20, motovilce 15 — 25, radič 15 — 20, zelje 2 — 2,50, rdeče 4 — 6, kislota 2,50 — 3, ohrovt 2 — 2,50, karfiola 8 — 10, koleraba 0,75 — 1, špinata 15 — 16, paradižniki 16, grah v stročju (laški) 25, čebula 2 — 3, česen 15, krompir 1,25 — 1,50, kislota repa 2 — 2,50 Din kg. Kurjave: drva trda 160 — 180, mehka 100 Din za kubni meter, premog 40 — 46 Din 100 kg. Cene krmi: sladko seno 75 — 80, polsladko 60, kislota 50, slama 50 Din za 100 kg.

Mariborski trg

Včeraj so pripeljali slaninari na trg 68 vozov z mesom, ki se je prodajalo po 10,50 — 27 Din za kg. Zaklanih svinj je bilo na trgu 270 po 15 — 18 Din kg. Krompirja je bilo 16 vozov po 0,75 — 1,25 Din za kg. Ostale cene: Meso: goveje 8 — 19, telečje 12,50 — 20, svinjsko 10,50 — 28, salo 22 — 25, slanina sveža 18 — 25, prekajena 30 — 32, mast 22 — 32, prekajeno meso 23 — 34, gnat 3 — 38, ovčje meso 15, krakovski klobase 36 — 40, brunščijske 18 — 24, hrenovke 32, kranjske klobase 36, konjsko meso 1,8 — 12, II. 6 — 10 Din kg. Perutnina: kokoši 40 — 47,50, piščanci 25 — 40, race 40, gosi 87,50 — 100, purani 57,50 — 100,50 Din komad. Domači zajci: 10 — 18 Din komad. Zelenjava in solivje: karfiola 2 — 10, česen 15 — 20, čebula 2,50 — 4, ohrovt 1,50 — 5, sveže zelje 0,75 — 1, kislota 2,50 — 3, kislota repa 2 Din kg, endivija 0,50 — 1 Din komad. Sadje: jabolka 5 — 8, suhe češnje 10 — 14 Din kg. Mlečni proizvodi: mleko 2,50 — 3, smetana 12 — 15 Din liter, maslo serovo 35 — 40, čajno 40 — 60, kuhano 55 — 60 Din kg. Jajca: 1,50 — 1,75 Din komad.

Nadalje so pripeljali kmetje 20 vozov seno, 4 voze otave in 8 voz slame. Cene so bile: seno 75 — 87,50, otava 80, slama 50 — 55 Din za 100 kg.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (6. t. m.) Pšenica: baška 295; sremska 295. Turščica: baška 110; haška, za marč-april 127,5; sremska, za april-juni 137,50. Tendence nespremenjena.

Dumaška borza za kmetijske proizvode (5. t. m.) Sprlo nližih telečev na ameriških borzih je nastopilo danes na Dunaju poslovno mrtvilo. Cene nespremenjene. Notiralo vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kg v šilinskih: pšenica: domača 41—41,50; rž: marchfeldska 27,50—28; turščica: 20,75—21,75; oves: domači 28—29,50.

Obtoč novčanice Narodne banke SHS je po izkazu 31. januarja t. l. sprlo povečanje povpraševanja zaradi ultima narasle za 37.860.360 na 5.783.301.160 Din. V istem času je kovinska podloga oslabela za 6.451.296,55 na 447.161.141,19 Din zlate in neznane vrednosti. Posoila na menice in vrednostne papirje so se znižala za 17 milijonov 364.299,81 na 1.399.956.253,74 Din.

Carlinsko-prometna sela Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. V četrtak se je vršila sela carlinsko-prometnega odseka Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, ki se je počela z važnimi carlinsko-prometnimi vrašani. Obravnava-li so se zbornični predlogi za trgovinsko pogodbo z Anglijo in Francijo, zbornična akcija za zaščito interesov cementne industrije v Sloveniji, predlogi za izpremembo določb železniškega obratnega pravilnika glede odgovornosti eželnic za rinfusa-polištave, akcije za izpremembo naredb glede odmere pristojbin za industrijske trole, akcije glede sestave luzoslovensko-jadranske tarife za promet preko Trsta in za ugo slovensko-italijanski promet, dalje stanje, v katerem se sedaj nahaja vrašanje podaljšanja dolenskih železnic na reško progo. Končno je odsek razpravil o zborničnih akcijah glede nakladalnih rokov, glede ankete v avtonomni carinski tarifi, o trgovinskih stikih in pogodbah z Grčijo, Turčijo in Nemčijo, o zbornični intervenciji radi vstopa enega mešanega vlaka med Podnartom in Ljubljano, radi prometnih olajšav za Prekmurje, zgradbe kolodvora v Gornji Radgovi in tarifnega zaračunavanja v obseimnem prometu, radi poštini olajšav pri razpošiljanju trgovinskih cenikov. Stavili so se predlogi glede pošiljanja zavrtkov po 10 kg v Nemčijo, pošiljanja vzorcev v Inozemstvo, glede plaht za pokrivanje sena pri pošiljanju po železnici ter radi visokih takst.

Anketa opekarnarjev Dne 3. t. m. se je vršila v Zbornici za trgovino obrt in industrijo v Ljubljani anketa opekarnarških podjetij, na kateri se je razpravljalo o položaju naših opekarn, o njihovih potrebah in o vrašanju, kaj bi bilo storiti, da se izboljša-

jo prilike v tej stroki. Na podlagi uvodnih besed zborničnega podpredsednika g. Ivana Ogrina in izbrnega statističnega ter carlinsko in tarifno-političnega poročila zborničnega tajnika g. Ivana Mohoriča se je razvila živahna debata, tekom katere se je soglasno ugotovilo, da je sedanj položaj opekarske industrije nevzdržen. Na predlog zborničnega tajnika g. dr. Windischera se je sestavil odbor, ki ima sestaviti uzance za opekarske proizvode in trgovine. Sklenilo se je, delati na to, da se uvedejo na tehnični srednji šoli specialni kurzi za opekarsko stroko in da se ureditev naših opekarn tehnično izpopolni.

Za ustanovitev kmetijske zbornice v Beogradu. Danes se bo vršila plenarna seja Srpskega poloprivrednega društva v Beogradu, na kateri se bo ponovno pokrenilo vrašanje ustanovitve kmetijske zbornice za vso državo s sedežem v Beogradu.

Mednarodna zveza tvorničarjev avtomobilov v Parizu in Ljubljani velesejem. V Parizu je sedež Mednarodne zveze fabri kantov avtomobilov in motornih vozil. Zve za odloča tudi o udeležbi svojih članov na posameznih velesejnih ter nekatere prireditve priporoča, druge pa odklanja. Z odlokom dne 21. januarja t. l. je imenovana zve za priznala Mednarodni vzorčni velesejem v Ljubljani kot ugoden za udeležbo avtomobilnih konstruktorjev in je svojim članom že priporočila, naj se za udeležbo kot razstavljalci. Na to dejstvo opozarjamo zlasti trgovce z avtomobili in motornimi vozili v naši državi.

V trgovinski register so se vpisale v Sloveniji naslednje tvrdke: Franko Stumberger, trgovina z mešanim blagom in vinom na debelo v Cirklunah pri Sv. Barbari v Halozah; Tone Knaflič, usnarstvo in trgovina z usnjem v Kamniku; Evald Popovič, trgovina z živo in zaklano živino, mastjo, lohom, svežim mesom, pripravlenim po merskih-obrtnih, in z mesnimi izdelki v Ljubljani; Adalbert Gusel, trgovina z žganjem in likerjem ter nliu izdelovanje v Mariboru; P. Vidali, trgovina z mešanim blagom v Presejri pri Homcu; Pero Červa, trgona z mešanim blagom pri Sv. Ilhu v Slov. Goricah; Franc Kerin, trgovina z vinom na debelo in na drobno pri Sv. Križu pri Kostanjevici.

Nova tarifa za prevoz domačega premoga v Voivodino bo stopila v nekaj dneh v veljavo. Prevoznina se bo s to tarifo znižala v toliko, da bo onemogočila konkurenco inozemskega, predvsem madžarskega premoga, ki je v zadnjem času v Voivodini zelo konkuriral domačemu premogu.

Cenovnik za zavarovane valute ob izvozu, veljaven o d. l. 15. t. m. je obavljen v «Uradnem listu» št. 11, z dne 6. t. m.

Odprava konkurzov. Konkurs razglašen o imovini Davorina Brečeka, trgovca v Rajhenburgu, je odpravljen, ker se je skle mila prisilna poravnava. — Konkurs o imovini Ing. Rudolfa Pečlina v Mariboru je prekličen.

Konkurs je razglašen o imovini Adolfa Welzerta, trgovca v Mariboru. Prvi zbor onikov pri okrožnem sodišču v Mariboru bo 12. t. m. Oglavstveni rok do 6. marca.

Za posnetke velesejma v Lyonu. Posnetki velesejma v Lyonu, ki si hočejo vna preji zagotoviti stanovanja v Lyonu, dobijo prilivnice v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo. Velesejem traja od 1. do 14. marca. Uprava svetuje za poset velesejma čas ali od 1. do 4. marca ali pa od 10. do 14. marca ker je pričakovati, da bo od 5. do 9. naval tučev tako velik, da se bo težko moglo preskrbeti vsem uobna stanovanja.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 9. t. m. ponudbe za dobavo 50 komadov varnostnih stekel, 2000 komadov smolnatih bakel, 2500 kg cuni; do 16. t. m. za dobavo 90 m³ borovega mostovnega lesa; do 23. t. m. za dobavo lekne neza orodja. Pogojni na vstopel pri ekonom skem odelenu je direktije. — Direkcija državnega rudnika v Vrhnici sprejema do 20. t. m. ponudbe za dobavo 100 plošč črne pločevine 1000×2000×1 mm. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 18. 19. in 20. t. m. glede dobave drv in premoga pri Intendanturi III. armijske oblasti v Skoplu, pri komandah mesta v Berovu, Pečelu, Kočanih, Kratovu, pri Intendanturi brigadniške divizijske oblasti v Štini, pri komandah mesta v Valandovu, Kavadaru, Strumnici, Krivi Palanki, Carevem Selu, Ravni: 20. t. m. pri Intendanturi III. armijske oblasti v Skoplu, glede dobave 175 komadov železnih sodov; 22. t. m. pri Intendanturi Vrhanske divizijske oblasti v Banji Luki, glede dobave 235.000 kg ovasa; 22. do 26. glede dobave govejega mesa za čas od 1. aprila do 1. oktobra t. l. in sleer: 22. t. m. pri Intendanturi komande savske divizijske oblasti v Zagrebu (dnevna potreba 22.000 kg); 23. t. m. pri komandi vojnega okruza v Varaždinu (dnevno ca 700 kg); 14. t. m. pri komandi mesta v Čakovcu (dnevno okrog 190 kg); 25. t. m. pri komandi vojnega okruza v Karlovcu (dnevno okrog 690 kg); 26. t. m. pri komandah mesta, v Kraljeviču, dnevno ca 120 kg); v Dolini Lendavi (dnevno ca 30 kg); v Murski Soboti (dnevno ca 30 kg); 1. marca pri direktiji državnih železnic v Ljubljani, glede dobave 168.900 kg raznega fasonskega 18.500 kg okroglega specialnega in 25.100 kg drobnega zrnatega železa; 3. marca pri direktiji državnih železnic v Sarajevu, glede dobave 20.000 kg bombaža za čiščenje, 4. marca na glade have železa, žice in železve; 38. p. p. «Niegovev» v Cetlinu, potrebuje 1500 komadov pločevinastih jedilnih skledic od tri četrt do 1 litra vsebine (znotraj belo emafliranih) in 1500 komadov kozarcev za vodo do 4 litra vsebine. Interesenti naj takoli pošle svoje ponudbe z vzorci zgoraj omenjeni komandi. Predmetni oglasi so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vstopel.

Prodaja. Kr. glavna carinarnica 1. reda v Ljubljani bo prodala 9. februarja ob 10.

na javni dražbi 82 kg raznega svilenega, bombažastega in volnenega blaga na debelo in na drobno.

Červonca na Dunaju ne bo notiral. Z Dunaja poročajo, da se zaenkrat ne bo uvedlo notiranje červonca na dunajski borzi o čemur so se dalje časa vršila pogajanja. Vzrok je v tem, da še niso izpolnili vsi tehnični pogoji, zlasti v tem, da namerava ruska vlada spremeniti devizne predpise. Preden se to zgodi, se na Dunaju notiranje červonca ne more uvesti.

Število vseh potniških parnikov sveta znaša 2220 z 12.275.000 brutoregisteronami. To je petina tonaže vsega svetovnega brodograja. Nalveč omenjenih ton ima Velika Britanija (5.381.350); to je 44 odstotkov od skune svote); na drugem mestu so Zedinjene države (1.570.380 ton); to je 13 odstotkov svetovne tonaže); tretja je Francija (1 milijon 274.724 ton); potem sledijo Japonska, Italija, Nemčija, Nizozemska, Španjka, Brazilija, Danska in ostale države.

Zlate bilance v Českoslovaški. Iz Prage poročajo, da je českoslovaški finančni minister nedavno odredil fakultativno uved bo zlatih bilanc v Českoslovaški.

Kritične razmere v českoslovaški tekstilni industriji iz Prage poročajo: Bombažne predilnice so imele te dni ožlo odhorovo sejo, na kateri se je razpravljalo o prilikah teh podjetij. Ugotovilo se je, da se je položaj tekstilne industrije v Českoslovaški zlasti bombažnih predilnic, znatno poslabšal, tako da je bilo več obratov prisiljenih preduzeti velike redukcije. Kot vzroki se navajalo neugodne prilike razpčevanja in visoki davki, ki slabijo njihovo konkurenčno sposobnost.

Aktivnost českoslovaške trgovinske bilance za leto 1925. znaša 1205 milijonov Kč proti 1180 milijonov Kč v letu 1924.

Borze

6. februarja.

TRST. Devize: Beograd 43,75—44. Dunaj 34,8—35,3. Pariz 73,40—74. London 120,70—121,95. Pariz 93—93,90. Newyork 24,75—24,85. Curli 478—480. Valute: dinarji 43,50—44. dolarji 24,65—24,80. 20 zlatih fran kov 95—98. zlata lila 470,05.

CURIH. Beograd 9,14. Berlin 123,575. Newyork 518,875. London 25,2375. Pariz 19,44. Milan 20,89. Praga 15,36. Budimpešta 0,00727. Bukarešta 2,26. Sofija 3,65. Dunaj 72,05.

Deviza Beograd na ostalih borzah: v Berlinu 7,385, v Londonu (opoldne) 276, v Newyorku (zaključno 5. t. m.) 1,76 in pol.

Šah

Šah in žena

Kdo je bila prva šahistka na svetu? Odgovor nam daje perzijski epos «Knjiga kraljeva», ki ga je spisal pesnik Firdusi. Indijski modreci so za tolažbo kraljevske vdove zamislili šahovsko igro, ko ji je v bitki padel sin. Kraljica je sicer v čudoviti igri našla uteho, obenem pa tudi svojo smrt, kajti igrala je neprestano noč in dan in je odklanjala vsako hrano. Tako zelo se ji je igra priljubila.

Poznele najdemo v zgodovini še več slučajev ženskih igralcev šaha. V memoarih princeze Ane Komnene (1083—1148) bemo, da se je s svojim očetom Aleksejem Komnenom večkrat merila na šahovski deski. Tudi Napoleonu je dvorjanka gospa de Reumast večkrat pri igri delala hude težave in Napoleon je bil močan igralec.

Ali more ženska v šahu kaj doseči? Mnenja o tem so večkrat zelo skeptična, toda popolnoma neosnovano. Bdni vzrok, za kaj še do danes nobena ženska ni dosegla gotove virtuoznosti v šahu, le v tem, da šah pravzaprav ni prava umetnost, ampak je boj, kjer je treba zmagati. Pri tem pa je

Vremensko poročilo

Meteorološki zvezd v Ljubljani, 6. februarja 1926

Višina barometra 308,8 m

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vla-ga v %	Smer vetra in brzina v m	Oblač-nost 0—10	Vrsta padavine	
							ob opazovanju	v mm do 7 ure
Ljubljana . .	7.	764,7	4,0	95	N 3 m	10	dež	0,3
Ljubljana . .	8.	764,9	4,2	92	N 2 m	10		
Ljubljana . .	14.	763,2	7,3	84	NE 1,5 m	10		
Ljubljana . .	21.	762,7	4,5	90	SE 1,5 m	10		
Zagreb . . .	8.	764,8	6,0	93	SE 2 m	10		
Beograd . . .	8.	764,7	3,0	90	calme	0		
Sarajevo . . .	8.	766,0	0,0	90	SE 1,5 m	0		
Skopje . . .	8.	764,3	7,0	85	NE 1,5 m	0		
Grui-Dubrovnik	7.	762,6	0,0	55	calme	1		
Praga	7.	764,9	— 2,0	—	calme	10		

Solnce vzhaja ob 7:15, zahaja ob 17:14,

Vreme v preteklem tednu se je domaj v vsej Evropi odlikovalo po izredni stanovit nosti.

Pred tednom dni se je velika depresija z Atlantskega oceana premaknila proti evrop skemu kontinentu ter običajla nad Anglijo, kjer se je držala ves teden. Nien vpliv je segal daleč v Evropo; v velikanskem vrtnecu se je zrak vrtil okrog Anglije, na evropski strani proti severu, na atlantski proti jugu, nad severno Evropo proti zapadu, nad Sredozemskim morjem in nad severno Afriko proti vzhodu. Zato je začetkom tedna topli južni zrak prenavljal vso Evropo, temperatura se je dvignila čez 10 stopinj C in se niti ponoči ni mnogo znižala. Jug je vladal domaj ves teden v sem obširnem predelu med Anglijo in Ukrajino: tople in vlažne južne zračne plasti so šele v območju Baltijskega in Severnega morja izginele od tal; tu se je pod nje tlačil težji mrzli zrak iz Rusije in ih odrival od tal v višine.

Taka situacija je ostala ves teden skoro popolnoma nespremenjena; vse dežele južno zapadno od črte med Crnim morjem in južno Skandinavijo so imele toplo vreme; severozahodno od tod je vladala zima. Središče mraza je bila severna Rusija; tu je vladala koncent tedna na pr. v petek, temperatūra 30 do 40 stopinj C pod ničlo, kar pomeni potentakem prav solidno zimo. Mrzel zrak se je parkrat zagnal proti srednji Evropi, pa ni mogel prodreti; proti koncu tedna se je mrzli val znova razširil proti jugozapadu; dunajska meteorološka centrala pa je v petek napovedala, da bo mrzli naval tudi do pot brzkone prodrl samo do Karpatov.

Kadar je vreme malo spremenljivo, običajno ni mnogo padavin. Ta teden se je po vsej Evropi odlikoval po tem, da ni bilo nikjer niti mnogo dežja niti snega. Posebno suho vreme pa so imeli v vsej južni Evropi.

Vesta - Radiumplastik senčniki

epohalna novost za lestenice in svetilke

Izdela je edino

VESTA, svetlobna in metalna industrija LJUBLJANA, Kolodvorska ul. 8/I.

večkrat neobhodno potrebna brezobzirnost, ki je dame navadno nimajo. Toda kljub temu so se pričele ženske v novejšem času intenzivneje zanimati za šah, pričele so ustanavljati svoje klube, ali pa so zahajale v že obstoječe šahovske družbe. Od l. 1895. naprej se igra na Angleškem vsako leto damski turnir. Tam obsoja vse polno damskih šahovskih klubov. Vodilno vlogo pa igra v Angliji «Damski šahovski klub» v Londonu, kjer sta l. 1900. priredila dr. Lasker in Maroczy alternativno simultanko in nista mogla dobiti vshe partij. Na visoki stopnji stoji tudi damski klub v Newyorku, kakor tudi v Berlinu in na Dunaju, kjer se je ravnokar vršil internacionalni damski šahovski turnir. Krasno so uspeli damski turnirji l. 1906. in 1907. v Ostendu, l. 1911. v San Remu, Zmagovalci tega turnirja je uspelo celo premagati v matchu svetovnega mojstra dr. Laskerja, ki pa je igral brez damskega konja.

Sijajna Torrejeva partija

Sax Rohmer:

Rdeči detektiv

— City 400, prosim, je dejala.
Čez nekaj časa, ko je dobila zvezo, je vprašala:
— Halo, telefonski oddelek policijskega ravateljstva?
— Da, se je glasil odgovor.
— Ali me lahko zvežete z gospodom višjim nadzornikom Kerryjem.
— Kdo govori? je vprašal glas.
Mollie se je obotavljala tri sekunde, potem pa je povedala svoje rodbinsko ime.
— Prav, milostiva, je odgovoril glas s spoštovanjem. Prosim, ostanite pri telefonu. Vprašati hočem, ali je višji nadzornik tu.
Molliejino srce je začelo razburjeno biti in bila je zmedena kot dekletce pri svojem prvem sestanku.
— Halo! je zaklical glas.
— Da?
— Obžalujem, milostiva. Višji nadzornik Kerry ni v uradu.
— Oj, kako škoda, je vzklila Mollie. Ali bi bili tako prijazni in mi dali naslov njegovega stanovanja.
— Obžalujem, milostiva. Prepovedano je, dajati zasebne naslove članov kateregakoli policijskega urada.
— A tako! Hvala lepa!
Odložila je slušalo, stala pred telefonom in si grizla nohte. V duhu je pregledala vso dolgo vrsto svojih oboževancev in razmišljala, kdo bi ji mogel pomagati. Naenkrat ji je nekaj padlo v glavo. Spet je prišla za slušalo in poklicala:
— Victoria 8440, prosim.
Pričakujoč odgovora, si je še vedno grizla nohte.
— Foreign Office, je naznanil glas.
— Prosim, zvežite me z gospodom Archie Boden-Shawom.
Trenutek pozneje jo je tajnik tega visokega uradnika vprašal za ime, in takoj nato je govorila z njim:
— Ali ste vi, Archie? Da?... Mollie govori. Poslušajte me. Archie. Vi itak lahko vse zveste v zunanjem ministertvu, zato vas lepo prosim, da mi poizveste zasebni naslov višjega nadzornika detektiva Kerryja, ki mu je poverjena zadeva umora v Old Bond Streetu... Vprašala sem že policijsko ravateljstvo, toda niso mi hoteli povedati. Vprašajte vi in boste gotovo zvedeli... Saj vam je vse eno, čemu rabim ta naslov. Telefonirajte mi in javite ga mi. Moram ga imeti v teku pol ure... Kaj?... Da, vidva se nočijo. Na svidenje!
Četrť ure pozneje se je ubogljivi Archie telefonsko javil Mollie

38

Gretni in ta je vsa razburjena napisala v beležnico, ki jo je vedno nosila pri sebi v torbici, sledeči naslov:
Višji nadzornik Kerry, 67, Spencer Road, Brixton.

27. poglavje. Glavna priča.

Ko se je vijoličasto in rumeno lakirani zaprti avto, ki ga je vozil voznik v livreji iste barve, pokazal na Spencer Roadu, je vzbudil tu veliko zanimanje. Ta izredno barvani voz so sicer dobro poznali prebivalci elegantnega zapadnega dela mesta, toda nižji sloji predmestja so ga gledali kot bik nova vrata. Marsikatera zavesa se je zganila, ko se je avto ustavil pred hišo št. 67. Gospa na št. 68 je naglo porabila to ugodno priliko, prišla ven in začela snaziti zabojček za pisma.

Nudila se ji je prilika, videti najbolj elegantno damo vsega Londona (po splošnem mnenju londonske družbe) in najdražji kožuhati plašč vse Evrope. Bila je tako zaverovana v plašč, da niti časa ni imela videti zavijanih noskov in pudrani obrazek dame, ki je tičala v njem.

Snažna služkinja, na videz Škotinja, je odprla obiskovalki hišo št. 67 in ves Spencer Road se je šušlil. Gotovo je bila stvar v zvezi z umorom v Bond Streetu! Hišna vrata so se začela odpirati in prikazali so se otroci in odrasli, ki so začudeno in radovedno gledali avto. Bil je velika senzacija za vso sosesčino.

Kerry, ki je bil vso noč raziskoval skrivnostni umor, je spal, toda gospa Kerry je sprejela Mollie Gretno v malem salonu, ki je bil, kot vsaka soba, v kateri se ne stanuje, videti naravnost hladan. V stekleni omari so bile detektivne trofeje iz njegovih najznamenitjših slučajev.

Mary Kerry, ki je bila oblečena v navadno bluzo in predpasnik, ni kazala nobene nervoznosti v prisotnosti aristokratske, elegantne dame.

— Ali želite osebno govoriti z višjim nadzornikom Kerryjem? je vprašala Mary in opazovala Mollie Gretno s svojimi mirnimi, hladnimi očmi.

— O, da, v čisto osebni zadevi! je vzklila Mollie razburjeno. Sicer ne vem, kaj si boste mislili o meni, da vas nadlegujem ob tako zgodnji uri, vendar gre za stvari, ki ne dovoljujejo nobenega odloga.

— Tako? je dejala tiho gospa Kerry. Gre menda za umor v Bond Streetu.

— Da, tako je, gospa Kerry. Ali vas ne spreleti kar mráz, če samo čujete ime Bond Street? Mene je kar groza.

— Kot žena policijskega nadzornika sem bolj navajena na zločine, kot vi, gospa. To je strašna zadeva! Moj mož je legel spat, kajti vso noč je bil pokonci. Brezdvomno mu imate kaj važnega povedati.

— Da. Tako mi je žal, da ga motim. Gotovo mora biti silno utrujen, če je prebil vso noč med zločinci, je dejala Mollie.

Mary Kerry se je dvignila.

— Oprostili me boste za trenutek, šla ga bom zbuditi, je dejala.
— Kako mi je težko, gospa Kerry. Res preprično je to od vas.
— Ali vam smem ponuditi kupico sherryja z dvopekrom?
— Bog ne daj! Saj je že dovolj, da vas tako motim. Vsekakor, hvala vam.

Mary Kerry je odšla iz sobe in pustila Mollie samo. Komaj so se vrata zaprla, je že Mollie vstala in si začela ogledovati trofeje v stekleni omari. Bila je tudi preveč vznemirjena, da bi bila mogla mirno sedeti in čakati. Ogledala si je tudi veliko, lepo uro na kaminu in srebrni krožnik, ki so ga Kerryju poklonili njegovi tovariši o priliki, ko je bil imenovan za višjega nadzornika.

Naenkrat so se odprla vrata in Kerry je vstopil. Uredil si je v nekaj sekundah manj kot v petih minutah svojo toaletto. Bila je pa tako korektna, kot bi jo bil delal celo uro. Ko se je obiskovalki ponosno, a vendar prijazno nasmejal, je Mollie zardela kot mlado dekle.

Nadzornik Kerry je bil mnogo bolj krepak, kot si je predstavljala. Iz nočnega kluba je imela vtis, da je bolj majhne, slabotne postave. Sedaj, ko je stal v malem salonu, je opazila, da ni bil nič manjši kot so Angleži povprečno, in da ima krasna, široka pleča. Neverjetno je pa bilo, da je imel majhno nogo in elegantne kretnje vkljub svojim ogromnim mišicam.

— Res lepo od vas, da ste prišli, da mi daste informacije, miss, je dejal. Upam, da mi bodo koristile.

Odprl je pisalno mizo in vzlet iz nje blok papirja in nalivno pero. Nato se je obrnil in začel gledati Mollie Gretno naravnost v oči. Ona je naglo povsila trepalnice.

— Oprostite mi, je dejal Kerry, toda ali vas nisem že včeraj nekeje videl?

— Da, je odgovorila. Sedela sem ravno poleg vrat v...

— Res je, spominjam se, jo je prekinil Kerry in jo še vedno ostro gledal v obraz. Gospodična, predno greva naprej, vas moram opomniti, da sem policijski uradnik in da se bo morda zahtevala od vas prisega, da je vse to resnica, karkoli ste mi povedali.

— A tako, dobro, znano mi je.

— Potem dobro. Greva lahko naprej. Kdo vam je dal moj naslov?

Pri tem tako nepričakovanem vprašanju je Mollie začutila, da je vdrgnila zardela. Silno ji je bilo všeč, da je sploh mogla zardeti.

— O... jaz... to se pravi... vprašala sem policijsko ravateljstvo...

Kerry jo je ostreje pogledal in takoj je uvidela, da ji bo nemogoče lagati.

— Tam mi ga niso hoteli povedati, je nadaljevala. Tako... sem ga morala poiskati. Zvedela sem, da rabite važne informacije in prepričana sem bila, da vam jih lahko dam jaz.

Lipski W pomladni

// velesejem 1926 //

Splošni velesejem od 28. februarja do 6. marca
mobilija, reklama, knjige, čevlji in usnje, tobak, umetnine i. t. d. i. t. d.

Tehnični velesejem od 28. februarja do 10. marca
elektrotehnika, železo, stroji vseh vrst i. t. d. i. t. d.

Tekstilni velesejem od 28. februarja do 4. marca

Razstava umetne svile od 28. februarja do 10. marca

— Brezplačni vizum: 33 1/2% popusta na železnih v Nemčiji —
Pojasnila daje častno zastopstvo

STEGU IN DRUGI, LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 1 b — TELEFON 925

A. PETRIČIČ, Ljubljana, Terdinova ulica 8/II, zastopnik bančnega zavoda Kary Bauer, Praga, Theodor Kettner, Dunaj, A. Rein in drug, Zagreb
ponudi proti plačevanju v 13 obrokih v dinarjih
20% Čehoslovaške državne gradbene srečke komad 135 od 1921, srečke Rdečega križa " 111
1. obrok 44—, 105—, 167—, 2. obrok 74—, 155—, 237—; 3. do 13. obrok 44—, 105—, 167—, nominalne à Kč. 500, obresti letno 10%, predjem 70%
glavna dobitka Kč. 1.000.000, 150.000
žrebanje: 1. II., 1. VIII. do 1946, 1. VI. do 1960
Avstrijske državne gradbene srečke komad 5, nominalne 5— od 1925 1. obrok 96—, 2. obrok 144—, 3. do 13. obrok 96—
glavni dobitek S=100.000, žrebanje 2. I., 2. VI. do 1965.
Turške in srbske tobačne srečke do 1974, 1953
20% obveznica državne loterije za vojno škodo v 8 obrokih à Din 40—
709-a
proti doplatni se dostavi promesa na dom.

Dr. Miroslav Lukan

konces. pravni zastopnik v vseh panogah državne uprave, posredovalnice privatnih poslov, informacijski biro

maznanja

da je preselil svojo pisarno na
Dunajsko cesto št. 29./I.
v hišo Gospodarske zveze.

Igrajte brezplačno v državni razredni loteriji.

Radl reklame prodajamo naslednje dni partijo šatuli z našimi prvostinnimi in poznanimi proizvajalci. V vsaki 20. šatuli se nahaja po 1/4 srečke drž. razredne loterije, s čimer je vsakemu našemu odjemalcu dana možnost dobiti, poleg naše prvotne in cenene parfumerije, v srečnem slučaju še

1.000.000 DINARJEV.

V zelo elegantni šatuli se nahaja: 1 velika steklenica Eau de Cologne prima, 1 Poudre des Perles Fines, 1 Crème Ninette, 1 Shampooing, 1 Dryodent pasta za zobe in 1 parfumska esenca „Le Réve“.

Vse to za neverjetno nizko ceno

150 dinarjev

mesto 250 Din, ako nam vpošljete denar naprej. (Po povzetju 5 Din več).
Interesentem dovoljujemo vsako kontrolo.
Srečke zamenjavamo na naše stroške do konca kola, v kolikor ne bi bile preje izžrebane.

PARFUMS DRIAY — PARIS

kraljevi SHS dvorni dobavitelj.

Pošljite denar takoj na naslov: DEPOT DRIAY, LJUBLJANA I/49, ker je število šatuli omejeno. 784-a

Zlatorog terpentinovo milo ta neprekosljiva sestava mila in terpentina vsebuje pristno zlato!

V vsaki tisoči komad je vtisnjen pristen zlatnik, ki čaka srečnega kupca. Kupite takoj komad tega idealnega mila, mogoče najdete tudi Vi zlatnik!

„Spectrum“ d. d.

inž. Kopista, Dubsky in Krstić

tvornica ogledal in brušenega stekla

LJUBLJANA VII,

Medvedova ulica 38, telefon 755

Zagreb, Beograd, Osljek.

Središnja: Zagreb.

Zrcalno steklo, portalno steklo, mašinsko steklo 5-6 mm, ogledala, brušena v vseh velikostih in oblikah, kakor tudi brušene prozorne šipe, izbočene plošče, vstekljanje v med. Fina, navadna ogledala.

Oklic dedičev dr. Weiss.

Zakoniti dedič po dne 28. januarja 1923 umrlem generalnem tajniku Tiboelske premoženske družbe g. dr. Moritz Weiss, so na podlagi raznih izjav pokojnika prepričani, da je v Ljubljani zapustil oporoko, ki jo je tam izročil v shrambo v kak safe, ali pa v kako blagajno. Dedič so v posesti ključev stare Wertheim-Wiese blagajne.

Dedič prosijo tedaj za kako obvestilo banke, notarja ali druge osebe, ki se nahaja v posesti oporoke pokojnika in ki morda niso zvedeli o njegovi smrti.

Vsakteremu, ki o tej zadevi more dati resnično pojasnilo, zajamči se primerna nagrada. Dopisi naj se naslovijo izključno na naslov vdove in otrokov pokojnika

Dunaj III, Salesianergasse 5.

Zakaj Zato,

je bil Dunajski jesenski velesejem 1925 tako uspešen?

ker nudi na Dunaju, osrednjem trgu srednje Evrope, 7000 razstavljalcev svoje proizvode v najbogatejši izbi in po najnižjih cenah!

**Zato obiščite
10. DUNAJSKI
MEDNARODNI VELESEJEM
7.—13. marca 1926.**

Posebne prireditve:
Mednarodna razstava avtomobilov in motornih koles „Elektrika v poljedelstvu“ — Lovska razstava — Razstava branil in u.itala.

Potni vizum nepotreben!

Z velesajmsko izkaznico in potnim listom svo boden prehod čez mejo!

Znižana vozna na jugoslovanskih in avstrijskih železnicah in po Donavi.

Pojasnila vsake vrste in velesajmske izkaznice se dobe pri

Dunajskem velesajmu d. d., Wien VII

in pri častnih uradnih zastopstvih v Ljubljani:

AVSTRIJSKI KONZULAT, Turjaški trg št. 4;
ZVEZA ZA TUJSKI PROMET V SLOVENIJI,
Aleksandrova cesta št. 8; JOSIP ZIDAR,
755-a Dunajska cesta št. 31.

POZOR ženini in neveste!

Žimnice

matrace, posteljne mreže, železne postelje (zložljive), otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje
Rudolf Radovan,
tapetnik
Krekov trg št. 7
(poleg Mestnega doma)

Išče se asistent

inž. kemije za tvornico kvasa. Prednost imajo tisti, ki so že delali v takem ali sličnem podjetju. — Ponudbe z zahtevkom plače na poštini predal 41, Zagreb, glavna pošta.

Zdravje je pol bogastva.

Za uspešno duševno in telesno delo ter za uspeh v življenju sploh, je človeku predpogoj telesno zadovoljstvo. — Ne mučite svojega telesa pri vsakem koraku z trdimi usnjatimi petami, ker one povzročajo močne potresljaje. — Nosite tudi Vi **PALMA-KAVČUK** potplate in pete. Vi se potem ne boste hoteli nikakor več odreči ugodnemu in elastičnemu koraku. — Palma-kavčuk pete so trikrat tako izdržljive in še ceneje kot usnje.

St. 23326/25

Kr. glavna carinarica I. reda v Ljubljani.

Oglas

Dne 9. februarja 1926 ob 10. uri se bo prodajalo na javni dražbi v „A“ magacinu te carinarice 82 kg razne svilene, bombažne in volnene robe na drobno in debelo.

Podeželske odre

opozarjamo

na veseloigro v enem dejanju (4 osebe)

POPEK

Za predpust izdana. (Cena 15 Din).

(V istem „Odru“ je še enodejanka: „Bogatin in smrt“).

Knjigarna Tiskovne zadruga v Ljubljani.

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA

DUNAJSKA C. 46
MESTNI TESARSKI MOJSTER Telefon 61 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrežja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in avtomobile; stroji, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.
Gradnja lesenih mostov, jazov in mlinov.

Parna žaga.

Tovarna furnirja.

Stanovanje

8 sobani, na periferiji
se odda proti posojilu
25.000 s obročaji. Ponudbe
na upr. »Jutra« pod šifro
»3500«. 3190

Oddam 2 sobi

2 gospodarska v Marsovi
ulici 11, Zabjak. 3104

25.000 Din posojilo
blagovna gospodarska, kate-
ri mi odstopi sobo in ku-
hinjo. Ponudbe na upravo
»Jutra« pod »Posojilo 1851«
3119

Na Karlovski cesti
ali v bližini istega sobo,
evenci, s hrano. Ponudbe
pod »15. februar« na upr.
»Jutra«. 3157

Kot sostanovalka
se sprejme gospodinja, ki
ima svojo stališčno posojilo
Naslov pove upr. »Jutra«
3203

Snažna soba
lepo opremljena, s elektr.
razsvetljavo in prostim vho-
dom, nasproti južni strani
palače, se takoj odda. Naslov
pove upr. »Jutra«. 3199

Zamenja
se stanovanje 3 sob in ku-
hinje v sredini mesta za
manjšo pri kolodvoru ali
Dunajski cesti. — Ponudbe
pod »Zamenja« na upr. »Jutra«
3193

Stanovanje

3-4 sobe s mirno stran-
jo na južni strani preja.
Ponudbe na upravo »Jutra«
pod »Plača dobro 1896«
3210

Soba s hrano

se odda gospodu na Mes-
nem trgu št. 25/1, levo. 3197

1 do 2 sobi

opremljena, event. prazni in
s skupno kuhinjo oddam
Naslov pove upr. »Jutra«
3206

2 solidna gospoda

iskata družno sobo s po-
sebnim vzhodom na Miklo-
vičevi cesti ali v bližini
kavarn »Evropa«. Ponudbe
na upr. »Jutra« pod šifro
»Mirni dom 27«. 3223

Stanovanje

dobi tisti, ki odkupi po-
sojilo. Naslov pove uprava
»Jutra«. 3213

Prazna večja soba

v sredini Ljubljane, se odda
na takoj ali pozneje.
Ponudbe pod »Čiščenje« na
upravo »Jutra«. 3234

Zakonski par

brat otrok, lepo opremlje-
na soba. Členje ponudbe
na upr. »Jutra« pod šifro
»Etr. 1871«. 3195

Dva dijaka

iskata opremljeno sobo s
posebnim vzhodom. — Po-
nudbe na upravo »Jutra«
pod »Električna razsvetljava«.
3190

Soba

lepo opremljena, s posebnim
vzhodom, se odda. —
Naslov pove uprava »Jutra«
3113

Soba

krasno opremljena, v vili
se odda za 600 Din mesečno.
Naslov pove uprava
»Jutra«. 3110

Soba za pisarno

1-2 sobna trgovina. Po-
nudbe na upravo »Jutra«
pod »Lea 1827«. 3132

Gospod

se sprejme po zmeri cen
za stanovanje s hrano ali
leto. Naslov pove upr.
»Jutra«. 3131

Stanovanje išče

travniški bres otrok. Po-
nudbe na upravo »Jutra«
pod »300«. 3074

Trgovina

s mešanim blagom in go-
stiniškim lokalom, s kom-
plicitetami in stanovanjem
se da brez koncesije takoj
v najem. Naslov pove upr.
»Jutra«. 3205

Lep poslovni lokal

v središču, obkrožen iz treh
stranov, s velikimi iz-
ložitvami v Glavniški ulici,
oddaja za nisko najemnino
Pokojsnik zavod v Ljub-
ljani. 319

Trgovina s steklom

poročila in galanterije,
dobro vpljana, brez kon-
cesije, na zelo prometnem
trgu, se prodaja s svojo
zalogo in inventarjem. Cenj-
ponudbe na upravo »Jutra«
pod šifro »Dobro promet«.
3109

Lokal - trgovina

se odda takoj na glavnem
trgu. Več pisano. Naslov
pove upr. »Jutra«. 3128

Trgovski lokal

s potrebnimi skladišči
se odda v mestu, se sprej-
ma družinski, kateri raz-
polaga s istim. — Ponudbe
pod »Dobro vpljan« na
upravo »Jutra«. 3209

Delikatesna

trgovina
na Mesnem trgu, dobro
lokalno, se radi preve-
tavi, podlaga podlaga. Ponudbe
na upravo »Jutra« pod »Delikatesna
trgovina«. 3228

Skladišče

prosto, s 4 oddelki, se
oddaja v Ribji ulici št. 1.
3176

Kapital

Družabnik

na sprejme v dobro leto
trgovino. Potreben kap-
ital 15.000 Din. Ponudbe na
upravo »Jutra« pod šifro
»15.000«. 2940

Kdo bi posodil

mlari vodo proti mesečnim
odplačevanju in dobri
garanciji 5000 Din. Členje
ponudbe na upravo »Jutra«
pod »Sigurnost 1787«. 3032

Družabnik

za dobro vpljana trgovino
s kapitalom 35-40.000 Din
se odda. Doplate pod šifro
»Dobro promet« na upravo
»Jutra«. Posredovalci is-
kjučeni. 2993

Gospodinja

podjetna trgovka s 60.000
Din gotovine želi vstopiti
v kot sedelnika družabnika
v le dobro leto trgovino.
Ponudbe na upravo »Jutra«
pod šifro »Prihodnost 293«
3244

Družabnik

za obstojno trgovsko pod-
jetje, s 300.000 Din proti
zavarovanju, se odda kot
naslednik trgovca za takoj
Doplate proti pod šifro
»Velikanski uspeh« na upr.
»Jutra«. 2960

Z 50.000 Din

pristojni kot družabnik k
dobro leto trgovini ali
obrti v mestu ali na delu
Ponudbe na upravo »Jutra«
pod šifro »Promet 1835«. 3210

Posojilo

iskam proti vplačilu. Ob-
stoji event. mesečno. Po-
nudbe na upravo »Jutra«
pod šifro »Varno 1884«. 3195

Družabnik(ce)

iskam dobro vpljana ve-
trgovina vina v večjem
mestu Slovenije, s kapita-
lom od 100-150.000 Din s
sodelovanjem. Ponudbe na
upravo »Jutra« pod šifro
»Prihodnost 293«. 3244

Posojilo

iskam proti vplačilu. Ob-
stoji event. mesečno. Po-
nudbe na upravo »Jutra«
pod šifro »Varno 1884«. 3195

Družabnik(ce)

iskam dobro vpljana ve-
trgovina vina v večjem
mestu Slovenije, s kapita-
lom od 100-150.000 Din s
sodelovanjem. Ponudbe na
upravo »Jutra« pod šifro
»Prihodnost 293«. 3244

Gospodinja

podjetna trgovka s 60.000
Din gotovine želi vstopiti
v kot sedelnika družabnika
v le dobro leto trgovino.
Ponudbe na upravo »Jutra«
pod šifro »Prihodnost 293«
3244

Sem mlada, bogata

bi rada ena
kateri res želim tržiti ima
na upr. »Jutra« pod šifro
»Zlavo«. 3195

Inteligentna gđ.

srednjih let želi boljše
znanje s svojim starejšim
gospodom lepega značaja,
iskatim ljubiteljem glas-
be. Obvestila diletant-
nost. — Členje doplate na
upravo »Jutra« pod šifro
»Mladost 1876«. 3191

Čedni gospodični

dobre gospodinjice, lepih
letnih dobokov, najbolj-
ši let, želita znanje s go-
spodičinami in gospo-
dini. — Členje doplate na
upravo »Jutra« pod šifro
»Mladost 1876«. 3191

Mlad gospod

želi znanja s 24 letno
gospodinjico ali vodo. —
Prednost imajo tri stroke
s svojim stanovanjem. —
Členje doplate na upravo
»Jutra« pod »M. K. 1876«. 3191

38 leten gospod

želi znanja s 24 letno
gospodinjico ali vodo. —
Prednost imajo tri stroke
s svojim stanovanjem. —
Členje doplate na upravo
»Jutra« pod »M. K. 1876«. 3191

Javna zahvala.

Tem potom izrekam najto-
plejšo zahvalo Zavedu za
sodelovalno-biznisko pomoč
v Ljubljani, ki je s svojo
niskotom, ravnanjem in
ambrozijo za uspešno mo-
jevalstvo. Obenem se
zahvaljujem tudi sestram
v Ljubljani, 7. febr. 1926.
— Mirko in Cilka Perin
3145

Javna ljudska knjiž-

nica spl. žen.
društva
Rimska cesta 9 v priključu
društva, postaja vsak teden,
četrti in sobota od 3-7
ure popoldne. Vsak mesec
se knjižnica pomnoži s no-
vimi knjigami. 3194

50-100 Din dnevno

zaslužiti
se prodajo novo iznajde-
ga, pri vsaki hiši, gostilni
in trgov. potrebnega pre-
meta. Kdor želi preve-
titi, naj se obrne na
30 Din. Predmet se po-
rabi tudi doma. V slučaju,
da ne konvencija, se vrne
denar. — Potilja se proti
predplačilu ali povratno.
Poljska dala oglašni za-
vod Vinko Kovčič, Maribor,
Slovenski trg 15 —
ako priložite za manipu-
lacijsko 2 Din. 3088

J. Stjepušin

Sisak
priporočam
boljše ten-
burice stru-
ne, parito-
re, šole in
ostale po-
trebnosti na
vsa glas-
bila
na
pauzi
Cankar
franko

Ločena žena

Inteligentna, samostojna in
dobra gospodinja, hrepeni
po ljubem domu s izobra-
ženim gospodom ima po-
bitno in perilo. Anonimno
brazgotinjenje. Ponudbe
pod »Neve 1840« na upr.
»Jutra«. 3010

Mladenč

resen, vojaški prost, trg.
nabavčen, želi znanja s
svojim ženitjem s gospo-
dini ali vodo do 55 let, s
premoženjem ali trgovino.
— Le rene ponudbe pod
»Zemlja« na upr. »Jutra«. 3039

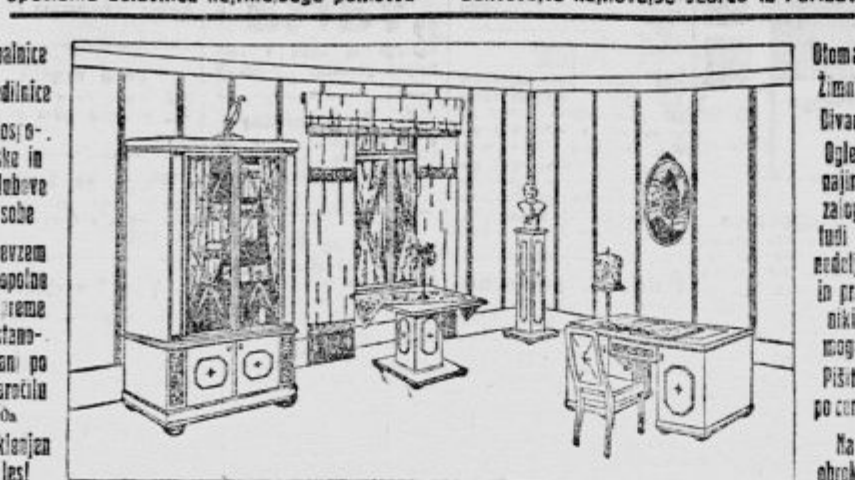
Orožnik

Slovenec, služil v južnih
krajih, se želi radi sko-
rajnje povrniti na službo
v Slovenijo in radi po-
sejati živitve seznaniti s pri-
mernim nabavčarjem gospe-
dini, v starosti od 18-20
let. Prednost imajo žilje.
Doplate prosim na upravo
»Jutra« pod šifro »Srečan
zakon«. 3133

Obrotni in trgovec

star 32 let, se želi poročiti
s boljšo gospodinjico ali
vodo, po možnosti s
trg. nabavčarjem in nekoli-
ko kapitalom. Doplate pod
»Dobro bodočnost« na upr.
»Jutra«. 3034

Speciarna delavnica najfinejšega pohištva — Zahtevajte najnovejšo vzorce iz Pariza!

ERMAN & ARHAR, mizarstvo in zaloga pohištva ŠT. VID VAD LJUBLJANA

Gospodinja

23 let stara, prva in po-
stena. Siste, pretehtosti, s
lastnim stanovanjem v Ljub-
ljani, se želi poročiti s
dobrim in znanjnim gospo-
dom ali vdomcem do 35 let
s dravni službi ali kn-
silnega. Neanonimne dop-
late pod »Tajnost« na upr.
»Jutra«. 3160

Lepa vilijina

v etaju, dobro ohranjena,
se prodaja. — Naslov pove
uprava »Jutra«. 3207

Klavi

se prodaja. Več se prodaja
v gostilni pri Krofu na Sr-
bijski cesti 45. 1242

Klavi

(Bergerflügel) se radi se-
litve poceni prodaja, event.
zamenja proti pianinu.
Ponudbe na upravo »Jutra«
pod »Berger«. 3173

Klavi

zelo dobro ohranjen, dober
glas, radi razmer se ceno
prodaja. Naslov pove uprava
»Jutra«. 3192

Gramofon

kupim. Ponudbe s ceno na
upravo »Jutra« pod šifro
»Gramofon 1926«. 3181

Export — Import

Trgovinski & a s p i a Com-
mercio Italo - Jugoslavica
— Viale XX Settembre 65, ob-
javlja naslove uvoznih in
izvoznih trgov, kateri tudi
ponudbe in povračila po
robi vsake vrste blaga. —
Oglasa pristojna za ob-
javo 3 lire. 2932

Več slabokrvnih

otrok
od 5 let naprej prevzame v
vso o k r o b restavracija
Planša St. Kralj (1871 v.)
nad Jelenjimi, se sira-
nikom, ravnanjem in
ambrozijo za uspešno mo-
jevalstvo. Obenem se
zahvaljujem tudi sestram
v Ljubljani, 7. febr. 1926.
— Mirko in Cilka Perin
3145

Javna zahvala.

Tem potom izrekam najto-
plejšo zahvalo Zavedu za
sodelovalno-biznisko pomoč
v Ljubljani, ki je s svojo
niskotom, ravnanjem in
ambrozijo za uspešno mo-
jevalstvo. Obenem se
zahvaljujem tudi sestram
v Ljubljani, 7. febr. 1926.
— Mirko in Cilka Perin
3145

Javna ljudska knjiž-

nica spl. žen.
društva
Rimska cesta 9 v priključu
društva, postaja vsak teden,
četrti in sobota od 3-7
ure popoldne. Vsak mesec
se knjižnica pomnoži s no-
vimi knjigami. 3194

50-100 Din dnevno

zaslužiti
se prodajo novo iznajde-
ga, pri vsaki hiši, gostilni
in trgov. potrebnega pre-
meta. Kdor želi preve-
titi, naj se obrne na
30 Din. Predmet se po-
rabi tudi doma. V slučaju,
da ne konvencija, se vrne
denar. — Potilja se proti
predplačilu ali povratno.
Poljska dala oglašni za-
vod Vinko Kovčič, Maribor,
Slovenski trg 15 —
ako priložite za manipu-
lacijsko 2 Din. 3088

J. Stjepušin

Sisak
priporočam
boljše ten-
burice stru-
ne, parito-
re, šole in
ostale po-
trebnosti na
vsa glas-
bila
na
pauzi
Cankar
franko

Ločena žena

Inteligentna, samostojna in
dobra gospodinja, hrepeni
po ljubem domu s izobra-
ženim gospodom ima po-
bitno in perilo. Anonimno
brazgotinjenje. Ponudbe
pod »Neve 1840« na upr.
»Jutra«. 3010

Mladenč

resen, vojaški prost, trg.
nabavčen, želi znanja s
svojim ženitjem s gospo-
dini ali vodo do 55 let, s
premoženjem ali trgovino.
— Le rene ponudbe pod
»Zemlja« na upr. »Jutra«. 3039

Orožnik

Slovenec, služil v južnih
krajih, se želi radi sko-
rajnje povrniti na službo
v Slovenijo in radi po-
sejati živitve seznaniti s pri-
mernim nabavčarjem gospe-
dini, v starosti od 18-20
let. Prednost imajo žilje.
Doplate prosim na upravo
»Jutra« pod šifro »Srečan
zakon«. 3133

Obrotni in trgovec

star 32 let, se želi poročiti
s boljšo gospodinjico ali
vodo, po možnosti s
trg. nabavčarjem in nekoli-
ko kapitalom. Doplate pod
»Dobro bodočnost« na upr.
»Jutra«. 3034

J. Stjepušin

Sisak
priporočam
boljše ten-
burice stru-
ne, parito-
re, šole in
ostale po-
trebnosti na
vsa glas-
bila
na
pauzi
Cankar
franko

Ločena žena

Inteligentna, samostojna in
dobra gospodinja, hrepeni
po ljubem domu s izobra-
ženim gospodom ima po-
bitno in perilo. Anonimno
brazgotinjenje. Ponudbe
pod »Neve 1840« na upr.
»Jutra«. 3010

Mladenč

resen, vojaški prost, trg.
nabavčen, želi znanja s
svojim ženitjem s gospo-
dini ali vodo do 55 let, s
premoženjem ali trgovino.
— Le rene ponudbe pod
»Zemlja« na upr. »Jutra«. 3039

Orožnik

Slovenec, služil v južnih
krajih, se želi radi sko-
rajnje povrniti na službo
v Slovenijo in radi po-
sejati živitve seznaniti s pri-
mernim nabavčarjem gospe-
dini, v starosti od 18-20
let. Prednost imajo žilje.
Doplate prosim na upravo
»Jutra« pod šifro »Srečan
zakon«. 3133

Obrotni in trgovec

star 32 let, se želi poročiti
s boljšo gospodinjico ali
vodo, po možnosti s
trg. nabavčarjem in nekoli-
ko kapitalom. Doplate pod
»Dobro bodočnost« na upr.
»Jutra«. 3034

J. Stjepušin

Sisak
priporočam
boljše ten-
burice stru-
ne, parito-
re, šole in
ostale po-
trebnosti na
vsa glas-
bila
na
pauzi
Cankar
franko

Prepisovanje

not in spisov v slovenskem,
srbohrvatskem, nemškem, ital-
janskem in francoskem je-
ziku, kakor tudi prevajanje
in dopisovanje v teh jezi-
kih pisalnih strojem, se
prevzame. Ponudbe sprej-
ma upr. »Jutra« pod šifro
»Stalno 921«. 1869

Zasebni

detektivski zavod
vsi zaupne posreduje,
opazovanja, zasledovanja itd
v najrazličnejših zadevah
zahtevah. — Ivan Topičkar,
1931 Krim, naštornik v p.
Rimska cesta 9. 3030

Lastniki gramofo-

nov kupijo samo
»VOX«
glasbene plošče po
Din 35- in 55-
Glavna zaloga
H. Kenda
Ljubljana
Mesni trg št. 17.

Ali že veš?

da lahko kupiš različno
blago za oblake natu-
godneje v trgovini
Ivan Krošelj
Kele Murrova
(Martino) c. 15.

Na Dunaju izučena

maserka
za telo in obraz (par-
no) se ceni občinstvu
najtopleje priporoča.
Gre tudi na dom ma-
sirar Antonija
Burger, Miklošič
va cesta št. 7/III

Otomane

afrik modroce, ž mlice,
kakor tudi vse druge
tapetinske izdelke nud
po znatno
znižanih cenah
Fran Jager, tapetnik,
Ljubljana,
Kolodvorska ulica 27.
Popravila točno in ceno

Niška zadruga.

Niška zadruga PRODA ali ODDA
v NAJEM svojo trgovino obute,
obstoječo v Niši, zraven državne trdnice
v bližini kolodvorov.
Trgovina je popolnoma instalirana
pred tri leti, s stroji najboljših tvornic
ter obratuje s pomočjo instalirane elek-
trike in more takoj nadaljevati obrat.
Kapaciteta izdelave je 200 parov
dnevno, pa se more v slučaju večjega
popravljanja tudi povečati. Dosedanja
produkcija je bila prvostopenjska, naj-
boljše in najmodernejše obute; prodaja
je uvedena v Beogradu in vseh večjih
mestih naše Kraljevine.
Pogoji so ugodni.

Pozor trafikantje!

Cigaretni papir: 533
GOLUB,
RIZ ABADIE,
CLUB EXTRABIS
SAMUR
se nudi po najnižjih dnevni cenah —
Prodajni oddelki proizvodov tvornice
„Golub“ d. d., Zagreb, Gajeva ul. 8.

Tvornica obutve v

Nišu.
Niška zadruga PRODA ali ODDA
v NAJEM svojo trgovino obute,
obstoječo v Niši, zraven državne trdnice
v bližini kolodvorov.
Trgovina je popolnoma instalirana
pred tri leti, s stroji najboljših tvornic
ter obratuje s pomočjo instalirane elek-
trike in more takoj nadaljevati obrat.
Kapaciteta izdelave je 200 parov
dnevno, pa se more v slučaju večjega
popravljanja tudi povečati. Dosedanja
produkcija je bila prvostopenjska, naj-
boljše in najmodernejše obute; prodaja
je uvedena v Beogradu in vseh večjih
mestih naše Kraljevine.
Pogoji so ugodni.

Niška zadruga.

Niška zadruga PRODA ali ODDA
v NAJEM svojo trgovino obute,
obstoječo v Niši, zraven državne trdnice
v bližini kolodvorov.
Trgovina je popolnoma instalirana
pred tri leti, s stroji najboljših tvornic
ter obratuje s pomočjo instalirane elek-
trike in more takoj nadaljevati obrat.
Kapaciteta izdelave je 200 parov
dnevno, pa se more v slučaju večjega
popravljanja tudi povečati. Dosedanja
produkcija je bila prvostopenjska, naj-
boljše in najmodernejše obute; prodaja
je uvedena v Beogradu in vseh